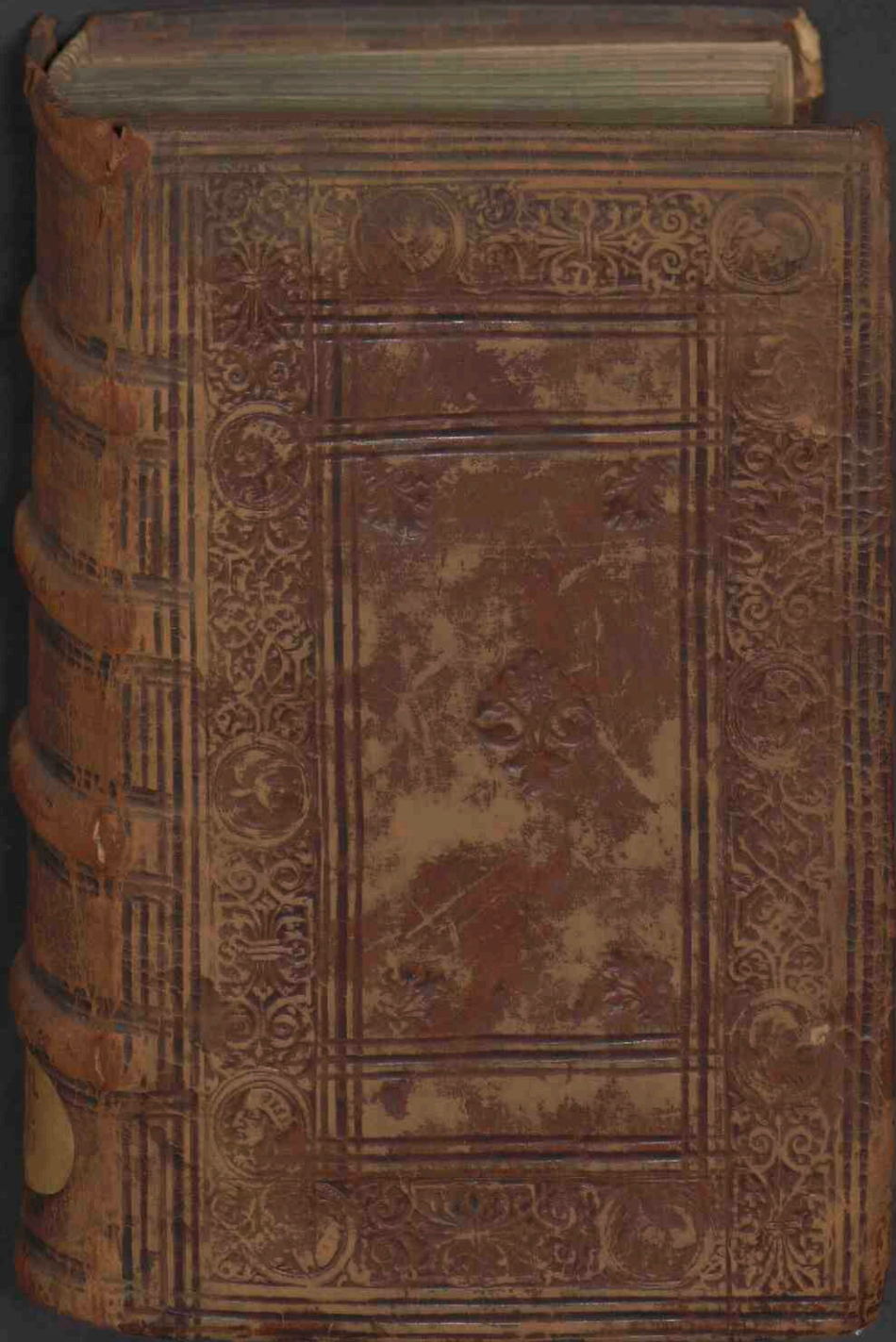

De veritate humanae naturae Iesu Christi.: Theologica et scholastica disputatio. Ad illustrissimos et potentissimos principes, & magnificos ciuitatum Imperij Germanici magistratus euangelicam religionem amplexos.

<https://hdl.handle.net/1874/420707>

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

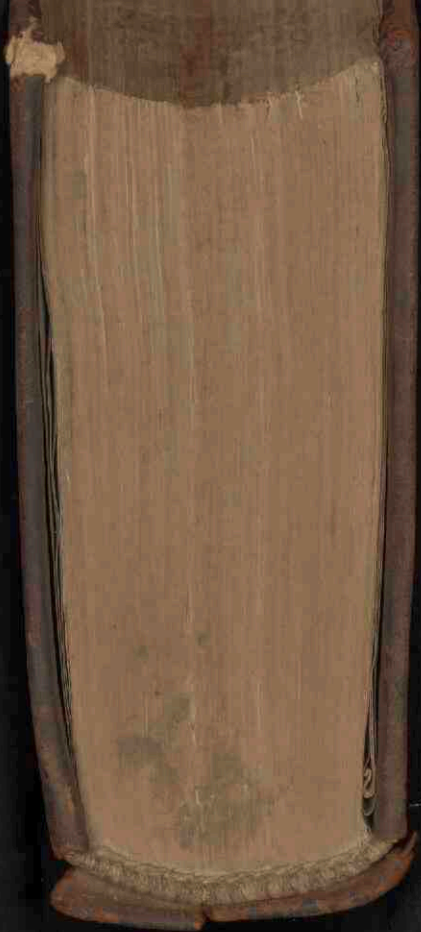
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

E. oct.

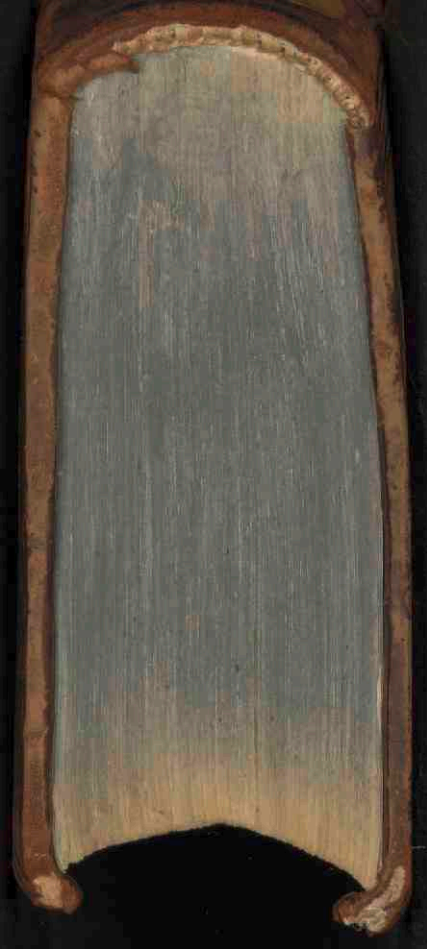
246

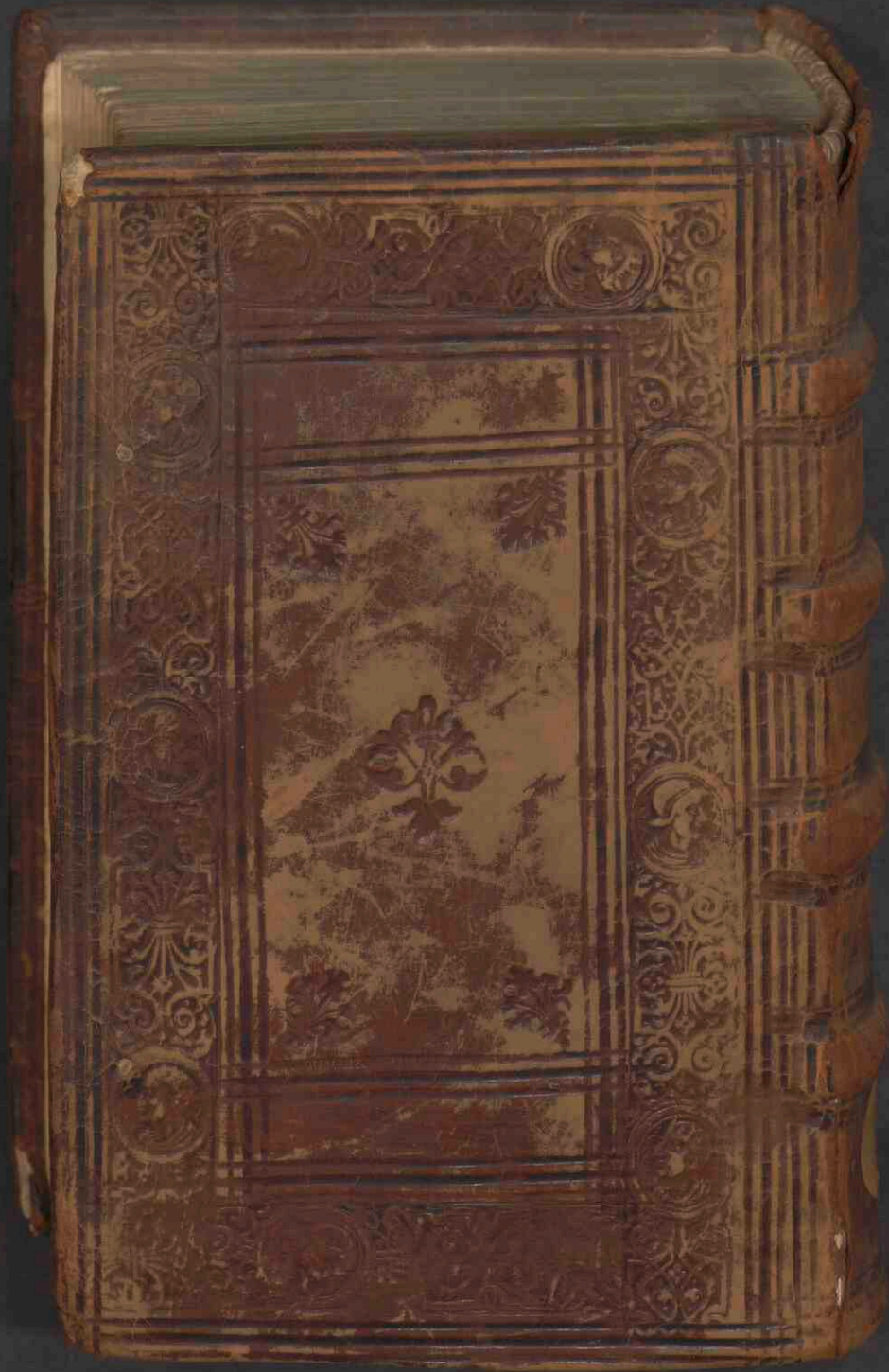

12

ff

de coetuet
humana
firmitate

la x p t mou v m one . h m b . m
olaid araban iqaz d omi andu
t nrosm yad to
uaxw s . b . w . m
zuyt qm . e . mpa
at divedu iqae

Theologia
Octavo n°. 246.

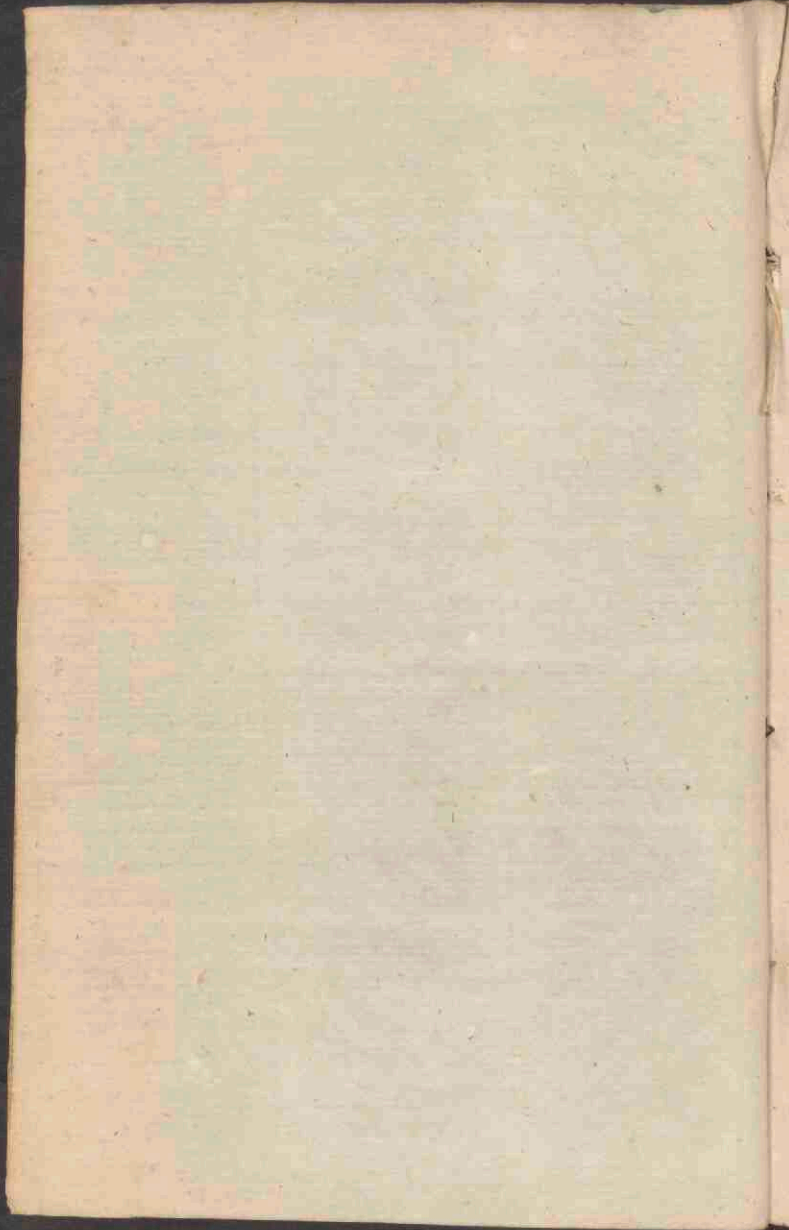
apulle oi unu cu
uax udx unu cu
smoy ouover
fo . h . w . w uuyt
ismu unuy uuy

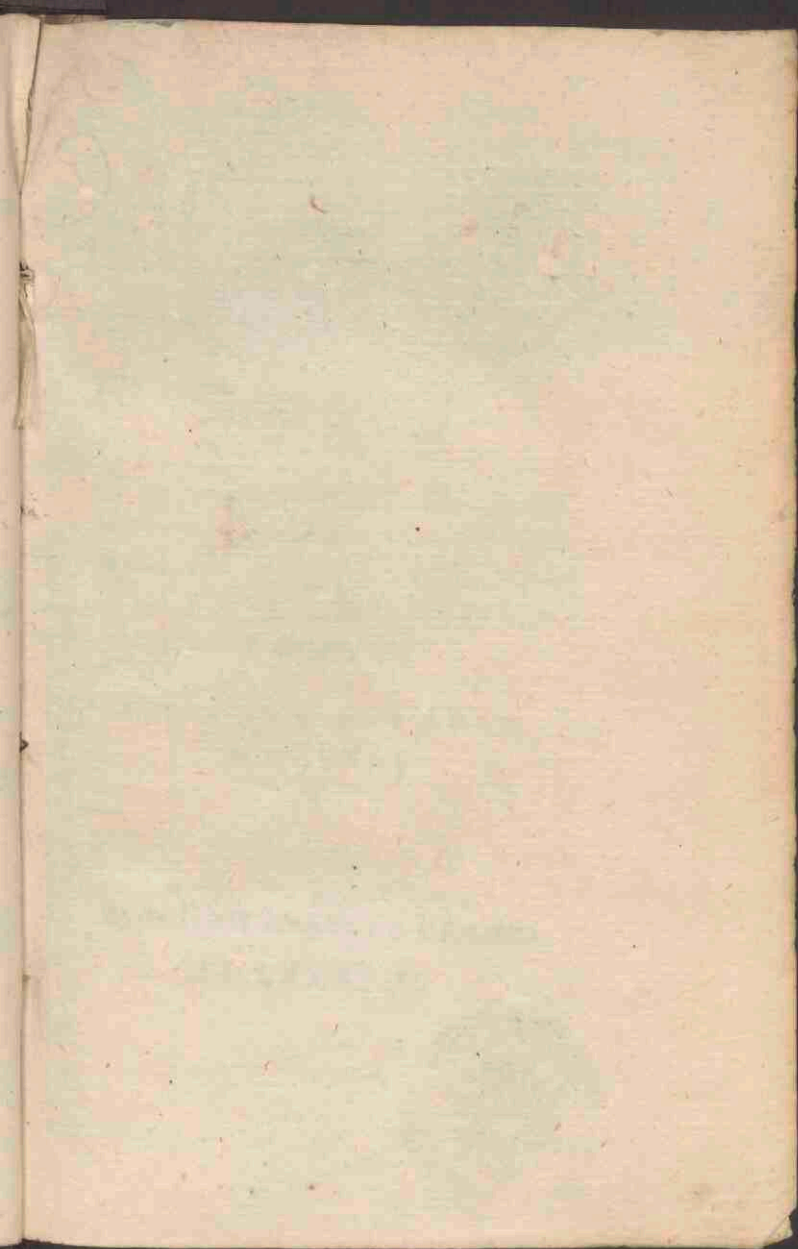
l nq uaxid . f . d . f . om . g . unu cu
2 . s . w . rom d ad n y unte unuy
ey w amymuob uonw d o b . m
pou h s . unqu . i . no uat d . uny
unoy uax m m . unuax w uenob
w qy t ovv emb d v m b axom q
leomb unobny w m b ad m m m
penem . ch . y eomb . w . d h e uax
t uou w m b m m d i d a xom q
d i q i e uuy . l u . i . e . b . w . u o d d a d
n n d a i a m a q y t a d o u . n u m y t a d
t a d g i n b n e n u a i o n b a d . w o
p d d a i n d a i y q u m a y u u d d a i
o . a m a z f z . i a u a d b i y . s o u . n a
u u o i g a y i o n u u u u d u o n d a d
d . m . y . w i o e m a r a z . y . a m s n
t a t m b . b o z m a q y t a d a m s n
t a m e j a n a i u s n t a d o u u o i o i
w w o i h a s w o u s o c a y t o y m

o i o i q i u d o i m
v i u a i n d u a i d
y s u l l o v i o i q p r
s i a n u u a w . o .
v d i o i q a y . w u u . y
m p e n y r o u i m
u u a n t i a r e q u m
z e r m n u o j q y g
q y w . u u u a m d a
a o d t s . a m s n a m
a m e j u a z o v a t
u u o i o e l o c i
m y o v u m n o j a r a i

to y i z o b a i s . t z t o m a y i u a
a d i d . e . l z . m t . h . i . z . u q d a r . y y o e . s t z o h e r . e i l t a m . e . y
o m a q o b r e u s u t v q m p a y y e u o c i s m e t m y u y o e n a m e
e q o m u u m d a y u o a m a n . u u o v a y i u u u e y z h m b r o
m a u o v e m e n y o w l i s u i . h e r . e i l t a y y y o e . s t z u u y a t
s i a m y j u n e r d a i m y v u n a i q a z o u o v a q i t a x . w d . w . y a . w
w u i d e i o i n o n u y u o u o v a d o q y . t o . m a z . o q u m y t e u u a y i
y m i s t a m y s t o m u m . m u u e l l a i a a q i q a z q u o w m s o r o u u
g o e y w u u d o u e n b r a m o u a i o u a r a y i u o v r q p a s u u u

uctu
me
p
t
u
i
d
w
o
u
v
r
s
u
n
t
u
a
n
e
u
n
c
u
v
v
u
u
u

N° 71. Z.

246

N° 30. A.

Ex dono Buchely. 1

DE VERITATE

HVMANAE

NATVRÆ IESV

CHRISTI.

THEOLOGICA ET

Scholastica disputatio.

AD ILLVSTRISSIMOS ET
Potentissimos Principes, & Ma-
gnificos Ciuitatum Imperij Ger-
manici Magistratus Euangelicam
Religionem amplexos.

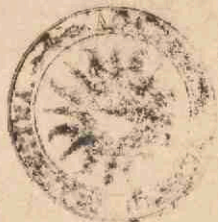
AVCTORE ANTONIO

S ADEELE.

* * *

Excudebat IOAN. LE PREVX.

M. D. LXXXVIII.

DE VERITATE

HVMANA

IN NATVRE LESV

CHRISTE

Y REBO DICIT

et in subditis dicitur

AD ILLVSTRISSIMOS ET

Illustres Principes & Ma

gistros Cantuarij, Londoniensi

Academiarum, Magistrorum, Facultatum

Regiarum, & aliorum

AVGVSTISSIMO ANTONIO

AVGVSTISSIMO

AVGVSTISSIMO ANTONIO

M D C LXXVIII

ILLVSTRISSIMIS
POTENTISSIMIS ET
CLEMENTISSIMIS PRIN-
cipibus: Magnificis Dominis, Con-
sulibus, cæterisque Magistratibus
Inclytarum Germaniæ ciuitatum,
puram & synceram Euangelij Chri-
sti religionē amplexis: Salutem per
eundem Iesum Christum Dominū
& Deum nostrum.

ILLVSTRISSIMI
& Clementissimi Princi-
pes, Magnifici Domini,
Quod elegāter olim Na-

Orat. de
Cathed.
Const.

zianzenus dixit: Etiam
extincta flamma carbones molestos
esse: Id in veteres hæreticos aptissimè
quadrare potest, eos præsertim, qui
duarum in Iesu Christo naturarum
veritatē euertere sūt conati. Etsi enim
Arrii, Eutychetis & consimilium ve-

EPISTOLA.

terum hæreticorum flammam, qua
 prisca temporibus, vniuersa prope-
 modum Ecclesia conflagrauit, pij
 atque orthodoxi maiores nostri,
 summo labore, maximaque dili-
 gentia iampridem extinxerunt: tan-
 ta tamen fuit Satanæ astutia, vt ex
 Arrianis atque Eutychnianis carbo-
 nibus, nouas Ecclesiæ molestias cre-
 arit: veterum quidem hæreticorum
 nominibus suppressis, at iis ipsis eo-
 rum erroribus excitatis. Nam, vt
 ne singula persequamur, ecquis vn-
 quam satis mirabitur, communem
 illum humanæ salutis hostem, in
 sacrosancto ac reuerendo Cœnæ Do-
 minicæ mysterio insidias collocas-
 se, vt humanæ naturæ Christi ve-
 ritatem nobis, nihil tale cogitanti-
 bus, eriperet? Testimonio est Ec-
 clesiæ Romanæ commentum de
 Transsubstantiatione: quæ cum sub
 nudis vanisque panis: accidentibus,
 iubeat nos quærere corpus & sangui-
 nem Iesu Christi, sine figura, sine
 quantitate, sine veris propriisque
 di-

EPISTOLA.

dimensionibus : corpus , inquam ,
 quod nec aspectabile sit , nec con-
 tractabile , sed simul sit in cælo &
 in terris , adeoque in terrarum in-
 numerabilibus locis : nihil aliud pro-
 fectò quàm corpus sine corpore , &
 sanguinem sine sanguine nobis pro-
 ponit. Sunt & alij qui in hoc ipso
 mysterio , repudiata Transsubstan-
 tiatione , retentâque panis substan-
 tia , nihilominus , vt veram & (vt il-
 li quidem loquuntur) realem veri
 & realis corporis Christi præsentiam
 in pane constituent , excogitarunt
 dogma de Omnipræsentia corporis
 Christi : quod quidem eò spectat , vt
 humana Christi natura suis prædita
 dimensionibus , simul sit vbiq; præ-
 sens , nullo loco , nullisque dimen-
 sionibus circumscrip̃ta : ac proinde
 iam non sit humana natura. Prio-
 res quidem illi , nempe Pontificij con-
 tendunt , corpus Christi sub acci-
 dentibus panis delitescens , esse si-
 mul pluribus in locis , vi mira-
 culi. Posteriores autem affirmant,

EPISTOLA.

corpus Christi esse ubique præsens,
 modo Maiestatis: Sed neutri animad-
 uertunt, non amplius esse verum cor-
 pus, quod aliquo modo factum est non
 verum corpus. Sic exultat Satã, dum sub
 inani fallacium distinctionum spectro,
 finem suum sibi videtur affecutus. Ita-
 que postquam illi sanctissimis Eccle-
 siæ Christianæ de Christo vero Deo
 & vero homine symbolis assentien-
 tes, Eutychem anathemate dam-
 narunt: euestigiò, duobus illis do-
 gmatibus propositis, quam damna-
 runt, eam imprudentes confirmant
 sententiam. Ex quo factum est, ut iidem
 errores, mutatis nominibus repositi, &
 (ut ad Nazianzenum redeamus) mo-
 lestissimi veterum hæreticorum car-
 bones, nouis flabellis accensi, in flam-
 mas longè tristissimas eruperint. Itaque
 cum de præcipuis aliquot Christianæ
 religionis capitibus, iam à nobis Theo-
 logicè & Scholasticè disputatum sit:
 hæc quæstio dignissima visa est, quæ
 methodo à nobis instituta diligenter
 & accuratè tractaretur: collectis & in
 The-

EPISTOLA.

Theologicæ disputationis methodū redactis iis omnibus, quæ antehac copiosissimè & grauissimè à viris doctissimis cōscripta ad nos peruenerūt. Vt autē nostrum institutū facilius intelligatur, totā hanc quæstionē tribus Disputationibus Theologicis comprehendemus, quarum primā nūc proponimus: De veritate humane naturæ Christi, tanquā aliarū fundamentum.

Sequetur altera disputatio, De Spirituali manducatione corporis Christi, ad quam spectat sanctissimum Cœnæ Dominicæ mysterium: vt omnes intelligant, quanta sit ipsius mysterij dignitas, quot fructus, & quàm nostræ salutis necessarii inde percipiantur: ac proinde quanta cum reuerentia nobis sit ad sacram Domini Cœnam accedendum. Tertia erit, De Sacramentali manducatione corporis Christi: vbi de vera præsentia corporis Christi in sacra Domini Cœna differemus, aduersus Pontificiam Transubstantiationem: necnon aduersus crassam illam, quam nonnulli iam inducunt

EPISTOLA.

corporis Christi in pane præsentiam. Nunc igitur, ex ordine nobis propositum, dogma de Omnipræsentia corporis Christi excutiendum suscipimus. Sed antequam pleno gradu ad rem ipsam accedamus, pios & Christianos Lectores velim admonitos; nobis propositum esse ita de re ipsa agere, & ipsum vel Omnipræsentiam, vel Vbi-quitatis dogma refellere, ut de nemine sententiã feramus. Nec enim sum nescius, quædam in doctissimorum virorum, & præclarè de Christiana Ecclesia meritorum, scriptis occurrere, quibus fortè videri possit ista Omnipræsentia stabiliri. Sed (licet suos nequos habeant etiã doctissimi) quia non possum animum inducere, ut credam, tantis viris (quorum ego soleo & doctrinam admirari & reuereri memoriam) ea vnquam probari potuisse, quæ ex isto dogmate consequuntur: idcirco sic ego quidem eorum scripta interpreto, ut si quando corpus Omnipræsens dixerunt, perinde sit ac si dixissent: Corpus eius qui est
Omni-

EPISTOLA.

Omnipræfens. Atque id libentiùs facio, tum quòd extant in ipsis eorundem scriptis pleraque minimè aliena ab hac nostra interpretatione, tum quia nonnunquam veteres ipsos ita locutos comperio, vt in hac quæstione Concreta pro Abstractis, & vicissim Abstracta pro Concretis vsurparint: quorum piæ menti fauere præstabilius est, quàm minùs commodè explicatam sententiam exagitare. Quòd si qui sint, quibus minus placeat eiusmodi interpretatio, peto ab illis hanc veniam, vt dummodò nulla me hominum auctoritas à finibus scripturæ diuellat, patiantur me piè de piis ac præclatis viris, quoad eius fieri poterit, sentire. Sed si qui nostræ sententiæ iniquiores, eam scriptis redarguendam susceperint, rogatos illos velim, vt moderatè sine cõuitiis, & hac eadem methodo nobiscum agant, vt argumentis hoc modo inter se oppositis veritas faciliùs elucescat.

EPISTOLA.

Cont. lit.
Peril. l. 2. c.
32.

Etenim ut eos omnes qui in aliis scientiis versantur, ita maximè Theologos oportet esse (utendum est enim Augustini verbis) nō maledicos conuitiatores, sed veredicos disputatores. Omnino quòd ad nos attinet, dentatas illas & felle potiùs quàm atramentò exaratas chartas, ut principio, quū in Theologicarum & Scholasticarū disputationum carceres ingredere mur, professi sumus, ita nunc profite mur, planè nos esse neglecturos. Sumus enim ab illo ipso Augustino admoniti, eos quibus placet istud altercandi potiùs quàm differendi genus, esse reiiciendos: quippe non documentorū pondere vrgentes, sed maledictorum leuitate criminantes: inquit idem Augustinus.

Cont. Cref.
Gram. l. 1.
cap. 1.

Vos autem Illustrissimi ac potentissimi Principes: vòsque magnifici ciuitatum inclytarum Magistratus, obrestor, per sanctissimum summè que reuerendū illius nomē, de quo tota hæc à nobis suscepta est disputatio, qui verè Θεάνθρωπος, Deus conspicuus factus

EPISTOLA.

ctus in carne, iustificatus in spiritu,
 conspectus ab Angelis, prædicatus
 Gentibus, cui in mundo fides habita,
 & qui sursum in gloriam receptus est
 (inquit Apostolus) Vos inquã omnes
 obtestor, vt pro summa vestra pietate,
 vestróque Euangelicæ veritatis longè
 latéque propagandæ studio, infœlicis-
 simam hanc controuersiam, placida,
 moderata, fraternaque colloctione,
 atque, vt Græci dicere solent, συζητήσας
 dirimatis: & grauissima illa incom-
 moda quæ ex hoc Vbiquitatis do-
 gmate consequuntur, & quæ vos ipsi,
 vt confido, perhorrescitis, ex floren-
 tissimarum Ecclesiarum vestrarum fi-
 nibus exterminata esse iubeatis. Date
 hoc Illustrissimi & Potentissimi Prin-
 cipes, per sanctissimũ Iesu Christi no-
 men, date hoc paci Ecclesiæ, atque
 hanc consolationẽ innumerabilium
 hominum, religionem verè Christia-
 nam ex animo profitentium gemitu-
 bus concedite: & telum quod com-
 munes Ecclesiæ reformatæ aduersa-
 rii, nempe Pontificii, in nos, quotidia-

EPISTOLA.

nis scriptis, sanè quàm arroganter intentant, ex ipsorum manibus excutite. Date hoc piis Serenissimi Nauarrorum Regis Henrici precibus, ac postulatis æquissimis; qui legatione ad vos, anno superiore, data opera, missa, vehementer illam colloctionem & congressum à vobis pro sua pietate, & optimo constantissimòque in Gallicas Ecclesias studio postulauit. Neque vestram Clementiã quorundam maleuolorum scripta remorentur, qui iniquissimè & indignissimè, atque adeò aliter quàm de tanti Regis Maiestate & pietate, vel loqui, vel scribere fas fuit, sanctissimũ eius consilium calumniari, & scriptis exagitare, nuper admodum cœperũt, ad certam Religionis & Reipublicæ Christianæ conurbationem comparatis. Denique nostræ tenuitatis laborem hunc, non contendendi, (coram Deo teste loquimur) sed solius veritatis confirmandæ gratia susceptum, vobisque sumissè ac reuerenter oblatũ recipere, & æqui bonique consulere digne-

De famoso libello edito hac inscriptione, Incendium Caluinisticũ. De Regis Nauarri, legatione apud quosdã Imperij status, nuper admodũ ad certam Religionis ac Reip. conurbationẽ comparata.

dignemini: quo quidem ego, tanquã
monimento, vobis Illustrissimis Prin-
cipibus, & Magnificis Magistratibus,
ipsique Ecclesiæ Christianæ, posteris
denique omnibus testatum esse volui:
me ex eorum esse numero, qui Eccle-
siæ tot hodie dissidiis vexatæ condi-
tionem, ex animo, nec sine gemitu de-
plorantes, pacem ei & trãquillitatem,
sanctãque piorum omnium con-
cordiam, totis animis expetunt, eã-
que votis assiduis à Domino precan-
tur.

Valete Illustrissimi & Potentissimi
Principes, Magnificique Ciuitatum
Proceres. Ex musæo nostro Calend.
Martis M. D. LXXXV.

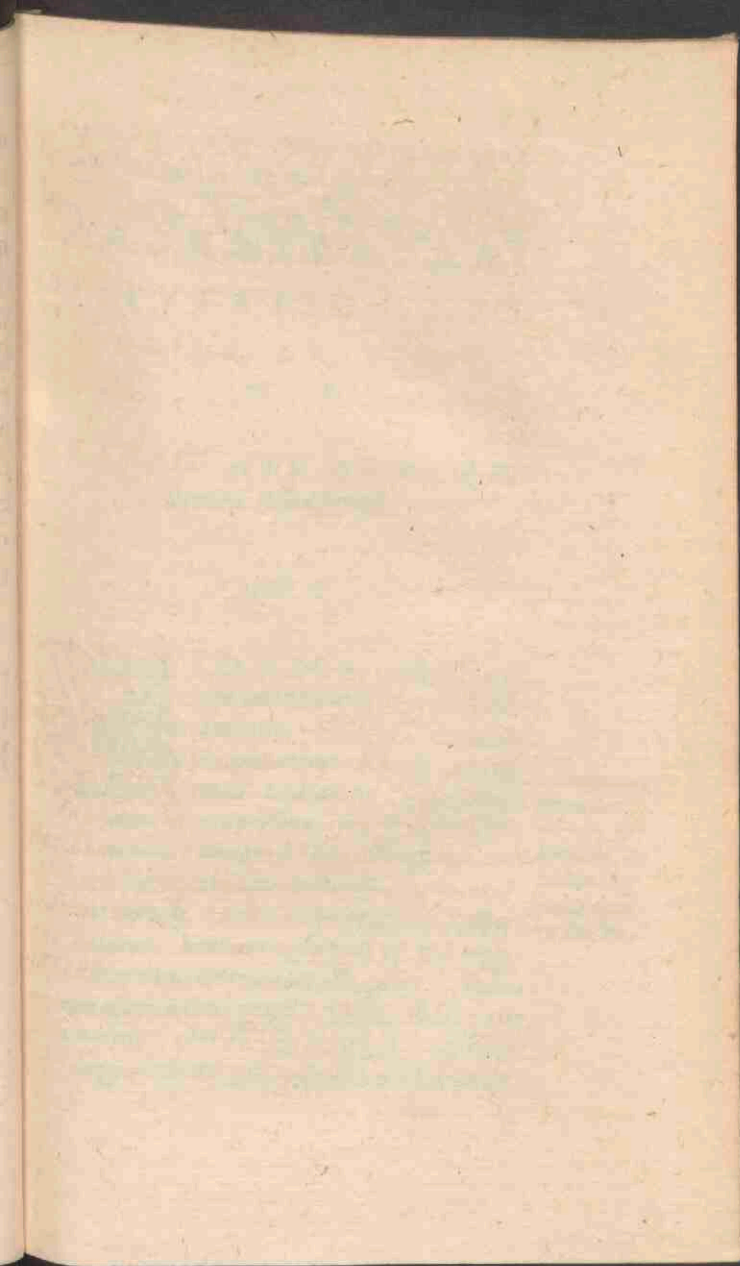
Illustrissimæ Celsitudinis & Ma-
gnificentie vestræ studiosissimus

ANT. SADEEL.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

Venerabilis Patris & Potentissimi
Principis Christianissimi
Philippi III. Regis Castellae
Mense Martii Anno D. M. CC. XLV.

Illustri Illmo. Celsissimo & Mo-
do. Illustrissimo & Excellentissimo
Anno Domini 1610

st
i
f
9
b
n
f
n

DISPUTATIO THEO-
LOGICA ET SCHOLASTICA:

DE VERITATE HUMANAE
naturae Iesu Christi.

CAP. I.

De re ipsa ex methodi nostrae ratione atque ordine disseramus. Primum nostram proponemus, deinde contrariam audiemus sententiam.

Credimus in una persona, quae est Iesus Christus, humanam naturam à λόγῳ assumptam, cum ipso λόγῳ inseparabiliter & inconfuse unitam esse, salvis utriusque naturae proprietatibus. Ipsamque naturam humanam summis & incomprehensibilibus donis exornatam esse, quatenus ipsius naturae essentia ferre potest. Quam fidei professionem ex certissimis Scripturae testimoniis depromptam, pij maiores nostri hacten-

Communis
sententia
Ecclesiae re-
formatae, de
veritate hu-
manae natu-
rae Christi.

Eorum sententia qui tumentur dogma de Omnipresencia corporis Christi.

Explicatio dogmatis de Omnipresencia.

nus ediderunt. At eorum qui dogma de Omnipresencia carnis Christi tumentur, sententia est huiusmodi. *Duas in Christo naturas ita personaliter unitas esse, ut diuina natura det, humana verò accipiat, & ut huius hypostatica vnionis, diuina natura suas proprietates realiter humana natura comunicauerit, adeò ut Christus, non tantum secundum diuinam, sed etiam secundum humanam naturam sit omnipresens, & ubique: neque tamen propterea naturas ipsas esse confusas, sed distinctas manere vtriusque naturae proprietates, quia haec unio hypostatica facta est seruatis vtriusque naturae proprietatibus.* Haec est illorum sententia, quantum colligere potui ex variis eorum scriptis, qui de hoc argumento scripserunt. Hanc autem sic explicat: Corpus Christi considerari tribus modis. Primus modus est naturalis: Secundus glorificationis: Tertius maiestatis, propter vnionem hypostaticam. Iuxta superiores modos adhibent sequentes distinctiones, quibus conantur amouere repugnantiam à suo dogmate, quam nos illis constanter obiicimus. Et hac in parte est ἀκμή totius disputationis.

1. Per se, & κατ' ἄλλο.
2. Τῶ εἶναι, & τῶ ἔχειν.
3. Φυσικόν, & ὑπερφυσικόν.
4. Κτήσεις, & χηρίσες.
5. Per apparitionem, & per disparitionem.
6. Per abdicationem.
7. Naturaliter, & Personaliter, siue per οἰκονομίαν.

νομιαν vnionis.

8. Modo maiestatis.

Harum & consimilium distinctionū præsidio, sperant suam sententiam in tuto collocatam esse, adeò vt nullis incommodis conflictari possit. Status igitur quæstionis & τὸ ζήτημα est: An, vi vnionis hypostatica, natura humana Christi acceperit realiter à λόγῳ proprietates diuinæ naturæ, & τὸ ζήτημα μὲν οὖν ἐστὶν ἐπισημειωμένον ἢ ἐπισημειωμένης διανοητικῆς.

imprimis Omnipræsentiam: at que ita, vt humana Christi natura, quæ in se finita est, sit etiam simul infinita, propter vnionem hypostaticam. Illi aiunt: nos negamus.

CAP. II.

VIA omnis vera negotiatio à vera affirmatione pēdet, iā audiamus Scripturā quæ certissima est regula veritatis: vt ab ea discamus, quidnā verè affirmare, & verè negare de tāto mysterio possimus: *Loci Scripturæ, fundamentum sequentis demonstrationis.*

Verbum caro factum est. Quæ verba non significant, ipsam naturam τὸ λόγῳ esse conuersam in carnem: vel naturam carnis esse conuersam in Verbum, sed veram carnem, hoc est, veram hominis naturam esse assumptam à Verbo: quemadmodum maiores nostri orthodoxi, freti clarissimis Scripturæ testimoniis, intellexerunt.

Ioan. 1.

1.Tim.2. *Vnus Deus, vnus Mediator Dei & hominū
homo Christus Iesus.*

Heb.2. *Non assumpsit Angelos, sed assumpsit semen
Abrahæ, quare debuit per omnia similis fratri-
bus fieri. Huc spectant loci prophetici de Me-
sia filio Dauidis passim extantes.*

Heb.2. *Quemadmodum igitur pueri cōmunicauerunt
carni & sanguini: similiter (ipse Christus) pari-
ceps factus vis communicauit, vt per mortem de-
strueret eum qui mortis habet imperium, &c.*

Luc.2.
Ibid. *Iesus proficiebat sapientia, & statura. Item:
Puerulus crescebat & corroborabatur spiritu, im-
plebatūque sapiētia. Hæc enim vis Græci voca-
cabuli *ωληρῶρρον*, quam nonnulli parum at-
tendentes, locum hunc corruerunt, & pro-
gressus illos quos Christus verè fecisse à Lu-
ca cōmemoratur, in nudū aliquod spectrum
conuerterunt: quod absit à piis & Orthodo-
xis omnibus fidem Euangelicæ narrationi
habentibus. Huc pertinent quæ passim in
Euangelio occurrūt de filio hominis: atque
omnino quæ ad historiam vitæ, & mortis
Christi pertinent. Ex quibus omnibus se-
quitur, corpus Christi esse verum corpus, ac
proinde esse circumscriptum, & præditum
suis dimensionibus. Non est igitur vbique.*

*Vide hist.
Euang.*

A.C.10.v.38.
Marc.6.
Ioan. II.

*Item dicitur Christus ex aliis locis diser-
dens, ad alia loca accessisse, dicitur etiam ad-
fuisse, & abfuisse, vt, Gaudeo quod ibi non fuerim
quæ, citra vllam controuersiam, secundū
ipsius corpus intelligenda sunt. Quare cor-
pus*

HVM. NATVRAE CHRISTI. 5

pus Christi non est vbique.

Pauperes semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis: (nempe secundum humanam naturam.) Corpus igitur Christi non est vbique. Matth. 26.

Exi à Patre & veni in mundum: & rursus relinquo mundum, & proficiscor ad patrem. (Quod posterius de praesentia corporis facile intellexerunt Apostoli. Sic enim respondent: Ecce nunc aperte loqueris.) Corpus igitur Christi non est vbique. Ioan. 16.

Nunc non amplius sum in mundo (videlicet secundum corpus.) Ioan. 17.

Habemus summum sacerdotem qui penetrauit calos. Heb. 4.

Si esset in terra, non esset sacerdos. Heb. 8.

Quare corpus Christi non est vbique.

Correçtate me, & videte: nam spiritus carnem & ossa non habet, sicut videtis me habere. Ergo corpus Christi, etiam glorificatum, est verum corpus, suisque dimensionibus praeditum. Luc. 24.

Ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum. Proficiscor ut vobis parem locum: & postquam profectus fuero, & paraui vobis locum, rursus veniam & vos assumam. Volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum. Ioan. 20.
Ioan. 14.

Sequitur agnum quocunque ierit. Ex quibus efficitur corpus Christi, etiam post resurrectionem & glorificationem, esse in loco, nec enim fideles in vita aeterna vbique futuri sunt. Ioan. 17.
Apoc. 14.

*Transformabit corpus nostrum humile, ut con-
forme fiat corpori ipsius glorioso. Ergo, glorio-
sum Christi corpus, est verū corpus, suisque
dimensionibus præditum. Nec enim post re-
surrectionem corpora nostra futura sunt
vbique præsentia.*

Matth. 28.

Queritis Iesum crucifixum. Non est hic.

*Videte locum ubi iacebat. Ergo gloriosum
Christi corpus non est vbique. Alioqui cor-
pus resurrexisset, & fuisset in sepulchro
simul: quod valde repugnat. Item: ergo præsen-
tia corporis Christi est visibilis: Sic enim
Angelus: Non est hic, videte: ut etiam Ioan. 20.*

Luc. 24.

*Contrectate me & videte. Itē: Ostendit eis manus
ac pedes. Et Act. 1. Seipsum presentem exhibuit
viniū, postquā passus est, ab ipsis visus, &c. Re-
cessit ab eis, & ferebatur in cælū, δὲ ἔτι ἀνὴρ
significans Christum disiunctum locorum
interuallo, nempe secundū corpus. Quare
corpus Christi gloriosum non est vbique.*

Act. 3.
Depravatio
loci Act. 1.
3. in verbo
δὲ ἔτι ἀνὴρ,
refellitur.

*Quem oportet cælum capere usque ad tempus
restitutionis omnium (δὲ ἔτι ἀνὴρ): hoc est, oportet
ut cælum capiat Christum: nempe secun-
dum humanam eius naturā. Ac proinde cor-
pus Christi etiam gloriosum, non est vbique.
Hæc est enim significatio verbi δὲ ἔτι ἀνὴρ, ubi
alibi dicitur, ἀναληφθεὶς ἀπὸ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν.
Illa autem interpretatio qua dicitur a
nonnullis corpus Christi capere cælum, non
autem cælum capere corpus, est planè ἀσύν-
τακτος, propriamque vocabulorum ac phras-*

Act. 1.

scand

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 7

seon significationem evertit. Ne vrgeam hæc verba: *Vsq̄ue ad tempora restitutionis eorum omnium quæ Deus locutus est: inquit,*

Iesus qui sursum receptus est à vobis in calum, sic veniet quemadmodum vidistis eum proficiscentem in calum.

Act. 1.

Videbunt filium hominis venientem in nubibus cali.

Matth. 24.

Expectare è calis Iesum filium ipsius, quem excitavit à mortuis.

1. Thess. 4.

Annunciabitis mortem Domini donec veniet.

1. Cor. 11.

Habitantes in corpore, peregrinamur à Domino: per fidem enim incedimus, & non per speciem.

2. Cor. 5.

Malumus peregrinari à corpore, & ire habitum ad Dominum. Cupio dissolui, & esse cū Christo.

Phil. 1.

Quare corpus Christi gloriosum verum est & visibile corpus, cuius præsentia in terris ante nouissimum diem expectanda non est.

Dominus cū voce Archægeli descēdet de calo.

1. Thess. 4.

Rapiemur in nubes obu iam Domino.

Ibid.

Corpus igitur Christi gloriosum, est verum ac visibile corpus, ac proinde circumscriptum, quando quidem ascendere, abesse, adesse, & cætera eiusmodi, de illo ipso corpore dicuntur. Quare corpus Christi non est vbique.

Itaque propositis superioribus Scripturæ locis (quibus addi possunt plerique alij con- similes) iam ipsi fontes aperti sunt, à quibus manat veritas Theologicæ demonstrationis.

*Cur in hac
disputatione
demonstratio
negata pro-
ponatur.*

*Natura
Negata de-
monstratio-
nis paucis
exponitur.*

Vt autem sequens disputatio sit magis perspicua: quandoquidem nos oppugnamus affirmatum illud dogma, de Omnipræsentia & Ubiquitate corporis Christi: Visum est, illi oponere demonstrationem negatam, ut vis ipsius ἀντιθέσεως magis elucescat. Atque ut nostra demonstratio facilius intelligatur, peto à piis adolescētibus Sacræ Theologiæ candidatis, ut ne grauentur memoria repetere, quæ ab ipso ἄποστολος παύλος, seu, ἄνδρην, de Negatis demonstrationibus didicerunt. Nam cū affirmatio sit mensura negationis, operæpretium est in Negata Demonstratione inesse affirmationem, ex qua necessariò negatio quæ demonstranda est consequatur. Nos eam affirmationem ex natura subiecti petemus, ita postulante natura huiusce demonstrationis. Hæc sit igitur nostra ἀπόδειξις ex superioribus Scripturæ locis collecta.

Ἀπόδειξις negata.

Nullum corpus, quod sit verè, & essentialiter humanum corpus, & quod in Scriptura, dicitur verè accedere ad locum, esse in loco, discedere à loco, esse palpabile & visibile, carne & ossibus præditum, cui, post mortuorum resurrectionem, corpora nostra futura sunt conformia: Nullum, inquam, corpus, quod est eiusmodi, potest, secundum veritatem Scripturæ, esse omnipræsens, siue vbiq̄ue. (Corpus Christi est verè & essentiali-

ter humanum corpus, & dicitur in Scriptura verè accedere ad locum, esse in loco, discedere à loco, esse palpabile & visibile, carne, & ossibus præditum, cui, post mortuorum resurrectionem, corpora nostra futura sunt conformia.

Quare corpus Christi non potest, secundum veritatem Scripturæ, esse omnipotens, siue vbiq̄ue.

Hęc demonstratio non tantum negat, ὅτι ἔστι: Sed etiam continet τὸ διότι illius negationis: nempe veram affirmationem, ex qua pendet veritas huiusce negationis. Etenim omnia illa αἰῶν quæ dicuntur per se de corpore, efficiunt ἐξ ἀνάγκης, corpus esse finitum & circumscriptum, ac proinde non infinitum, nec omnipræsens. Atque ita postquam nobis comparauimus verum attributum subiecti, facile depellimus αἰῶδες illud quod falso & perperam de subiecto dicebatur: cui, cum non modo non conueniat, sed etiam planè repugnet, efficitur, nostram hanc negationem esse verissimam, qua dicimus: *Corpus Christi non esse omnipræsens, siue vbiq̄ue*, id quod erat demonstrandum.

Explicatio superioris demonstratio- nis.

Post disputa- tionem να- τασκευασι κλω, sequi- tur disputa- tio ἀνασκε- υασι, non ad- versus dog- ma Omni- præsentia-si- ue vbiq̄ue- tatis.

CAPVT III.

IA M persequamur disputationem ἀνα- σκευασι κλω, & dogma illud, de om-

nipræsentia & Vbiquitate corporis in
modis obruamus.

ARGVMENTVM I.

*Quicquid est omnipræsens, siue, vbique, est
finitum, increatum, æternum, incomprehensibile
hoc est, vno verbo, est Deus. Corpus Christi
est infinitum, increatum, æternum, incomprehensibile,
hoc est, vno verbo, non est Deus.*

Quare corpus Christi non est omnipræsens, siue, vbique.

*Confirmatio
superioris
argumenti.*

Ierem. 23.

Maiorem propositionem ita probamus.
Quicquid est omnipræsens & vbique, id cælum & terram implet. Atqui hoc Deus tanquam sibi proprium vendicat apud Prophetam his verbis: *Nōne ego cælum & terram impleo?* inquit Dominus. Item qui affirmant omnipræsentiam corporis Christi, id dicunt fieri vi vniōis hypostaticæ τὸ λόγῳ: eò quòd ὁ λόγος (inquit) communicat corpori suam omnipræsentiam. At Omnipræsentia, siue Vbiquitas τὸ λόγῳ non potest separari ab æternitate ipsius λόγῳ. Nam, quia diuina natura est simplicissima, idcirco proprietates diuinæ essentia, quæ sunt ipsa essentia, sunt indiuisibiles. Rectè enim Ioannes æternitatem cum omnipotentia coniunxit: *Qui est, qui erat, & qui venturus est, ille omnipotens,* inquit. Ex quo fit, vt si Omnipræsentiam & Vbiquitatem ὁ λόγος communicauit corpori, necessariò communicauerit etiam æternitatem. Consequens

Apoc. 1.

illi ipsi agnoscunt falsum esse: idem ergo de antecedente fateantur necesse est. Enimvero aut actu duplex est omnipræsencia Christi (quod absit vt dicamus, ne sint duo omnipræsentes) aut si corpus Christi est omnipræsens, vna eademque Omnipræsencia, qua δ λόγος est omnipræsens, sequitur hoc absurdissimum, corpus Christi esse Deum. Dices, corpus esse omnipræsens, non essentialiter, sed communicatiuè. At ego sic vrgeo: Corpus igitur est Deus communicatiuè. Quòd si communicatiuè non est Deus, non est igitur communicatiuè omnipræsens, idq; propter simplicissimam Deitatis essentiam, vt dictum est. Nam δ λόγος est omnipræsens, quia est δ μοούσιος Patri, hoc est: quia est Deus.

Item, dicunt illi corpus Christi ita esse vbiq; vt sit extra locum, & loca omnia contineat. Sed quicquid ita est extra locum, est etiam extra tempus. Quanquam enim res creatæ non vno modo dicuntur esse in loco, tamen nihil est creatum, quod non habeat suum vbi: & quod increatum est, est extra tempus. Item: Repugnat aliquid dici ex parte infinitum, & ex parte finitum (si vocabula illa propriè vsurpamus). Itaque si corpus Christi est vbiq; loca omnia continens, est igitur æternum, & omnia temporaria continet. α δύνατον. Nam quod nonnulli

negant, id quod omnipræsens est, esse ubiq; & esse infinitum: nihil est aliud, quàm non solùm res illas de quibus agitur, sed ipsa etiam rerum vocabula pervertere. Miror igitur istos qui quod finitum est, nempe corpus Christi, velint esse infinitum (quicquid tandem prætexant) & tamen quod infinitum est, (cuiusmodi est Omnipræsencia, & Ubiquitas) nolint infinitum esse.

*Respons. ad
superius ar-
gum. refuta-
tur.*

At illi, vt se ex huius argumenti laqueis, si fieri possit, expediant, ita respondent: æternitatem & immensitatem habitare quidem in humana natura, sed non exercere peculiariter pro se *ἐν ἑαυτῆς* in humana natura, & per humanam naturam, id quod faciunt reliqua Deitatis attributa. Rursus sic distinguunt. Idiomata Deitatis absolutè in sese in Deo considerata, non esse à se inuicem distincta: Sed quando Deitatis essentia ad creaturas refertur, & vt loquuntur Scholastici, Ad Extra consideratur, in ea relatione, seu consideratione, aliquam quasi distinctionem inter essentiam & attributa eius, docendi & discendi causa, cogitari.

*De Diuinis
Attributis.*

Hæc illi: quæ quidè nihil aliud sunt quàm obscura verborum inuolucra. Verùm enim: verò nihil promouent: quãdoquidem semper manet superior difficultas: Videlicet: cur æternitas nō exerat suas *ἐν ἑαυτῆς*, si reliqua attributa Deitatis suas *ἐν ἑαυτῆς* exerunt.

Itaque

Itaque sequerentur grauissima hæc incommoda: deitatem esse diuisibilem: itémque, vnionem hypostaticam non ex æquo factam fuisse respectu attributorum deitatis, ac proinde non esse perfectam vnionem, quæ omnia ablit vt dicamus. Quia verò Deus est actus purissimus, certè *ὀνείπρητα* æternitatis est, æternum esse: *ὀνείπρητα* immensitatis est, immensum esse: *ὀνείπρητα* omnipræsentiæ est, omnipræsensem esse, non autem aliquid aliud à se ipso, vel æternum, vel immensum, vel omnipræsens facere. Sic enim nec æternus, nec immensus, nec omnipræsens esset. Est autem omnipræsens, quia est immensus & æternus.

Quod attinet ad illam, quam vocant, quasi distinctionem, & quam dicunt se docendi ac discendi causa cogitare, ne hoc quidem quasi remedio, causam illam suam de reali proprietatum communicatione vltimo modo subleuant. Nam quæso, quid significat vocabulum Reale? Ecquid commune esse potest ei quod reale est, cum eo quod docendi, vel discendi causa cogitatur? Ecquonam tandem deueniendum esset, si ea quæ cogitantur essent realia? Quid porro tibi vis tua illa quasi distinctione? Num fortè communicationem illam idiomatum, non iam esse realem, sed tantùm, quasi realem, ita vt iam nouum aliquod dogma proponendū sit de quasi reali proprietatum communica-

*De quasi distinctione
quam proponunt
Omnipræsentiæ
patroni.*

tione? Porro si in vnione hypostatica proprietates Deitatis dici, Ad extra, existimatur igitur, in ipsa vnione hypostatica describenda, nominatim additur, *Vtrique nature seruari suas proprietates.* Quamobrem si communicatio realis idiomatum sit, seruatæ utriusque nature proprietatibus (id quod vos saltem verbo, agnoscitis) certè idiomata illa non sunt, Ad extra, neque vllus vnquam Scholasticis existimauit, proprietates Deitatis posse dici, Ad extra: alioqui non iam essent proprietates.

Obiectio. Sed enim, inquis, res creatæ dicuntur bonæ, cum bonitas sit proprietas Deitatis, neque tamen dicuntur æternæ. Respōdeo: primum hoc esse ab hac quæstione alienum, quandoquidem illi affirmant, corpus Christi dici omnipræsens, non habituali, aut, creato dono, sed propter vnionem hypostaticam cuius volunt realem communicationem proprietatum diuinarum esse consequentem.

Responsio. Quorsum igitur nunc agunt de donis in res creatas collatis? Præterea, bonitas, sanctitas, iustitia, & quæ sunt eiusmodi, dicuntur de rebus creatis, utpote de piis ac fidelibus hominibus, non tanquam proprietates diuinæ, cum ipsis fidelibus communicatæ, sed tanquam ipsarum proprietatum effecta.

Itaque, quemadmodum res creatæ sunt ab eo, qui solus à se, ac per se est: ac proinde solus est æternus: ita fideles sunt boni, sancti, & iusti

& iusti ab eo, qui solus à se, & per se bonus, sanctus, & iustus est: hoc est, qui est ipsa bonitas, sanctitas & iustitia. sic enim Christus, *Nemo est bonus (inquit) nisi solus Deus.* Resigitur creatæ non dicuntur æternæ, quippe quod non sint à se, & per se, nec dicuntur à se, & per se bonæ, quia neque sunt, neque dicuntur ipsa bonitas: dicuntur autem esse, & esse bonæ. Atque hæc duo sunt inter se similia: Res creatas esse ab eo qui solus est à se, quippe qui æternus est, ipsaque aded essentia: Et, Res creatas esse bonas, ab eo qui solus est bonus à se, quippe qui est ipsa bonitas. Sed de ista Quasi distinctione sit iam dictum satis. Nam hoc Quasi ratiocinandi genus in posterum ab Apodicticis & Theologicis argumentis exterminandum censeo. Quamobrem manet superior nostra obiectio, quam profectò nullis vnquam diuericulis, quocunque se tandem animo & cogitatione conuerterint, vnquam declinabunt. Nam vndique, omni ratione, quibusuis distinctionibus tacere iussis, concluditur: Corpus Christi non esse omnipræsens, quia corpus Christi non est Deus. Ac de hoc quidem primo argumento hæc nobis paulò copiosius dicta sint. Reliqua paucioribus verbis comprehendemus.

Matth. 19.

Reliqua argumenta contra Omnipræsentiam corporis Christi.

ARGVMENTVM II.

Nullum compositū constans ex partibus inter-

se distinctis & diuersis, infinitum esse potest (aliquid totum erit aliquid maius suis partibus multum collectis.)

Natura humana Christi, etiam in ipsa unione personali considerata, constat anima & corpore, partibus inter se distinctis & diuersis.

Quare natura humana Christi, etiam in ipsa unione personali considerata, infinita esse non potest, ac propterea non est ubique, nec omnipotens.

ARGUMENTVM III.

Nihil quod continetur, infinitum est. Humana natura Christi continetur à Deitate, & sustentatur. Item: Anima Christi in ipsius Christi corpore continetur (quod vtrumque Omnes Orthodoxi agnoscunt.) Quare humana natura Christi non est infinita. Item: Anima Christi non est infinita, & vi consequentia, nec corpus etiã infinitum est. Alioquin humana Christi natura esset ex parte finita, & ex parte infinita. ad ueritatem

ARGUMENTVM IIII.

Si corpus Christi est ubique: Ergo non est uerum humanum corpus: ac propterea Christus non est uerus homo: atque ita nobis perit summa illa consolatio qua salutis nostræ summa, continetur: Nos esse ex carne eius, & ex ossibus eius. Itémque sequitur, Christum non esse Mediatorem inter Deum & homines: quippiam cum Mediatorem uerum Deum & uerum hominẽ esse oporteat. Quæ omnia sunt falsissima, & à Christiana religione alienissima.

Nec ad rem facit quod nonnulli Ubiquitatis patroni ex fontibus Pontificiis hauserūt, localitatem & præsentiam non esse de corporis essentia. Loquimur enim de corpore quod est τόδε τι & actu existens, quod sine quantitate, sine dimensionibus, sine localitate, & sine præsentia esse non potest, nisi omnia naturæ fundamenta conuellantur.

*Responsio de
localitate,
refellitur.*

ARGVMENTVM V.

Si propter unionem hypostaticam corpus Christi est ubique: Ergo ipsum corpus in utero virginis concipi non potuit. Quod est falsissimum. Consequentia patet ex rei natura, & ex significatione ipsius vocabuli. Sic enim apud Lucam Angelus: συλλήψη ἐν γαστρὶ, inquit Mariæ. At quod ubique est, & infinitum, concipi, & in utero contineri non potest. Et corpus conceptum in utero, non alibi tum fuit: nec enim alibi concipi potuit: nec potuit esse alibi nondum conceptum: nec potuit ante partum deiparæ virginis esse extra eius uterum.

Luc. 1.

ARGVMENTVM VI.

Si propter unionem hypostaticā corpus Christi est ubique: Stare igitur nō potest quod ait Lucas, Iesum profecisse sapientia & aetate, sive, statura, ἄλμια. ut apud eundem Lucam c. 12. vers. 25. ἀδύνατον. Quis enim neget, Christum in ipso corpore adoleuisse? Consequentia est in promptu. Nam ei quod est infinitum acce-

Luc. 2.

dere nihil potest.

ARGUMENTVM VII.

Si propter unionem hypostaticam corpus Christi est ubique: Ergo Christus non est mortuus: quod est falsissimum. Consequentia patet ex definitione mortis, quæ significat separationem animæ à corpore. Iam si humana Christi natura, vi unionis hypostaticæ, ubique est: Ergo illa Ubiquitas non minus conuenit animæ, quàm corpori. Si ubique est anima: ergo etiam multò magis in suo corpore. At quantum diu anima est in corpore, homo non potest dici mortuus. Postquàm autem semel facta est sanctissima illa unio personalis, nunquàm dissoluta est: quemadmodum Orthodoxi omnino fatentur, qui dicunt illam esse factam ἀχώριστον.

ARGUMENTVM VIII.

Si propter unionem hypostaticam corpus Christi est ubique: Ergo historia Evangelica fides abrogatur. Quod absit. Consequentia patet: Quia enim Evangelica historia commemorat, Christum venisse, abiisse, rediisse, adfuisse, abfuisse, & consimilia: Profectò ea intelligi non possunt de eo corpore quod fuerit ubique.

ARGUMENTVM IX.

Si corpus Christi accepit ab unione hypostatica ea ut sit omnipresens: Ergo finitum capit infinitum ad vtriusque. Consequentia patet ex natura corporis, & ex verbo accipiendi.

ARGUMENTVM X.

Nullum dogma quod continet contradictionem

est Theologicum: ac ne dignum quidem est nomine dogmatis. Dogma de Omnipræsentia corporis Christi continet contradictionem. Quare non est Theologicū, ac ne dignū quidē nomine dogmatis.

Minorem ipsa vocabula satis confirmant.

Nam si est corpus, est igitur finitum ex natura corporis. Si est omnipræsens, est igitur infinitum, ex natura Omnipræsentiæ & Ubiquitatis. Sic ergo corpus, non est corpus: ipsum, non ipsum: quæ ἀντιστοιχείας est omnium crassissima. Sexcenta eiusmodi proferri possent, sed reprimo me: iam enim eos mihi videor audire, quibus Omnipræsentiæ dogma placet, ita respondentes: Se veritatem humanæ naturæ Christi non tollere: neque negare quin ea sit finita, suasque habeat dimensiones: sed nihilominus Christi corpus esse omnipræsens, propter communicationem proprietatum realē, qua Diuina natura suas proprietates humanæ naturæ verè ac realiter communicauit: cuiusmodi est Omnipræsentia, Omniscientia, Omnipotentia. Etenim (inquiunt) triplex est cōsideratio corporis Christi: una Physica, qua nostris corporibus, excepto peccato, per omnia simile fuit. Secūda, gloriosa, pro ratione corporū spiritualium, de quibus Apostolus: Seminatur corpus naturale, & resurgit spirituale: quē essendi modū corpus Christi retinet. Tertia, quatenus sedet ad dexteram Maiestatis Dei. Nulla est igitur contradictio in dogmate Omnipræsentiæ, quia varij respectus tollunt contradictiones.

Responsiones
patron.
Ubiquitar.

Itaque uni & eidem corpori diuersi modi præsentia, non simpliciter, & absolute, sed diuersi respectu, tribuuntur. Vt enim in corpore animalium duplices sunt proprietates: quoniam interdum consideratur ut simpliciter corpus, interdum, sicut anima unitum est, unde acquirit proprietates quas ex se non habet: & illa proprietates se invicem non euertunt, sed simul in eodem corpore consistere possunt, quia diuerso tantum respectu illi tribuuntur: ita etiam in corpore Christi. Verbo personaliter unito duplices sunt proprietates: quarum alteras cum beatis hominibus habet communes, etsi gradibus & numero superiores: quasdam vero proprias & singulares habet cuiusmodi est omnipresentia. Non igitur quaestio est, an proprietates corporis Christi, post ascensionem, sint sublatae: Sed an, illis permanentibus, præ eas acquisuerit caro Christi, per sessionem ad dexteram Dei, alias proprietates, quæ non corpori humano, nullique adeo creaturae, sine abolitione eiusdem, contigerunt. Hæc illi.

Refutatio
superioris
Responsio-
nis.

De triplici
consideratione
corporis
Christi.

Ego verò peto à Christianis lectoribus ut hic figant oculos, & cum superiorem responsionem, tum illius refutationem, quam sumus allaturi, diligenter & accuratè expectent: quippe cum hæc una distinctionis latebra supersit patronis Omnipræsentia, proinde nobis illam identidem reponant quam nos hunc in modum excutimus.

Tribus modis corpus Christi consideratur & quia varij sunt respectus, idcirco (ut illi qui

quidem videtur) non incidis in ἀντίφρασην, id quod explicas similitudine corporis animati: qua de re etsi plura nobis infrà dicenda erunt, quum discutiemus simile ab anima petitum, quod nobis vulgò obiici solet: nūc tamen quædam de corpore animato dicemus, prout hic locus videbitur postulare. Age ergo videamus quàm sæliciter ἀντίφρασην declines. Dicis corpus Christi esse circumscriptum vno respectu, & incircumscriptum altero. At ego id fieri posse pernego, hac ratione: quia inter nos quæritur, non, an hoc, vel, illud consideres in Christi corpore: sed an Actu, corpus Christi sit circumscriptum simul & incircumscriptum: quod nos ἀδύνατον esse affirmamus, quippe ἀντιπατιμόν. Atque, ut tuis te vestigiis persequar, profero illud ipsum simile quod attulisti. Nam quum corpus animatū consideras, ut simpliciter corpus, obsecro te, ecquâsnam illius proprietates consideras? Fortasse dices, quòd sit vitæ, sensus & motus expers, ex se, & per se: accedente verò anima, illique suas potètiâs communicante, viuat, sentiat, atq; moueatur. Ex quo fit, inquis, ut corpus acquirat proprietates quas ex se non habet. Id si dicas, tum ego hîc reprehendam, quòd, ut recenseas proprietates corporis per se considerati, non proponas id quod corpus est, sed id quod corpus nō est: præsertim cum sint in pròptu eæ proprietates quæ ab essentia corporis di-

Quæritur, an corpus Christi sit circumscriptum simul & incircumscriptum. ACTV, non autem cōsideratione. Ad hunc scopulū vâtroni Vbi-quitatis nauem fregerunt. Simile de corpore animato excutitur.

uelli nō possunt, cuiusmodi est, quantū, aspe-
ctabile, & contrectabile esse (vt ille dicebat
Tangi nisi corpus nulla potest res) Hæc, in-
quã, sunt $\pi\acute{\alpha}\sigma\eta$ $\nu\sigma\iota\acute{\omega}\sigma\eta$ corporis. At, non viue-
re, nec moueri, nō sūt proprietates eius cor-
poris, quod potest esse capax animæ, (hoc o-
nim & lapidi conuenit) quū anima definitur,
forma corporis organici vitam potentia
habentis. Ex quo fit, vt hoc potius proprium
eiusmodi corporis statui debeat: Vitã habe-
re, moueri, sentire potentia. Verū enim vel
elige vtrum velis: Si quantū & circūscriptum
esse, agnoscis pro naturalibus proprietatibus
corporis, vides corpus animatum, siue illud
per se, siue, vt animatum consideres, manere
quantū & circūscriptū: & ita dictante tua
similitudine, inde sequi, corpus Christi, etiam
cum $\lambda\acute{o}\gamma\omega$ consideratū, retinere suas proprie-
tates, & manere finitū, suisque dimensionibus
circūscriptū. Sin mauis, non viuere, nō sen-
tire, non moueri, esse proprietates corporis
animati per se, & sine anima cōsiderati: affir-
mo, has propositiones esse falsissimas: cor-
pus animatum, Actu simul viuit, & non vi-
uit: Actu simul sētit, & nō sentit: Actu simul
mouetur, & nō mouetur. Nec ego varios il-
los tuos respectus, tuasque illas cōsideratio-
nes quicquam moror. Quæro enim quid
CTV sit aut non sit. Quinetiã licet animatum
corpus per se cōsideres, perinde vt si effectus
nē anima, nō tamē propterea tua illa cōside-
ratio efficit, vt sit Actu simul per se, & sine

anima, alioqui nō iā esset animatū corpus, & ἀντιφατικῶς diceretur, corpus animatum, nō esse per se, hoc est corpus animatū, esse per se, hoc est corpus animatum, nō esse animatum. Similiter, si statuis, hæc esse corporis Christi per se cōsiderati propria: Nō esse infinitū, omnipræsens, & alia eiusmodi: & tamē à λόγῳ, propter vnionē personālē, accepisse vt sit infinitū & omnipræsens: te ex tua superiori similitudine ita refello: Has propositiones esse falsas, quippe, ἀντιφατικὰς: corpus Christi, Actu, simul est finitum, &, infinitū: Actu, simul est alicubi tantūm præsens, &, omnipræsens, Actu, simul est Physicū, &, nō Physicū, Actu, simul est gloriosum, &, nō gloriosū, & cōsimilia. Nam ex tua similitudine corpus Christi respōdet corpori animato. At enim (inquis) ego idē corpus variè cōsidero. Mitto ego quid cōsideres, & rē ipsam actūmq; rei & existentiā intueor. Nec. n. agimus de humana natura in specie, vt est καθόλου, sed de hac humana natura, nēpe Christi, quæ est τὸ δέ τι. Corpus autē Christi variè cōsideratū non propterea est variū, sed manet actu idē corpus. Atque, vt id mihi assentiare, cedo, te ipsum audias, ita nobis primā cōsiderationē corporis Christi proponētē, vt sit Physica, videlicet, *qua corpus Christi nostris corporibus excepto peccato per omnia fuit simile*, inquis. Quæro igitur, an, quū Christus in terris versaretur, eius corpus fuerit actu simul mortale & immortale: Itēque, an, corpus Christi

in gloriam receptum, sit actu simul immortale & mortale? Satis ipse respondes, quæ a corpore nostris excepto peccato fuisse simile. nō dicis esse, sed fuisse. Atq; etiam ut videas quantum distent nostræ cogitationes, variique illi respectus, quos animo & mente agitamus, ab actu rei & existentia: ecce, ego vicissim considero Christum patientem, morientem, à mortuis resurgentem, in cælum ascendentem, denique è cælo descendentem, ut mortuos & viuos iudicet. Hæc, in quantum omnia considero, variósque temporum & aliarum circumstantiarum respectus adhibeo, ex quibus facile iudico, falsum esse, si quis dicat illa omnia actu simul esse. Neq; verò te adiuuat quod ais, proprietatibus corporis remanentibus, supra eas alias proprietates fuisse communicatas. Nam, ut fatetur corpus Christi præstantissimis dotibus exornatum esse, ita constanter affirmo, eas dotes non posse opponi contradictoriè illis proprietatibus naturalibus, quas ipse dicis remanere. Itaque si actu corpus Christi finitum manet, ex natura veri corporis, certè nō potest accipere ab vnione personali, ut actu simul sit infinitum. Quia non potest accipere, ut non sit corpus. Desineret enim esse duarum naturarum vnio. Ut autem idem corpus sit actu finitum simul & infinitum, fieri nequit.

Quid ergo? Nempe varij respectus vtiliter adhibentur, quum agitur de persona Christi,

*Quomodo
varijs respec-
tus vtiliter
adhibeantur.*

Christi, hoc modo: Christus est Deus & homo, Creator & creatura, finitus & infinitus, vario videlicet respectu: finitus quatenus homo, infinitus, quatenus Deus. Sed hæc falsæ sunt: Diuina Christi natura actu simul est infinita & finita, vario respectu. Item, humana Christi natura actu simul est finita & infinita, vario respectu. Vtraq; propositio falsa est, nec varij respectus aliquod remedium afferre possunt.

His igitur expositis, satis elucescit quàm inanis sit illa respōsio de variis respectibus, deque varia consideratione corporis Christi, quam tamen dogmatis de infinito Christi corpore, infinitis incommodis & repugnantibus, quasi perpetua tempestate iactati, sacram illi anchoram esse volunt. Summa autem refutationis à nobis propositæ, hoc connexo ἀπαγωγικῶν εἰς ἀδύνατον comprehendimus.

Si corpus Christi finitum est, propriisque dimensionibus circumscriptum, quatenus tantum per se, hoc est, seorsum à λόγῳ consideratur. Ergo corpus Christi nūquam fuit, nec erit actu finitū, propriisque dimensionibus circumscriptum, sed sola consideratione. Consequētia patet: quia licet humana Christi natura seorsum à λόγῳ cōsiderari possit, tamen nunquam actu fuit, nec erit seorsum à λόγῳ: nec enim vnquam exiit quin à λόγῳ sustentaretur in vnione personæ ab ipso λόγῳ perpetuò sustentanda. Et

vi consequentis corpus Christi nunquam fuit actu & re ipsa verum, & physicum corpus, nostris corporibus per omnia simile excepto peccato: Sed tantum fuit verum corpus in eorum animis & cogitatione, qui dogma Omnipræsentia corporis Christi his temporibus tuendum susceperunt. *ἀδύνατον ἀθεολογον, ἑτερόδοξον.*

Quod autem postremò addunt, singulas res illas proprietates, cuiusmodi est Omnipræsentia, nulli rei creatæ cōtigisse, sine eius abolitione, puto esse lapsum *μνημονικόν*: quod ita dicendum fuerit: Omnipræsentiam nulli rei creatæ vnquam contingere potuisse, quod hoc inferret abolitionem naturæ rerū creatarum, earumque conuersionem in Deum. Quod absit.

Porro, quia, vt varios illos respectus (in quibus suæ causæ præsidium collocarunt) nobis commendent, multa proferunt de cōmunicatione proprietatum: cui etiam nū, vt stare possit, varias distinctionum columnas subfulciunt: de his omnibus sigillatim nobis dicendum erit, idque hoc ordine, vt primū de cōmunicatione proprietatum differamus: deinde excutiamus eas omnes distinctiones, quas adhibent ad suam sententiā explicandam. Quare meminerint lectores, hūc potissimum esse questionis statū, An corpus Christi, quod verū est corpus, ac proinde actu & realiter circumscriptum suis dimensionibus possit

possit etiam vlllo modo, vlla ratione, vlllo distinctionum beneficio, dici actu & realiter infinitum, incircūscriptum & omnipræsens. Huc imprimis est nostra hæc ἀνακρουστικὴ disputatio couertenda. Nobis igitur de Communicatione proprietatum nūc agendū est.

DE COMMUNICATIONE
PROPRIETATVM.

HOC loquēdi genus, Cōmunicatio proprietatum in Scriptura nō reperitur: & rarò apud ipsos etiam Veteres extat totidē verbis: sed à Scholasticis potissimūm introductum est, vt hac phrasi, & contracto illo loquēdi genere (qui Scholasticorū mos est) sententiā veterū Doctorū comprehenderent, de locis aliquot Scripturæ rectè & ἀπὸ θεοῦ intelligendis, quos olim hæretici deprauabāt. Nā illi naturas in Christo cōfundebāt, eò quòd legerēt, Dominū gloriæ crucifixū, Deū acq̄uuisse Ecclesiā suo sanguine, Filiū hominis in terris existentē, esse simul in cælo, & pleraque consimilia, quæ maiores nostri ita intelligenda esse celsuerunt, vt quod dicitur de persona in Cōcreto, non propterea dicendū sit de altera natura in Abstracto, cōtra alterius naturæ proprietatē, adeò vt neque deitas crucifixa, nec sāguine prædita, nec rursus humana na-

Paucis explicatur nos vavia ῥῆσι διαμαρτυρω in Veterum, qui ipsam proposuerunt sententia.

tura simul in terra & in cœlo fuisse, credendum est. Quandoquidem tanta vis est unionis illius hypostaticæ, ut Scriptura de personâ id enuntiet, quod alterius tantum naturæ est proprium: & quia vnus Christus est Deus & homo, Scriptura id Christo Deo attribuat, quod humanæ naturæ proprium est, & vicissim, id Christo homini tribuat, quod est proprium Deitatis. Atque hanc veterum expositionem, Scholastici duobus hisce vocabulis, *Communicatio proprietatum*, significari voluerunt, non quod vnus naturæ proprietates cum altera natura, sed potius cum ipsa persona communicetur: hoc est, de ipsa persona tam vnus quam alterius naturæ proprietates enuntietur. Ipsi autem veteres variis vocabulis suam sententiam expresserunt cuiusmodi sunt ἐπιθετικὴ ὀνομασία, κοινωτικὴ ὀνομασία, ἀντιστοιχίαι, & si qua fortè consimilia apud veteres occurrunt. Sæpe quidem vsurpant κοινωτικὴν & κοινωτικῶν: sed his vocabulis ipsam veram, & perfectam personalem unionem, ut plurimum, intelligunt, id quod facile patebit ex sequentibus veterum testimoniis.

Nyssenus.

Rex regum venit in communionem siue communicationem nostræ naturæ. ἐκ κοινωτικῶν.

Basilin S.
Nacruic.

Koinōtika nostræ naturæ πρὸς Θεόν.

Cassianus.

Mente in sua perfectione naturaliter utraque substantia, si e sui preiudicio, & humanitati Diuina communicant, & Diuinitati humanæ participant.

Di-

Diuinitas in una sui hypostaseon, tota nobis communicauit ἐκοινωνήσε.

Dionysius citante Damasc.

Ex communione & unione Verbi ad humanam naturam. ἐκ τῆς κοινωνίας καὶ ἐνώσεως.

Athan. ad Epictet.

Caro operanti Deitati λόγῳ communicauit. κοινωνεῖν.

Damasce- nus lib. 3. c. 9.

Vnus Christus vult & operatur in utraque natura non confusè, nec diuisè: sed cum communione, siue communicatione alterius quod cuiusque proprium est, μετὰ τῆς Πατρὸς κοινωνίας.

Id. ex Syno. Chalced.

Vnio & communio naturarum.

Id. 1. lib. 1. c. 4.

Quomodo adoptionis eius participes esse possemus, nisi per Filium, eam que est ad ipsum, accepissemus, communionem, & nisi Verbum eius communicasset nobis, caro factum?

Iren. 1. 3. c. 20. Id. 1. 4. Fulgentius.

Communio Dei & hominis.

Neque homo à Deo gratiam salutis acciperet, si in una persona Christi Diuine, humanaeque natura communio non maneret. Et plerique alij loci consimiles. Atque hoc loquendi genus fluxit ab his Apostoli verbis: Quemadmodum pueri communicarunt carni & sanguini: ipse quoque consimiliter particeps factus est eorundem, &c. Vbi verbum κοινωνεῖν vsurpatur.

Heb. 2

Quamquam autem in naturarū vnitione, vnione, & communione, aliquid prius & posterius considerari potest: re tamen ipsa & actu, illa omnia simul existerunt. Atque omnino in hac quæstione, Communicandi & Communione vocabula intransitiuè à veteribus vsurpantur: ad quod cum Vbiquitatis

Communi- candi ver- bum vete- res intransi- tiuè vsurpa- runt: quod idem Vbi- quitatis pa- troni transi- tiuè acci- piunt.

patroni minùs aduerterent, & verbum *Communicandi* transitiuè, contra vsum verbi *κοινωνεῖν*, acciperent: ex plerisque Veterum locis perperam intellectis, suum dogma de realium proprietatum communicatione fabricarunt opinantes, propria Deitatis communicatione hoc est, vt illi quidem exponunt, communicari fieri, ac conferri in humanam naturam: quod est insigne *Ἰεσδοχράφημα* in Theologia, & adeoque in ipsa Veterum doctorum lectione: quum potius ex ipsis veteribus, & quod longè grauius est, ex ipso Dei verbo, ita statuendum sit: In persona Christi, naturam diuinam τὸ λόγῳ, & ipsius naturæ proprietates, communicare, siue, *κοινωνεῖν* humanæ naturæ (verbo *Communicandi* intransitiuè accepto) hoc est, arctissimè, & personaliter vniri cum humana natura, quam ipse λόγῳ assumpsit. Et hæc est vera & realis proprietatum communicatio, siue, *Communio*. quam Scriptura tradit, quam veteres agnouerunt, & quam orthodoxi omnes piè & religiosè amplectuntur.

Quænam sit
communicatio
proprietatum
verbalis.

At illa communicatio proprietatum, quam proponunt Scholastici, ad quasdam Scripturæ phrasès explicandas, quibus hæretici abusi sunt, vulgò dicitur verbalis: non quòd ficta, aut commentitia, sed quia pertinet ad verborum & φράσεων expositionem: quæ quidem expositio quum sit vera, orthodoxa, & certissimis rationibus confirmata: certè mo-

dus illius expositionis, vanus aut fictitijs di-
 ci non potest. Solent autem varij gradus hu-
 iusce communicationis proprietatum assi-
 gnari: nec dum de illis gradibus planè con-
 stat inter huius ætatis Theologos doctissi-
 mos, qui tamen omnes huc redeunt, vt dicāt,
 hanc de proprietatum communicatione do-
 ctrinam esse adhibendam ad hos Scripturæ
 locos intelligendos, *Antequam Abraham*
esset ego sum: Christus est Deus benedictus:
Per quem fecit & secula: Dominum gloria cruci-
fixissent: Ecclesiam Dei quam acquisiuit pro-
prio sanguine: Filius hominis qui est in cælo, &
 qui sunt consimiles. Hos autem locos ita in-
 telligendos existimant, vt vnus naturæ pro-
 pria, quæ dicuntur de tota persona in Con-
 creto, ad ipsam naturam cuius propria sunt,
 referantur in Abstracto: idque, licet persona
 significetur vocabulis Concretis ad vnā
 tantum naturam propriè spectantibus: vt quū
 dicitur Dominus gloriæ crucifixus, & quum
 Deus dicitur acquisiuisse Ecclesiam suo san-
 guine, & vicissim quum Christus dicebat, Fi-
 lium hominis descendisse de cælo, & esse in
 cælo. Atq; hæc quidem est eorū summa, quæ
 doctissimi ætatis nostræ Theologi de hac
 communicatione tradiderunt.

Ioan. 8.
 Rom. 9.
 Heb. 1.
 1. Cor. 2.
 Act. 20.
 Ioan. 3.

Hic autem ego paulisper gradum figo, &
 sic ratiocinor: Equum non esse, quum istud
 loquendi genus, *Communicatio proprietatum,*
 in Scriptura non extet, ipsum virgere in do-

An rectè
argumētum
ducatur ex
hoc loquendi
genere.

gmate Theologico asserendo. Quamobrem propono sequens Theorema, cui sat scio, docti ac probi Theologi assentientur.

Nullum loquendi genus quod in Scriptura non legitur, in aliquo fidei & doctrinae capite asserendo, urgeri debet.

Deinde affirmo, cum superius illud genus loquendi fuerit à Scholasticis propositum, collectumque ex veterum doctorum scriptis, eius significationem & sensum ab illis ipsis Scholasticis & veteribus petendum esse, ex vulgata illa regula: eius esse interpretari qui locutus est. Audiamus igitur tam Scholasticos quàm Veteres Communicationem proprietatum suis verbis exponentes.

*Explicatio
Cōmunicat.
prop. ex Ve
teribus, &
Scholast.*

Pro Scholasticis vnum Thomam audire satis erit, ita communicationem proprietatum exponentem.

Cum aliud & aliud sit secundum quod diuina & humana predicantur de Christo: necesse est dicere, in Christo esse duas naturas inconfusas & impermixtas: Id autem de quo predicantur proprietates naturales, secundum naturam propriam ad genus substantiæ pertinentem, est hypostasis & suppositum illius nature. Hæc Thomas: Quam quidem doctrinam à veteribus manasse subiectis aliquot eorum testimoniis fiet manifestum.

Exposit. s. fid.

Justinus Martyr, *Quum de Filio voces inter se contrarias audieris, conuenienter ea que dicuntur inter se collata distribue: siquid magnum*

& diuinum, natura diuine ascribens: si quid par-
uum & humanum, humana imputans. Sic vocum
dissonantiam euitabis, qualibet natura, quod st-
bi proprium est, recipiente, &c.

Hilarius, Christus assumens carnis nostre fra-
gilitatem, & manens suus atque noster, ita agit,
orat, profitetur omnia illa quæ nostræ sunt, ut in
illis etiã admisceat quæ sua sunt: loquatúrque in
persona Christi, quæ natus est & passus, in te rdñ
autem secundum Deum omnis ei sermo sit.

In Psal. 54.

Augustinus. Quæ de filio Dei dicuntur, vi-
dendum est secundum quid dicantur.

Ep. 102.

Idem, Nemo ascendit in calum, &c. Ioan. 3
Hæc vnitatis personæ Christi, sic ex utraque natu-
ra constat, ut qualibet earum, vocabulum etiam
alteri impertiat. Item: Quid, & propter quid, &
secundum quid dicatur, prudens, & pius lector
intelliget, &c.

De Trin.
& Vnit. D.
c. 6. contr.
serm. Arri-
an. De Tri-
nit. l. i. c. 13.

Cyrillus, Quæ de Christo scribuntur, sic intel-
ligenda sunt, ut nec quæ Deitati conueniunt, hu-
manitati eius attribuantur: nec quæ humanitatis
propria sunt, ad Deitatem torqueantur.

In Thef.

Theodoretus, Quum de naturis loquimur,
culque conuenientia tribuenda sunt, & sciendum
est, quæ sint deitatis, & quæ humanitatis propria.

Contr. Ne-
stor.
Dial. 12. 3.

Quum autem de persona loquimur, oportet ea cõ-
munia facere quæ sunt naturarũ propria, & utra-
que Seruatori Christo tribuenda sunt, & vnus i-
dẽmque Deus & homo appellandus, Filius Dei,
& Filius hominis, &c. Sciendum est quod vnio
communis facit nomina.

Idem: Propria naturarum facta sunt communia personæ propter unionem: quia idem est Filius Dei, & Filius hominis: Æternus & recens.

Idem: Communio nominum non facit confusio-
nem naturarum. Nemo ascendit in cælum, &c.
Hæc & similia dicta intelligenda sunt per com-
municationem idiomatum, propter duarum natu-
rarum unionem, ut quum dicimus, Christum habitare in
cordibus fidelium, &c. quia sicut naturæ unitæ sunt,
ita etiam naturarum attributa permutantur.

Demonst. Eusebius, *Quæcumque de illo humiliter abie-*
Euang. I. *ctiusque dici videbuntur, illa spectare agnū Dei*
10, c. 1. *qui tollit peccatum mundi, corpusque illud huma-*
num meminisse oportebit.

Hæc tantum delibauimus, ex quibus satis
perspicuum esse potest, quidnam Scholastici
& veteres intelligant hoc loquendi genere:
κοινωνία τῶν ἰδιωμάτων. Nempe hunc esse mo-
tem Scripturæ, ut sæpenumero id dicat de
ipsa persona Christi, quod alterius tantum
naturæ est proprium, idque propter unionem
hypostaticam, ne quis fortè ex locis Scripturæ
malè intellectis, naturas vel confundat,
vel diuellat. Itaque illi ipsi veteres dum suam
sententiam explicant, usurpant hæc vocabula,
Voces, Dicuntur, Sermo, Vocabulum, Nomina
& consimilia. Sic Nazianzenus dicit, *ὁμιλίαν*
ἐν ὀνομάτων. Et Theodoretus, *κοινωνίαν ὀνομά-*
των, &c. Atque illi omnes hæc communicatio-
nem ipsi personæ constanter tribuunt, quod
in hac quæstione imprimis obseruandum est.

At illi qui dogma Omnipræsentia, siue Vbiquitatis tuentur, primùm affirmāt, Communicationem proprietatū esse realem, hoc est, essentialē (quicquid tandem prætexant) eamque, non in persona, sed in ipsis naturis considerant. Deinde, verbo *Communicari*; intelligunt, commune fieri. Postremò communicationē transitiuè acceptam statuunt tantū ex parte Deitatis cōmunicantis: quo sensu nunquā veteres loquuti sunt, &, quod caput est, nihil tale extat in Scriptura. Quare, aduersus illa omnia nūc nobis disputandū est.

Quantum distens Vbiquit. patronā a sententia Veterum.

Sed antequam vltius progrediar, quia plerique ex illis, vocabulum, *Essentiale*, refugiūt, & contendūt sic realē esse communicationē, vt sit vera quidem, sed non essentialis, vno verbo refellendi sunt. Etenim satis constat, Reale non tantū opponi cōmentitio, sed etiā pro natura rei, de qua agitur, necessariò intelligēdū esse. Quòd si quis Reale, sine Re, consideret, ille meritò dici posset sine ratione ratiocinari. Proprietates autē Diuinæ naturæ, de quibus hīc agitur, sunt ipsa Deitatis essentia, adeoq; ipsa Deitas: quia nihil accidit Deitati. In hac ergo quæstione, Reale idē est, quod verū & essentialē: & Realiter, idē quod verè & essentialiter, nec vlla subterfugia quæri possunt. Quid est enim cōmunicatio Realis, nisi vera ipsius rei communicatio? Atqui ipsa res, hoc est, Deitatis proprietates, sunt ipsa essentia, vt dictum est.

Responsio qua distinguunt Reale ab essentiali in hac quæstione refellitur.

Ergo Realis communicatio proprietatum diuinæ naturæ, est ipsius essentiæ diuinæ cōmunicatio. Porro, quemadmodū distinctio naturarum & proprietatum vtriusque naturæ dicitur Realis, hoc est, essentialis, ita quū dicitur, Realis proprietatum cōmunicatio, perinde est, vt si essentialis proprietatū cōmunicatio diceretur. Vanum est igitur hoc illorum effugium : Reale ab ipsis vsurpari, non pro essentiali, sed prout opponitur cōmentitio. Semper enim quærendum est, quænam sit illa veritas de qua agitur. Rectè enim philosophi docent τὸ ὄν &, τὸ ἀληθὲς ἀντιστρέφει. Nam quod verum est in verbis, illud dicitur ὄν in rebus ipsis.

Obiect.

At enim, inquit: Nonne personas Trinitatis realiter, at non essentialiter differre ὄν

Respons.

ἢ ἐδ' ὅτι dicimus? Sanè quidem: Id enim postulat eius rei, de qua agimus, natura. Nam in Trinitatis mysterio, persona non est essentia, sed aliquid in essentia per se subsistens (de qua alibi fortasse dabitur copiosius differendi locus.) Quum igitur Res personæ in mysterio Trinitatis non sit essentia, certè ibi Realiter, non erit essentialiter. At longè secus de proprietatibus Deitatis statuendum est: quandoquidem proprietates Deitatis est ipsa Dei essentia, vt antè diximus, & omnes orthodoxi assentiuntur. Ex quo fit, vt Realitas diuinarum proprietatum sit ipsa diuina essentia: ac proinde realis proprietatum

diuinarum communicatio sit ipsius diuinæ
essentiæ communicatio. Quare, si vi Realis
illius communicationis, velint corpus Chri-
sti dici Omnipræsens: velint igitur necesse
est, corpus Christi dici essentiam Dei, & Deū
ipsum: quod absit. Nec se profectò vllius di-
stinctionis clypeo tutari vnquam possint.

Sed iam refutemus hanc sententiã de Rea-
li, hoc est, (vt ego interpretor, illis quidem
repugnantibus, sed rationem, cur repugnēt,
non habentibus) essentiali communicatione
proprietas. Et quia maximè nituntur hoc
loquendi genere, quod fuit à veteribus &
Scholasticis introductū, (vt paulò antè dixi-
mus) hunc errorem illis eripiamus sequenti
argumento.

*Aduersus
Realē Pro-
priet. Com-
munic.*

*Qui vocabula & phrasas veterum doctorum
contra ipsorū sententiã usurpant, illi ex suo com-
mento, non autem ex veterum sententia ratioci-
nantur.*

*Qui per communicationem proprietatum in-
telligunt Realem communicationem qua proprie-
tates deitatis verè & realiter communicantur
humane nature, hæc vocabula, & hanc phrasin
à veteribus doctoribus propositam, contra ipso-
rum sententiã usurpant.*

*Quare illi ex suo commento, non autem ex ve-
terum sententia ratiocinantur.*

Maior est perspicua: Minorem ipsi veteres
suprà suis verbis confirmarunt, quibus suam
explicarunt sententiã. Si quis autem aliquid

1. Ioan. 1.

præterea desideret: Quæro, an in his enuntiatis, Dominus gloriæ fuit crucifixus, Deus suo sanguine acquisiuit Ecclesiam, Manus nostræ contrectauerunt Verbum vitæ, & cōsimilibus: quæro, inquam, an ex sententia veterum, loci illi sint exponendi per communicationem proprietatum, necne? Si fortè quis id neget, negabit quoque sibi quicquam esse cum Veterum lectione commune. Si fateatur, ergo ex sententia Veterum, communicatio proprietatum non est realis (vt isti quidem existimant) alioqui Deitas fuisset realiter crucifixa, haberet realiter sanguinem, esset realiter contrectabilis, & similia absurda, quæ piæ aures auersantur. Item sequitur Veteres ipsam communicationem proprietatum constituisse, non solum ex parte Deitatis, sed etiam ex parte humanæ naturæ: quum tamen isti communicationem proprietatum statuunt solum ex parte Deitatis cōmunicatis.

*Resp. parv.
Vbiq. resolu-
lisur.*

Respondent: Quum Deus dicitur crucifixus, esse quidem realem communicationem, sed in Persona, non autem in Diuina natura. Ecquodnam est istud respondendi genus? Si est communicatio, quænam est natura communicans? (nam vocabulum illud ætius intelligit). Non diuina: quæ nec mori potest, nec crucifigi: humana igitur. Cui porro humana natura communicat hanc suam proprietatem? non diuinæ: sibi igitur ipsi communicat: quod quàm absurdum sit, nemo

mo non videt. Communicatio illa realis est in persona, inquit. At hoc non est respondere (non enim hanc communicationem referunt ad *opinionem* explicandam, id quod Veteres fecerunt.) Quæro igitur in persona Christi, cui nam humana natura realiter communicavit suam illam proprietatem, nempe fuisse crucifixam. Quod si dicat eam realiter communicari personæ ab humana natura, sibi contradicent. Nam sic illi ipsi nobis communionem proprietatum definiunt, ut fiat inter naturas ipsas, non inter naturam & personam. Huc igitur, velint, nolint, redeant necesse est: Si realiter Deus crucifixus non est, & dicitur crucifixus per communicationem idiomatum, hanc communicationem non esse realem. Sed ut hunc errorem de reali communicatione magis magisque refellamus, operæpretium est ante oculos habere definitionem unionis personalis, Dei verbo fundatam, & ab omnibus orthodoxis *ὁμολογημένην* receptam, & ab ipsis Omnipresentiæ patronis non repudiatam: quam semper in hoc cursu *ἀναστυλιανῆς* disputationis, tanquam Cynosuram nobis proponemus. Sic igitur Synodus Chalcedonensis.

Definitio
Unionis Personalis, hu-
iusmodi disputa-
tionis Cy-
nosura.

Sanctos itaque Patres sequentes, unum & eundem confitemur Iesum Christum, Filium Dei, Dominum & unigenitum, in duabus naturis, inconfuse, inconvertibiliter, indivulse,

& inseparabiliter manifestatum: haudquaquam differentia naturarum, propter unitatem, sublata, sed magis viriusque natura, in unâ personam, & unam hypostasim concurrentis, proprietate seruata: non vt in duas personas bipartitur, aut diuidatur, sed vt sit vnus & idem Filius unigenitus, Deus verbum, & Dominus noster Iesus Christus: sicut de illo olim Propheta vaticinati sunt, & ipse nos Christus instruxit: ac Patrum symbolum nobis tradidit.

Ex hac igitur firma, constantique Christianæ religionis veritate, errorem de diuinarum proprietatum reali communicatione, sic euertamus.

ADVERSVS REALEM PROPRIETATVM COMMUNICATIONEM.

ARGVMENTVM I.

Realis prop-
ri. commu-
nic. refelli-
tur.

NIHIL quod eius rei de qua agitur natura repugnat, reale dici debet.

Communicatio proprietatum, quam isti proponunt, ipsius unionis hypostaticæ naturæ repugnat. (hæc est. n. natura unionis hypostaticæ, vt vtriq; naturæ seruentur suæ proprietates, quemadmodum proximè Synodum affirmantem audiuius. Proprium

primum autem seruari & proprium communi-
nicari, ἀντιφατικῶς dicitur.)

*Quare communicatio proprietatum, quam isti
introducunt, in vnione hypostatica realis dici nō
potest.*

I I.

*Nihil quod est essentia Diuina, rei creata cō-
municari potest.*

Omnipræsentia est essentia Diuina.

*Quare non potest communicari rei creata: cor-
pus autem Christi creatum est.*

Respondent: Corpus Christi non esse o- Respons-
pat. Vbiq.
refellitur.
mnipræsens essentialiter, sed communicati-
uè: quæ quidem responsio principium petit:
semper enim manet ipsa communicatio, &
perinde est vt si dicant, proprietates com-
municari, quia proprietates communican-
tur. Item: est ἀδολοχία: idem est enim ac si di-
cant, communicari cōmunicatiuè. Denique
hoc est δούσατον, essentiam communicari,
sed non essentialiter. Quare ista responsio, &
aliæ consimiles sunt vanissimæ, nec ad rem,
de qua agitur, quicquam faciūt. Sed (vt quod
verum est dicam) aërem tantùm verberant.

I I I.

*Si Deus dicitur esse vbique quia omnia con-
tinet, fouet, sustentat (est enim creator) & cor-
pus Christi non omnia continet, fouet, sustentat,
(est enim creatura) Ergo omnipræsentia diuina
non potest communicari corpori Christi.*

I III.

Si corpori Christi realiter communicatur, ut sit ubique presens, illa omnipresens, aut est corporalis, aut, spiritualis: Non est corporalis, illis ipsis assentientibus, quia non videtur corpus, nec tangitur, nec corpus Christi deposuit hanc proprietatem: ex his verbis, *Contrectate me, & videte inquit, Non est spiritualis, quia corpus non magis potest esse realiter presens presentia spirituali, quam spiritus potest esse realiter presens, presentia corporali.*

V.

Nihil quod est aeterna essentia, potest alicui realiter accidere.

Omnipresens est aeterna essentia,

Quare, non potest alicui realiter accidere. Accideret autem corpori Christi, si illi realiter communicaretur ut esset omnipresens. Hoc enim non est de essentia corporis, id quod non negant.

VI.

Si realis est communicatio proprietatum. Ergo illi dicunt pugnantia: quippe qui negent, omnes diuinae naturae proprietates communicari humanae naturae, ne scilicet cogantur statuere aeternitatem corporis Christi.

Consequentiam sic confirmo: si realiter communicantur proprietates: ergo omnes: quia Deitatis proprietates sunt realiter indiuisibiles, & inseparabiles: sunt enim ipsa essentia, ut ante dictum est. Item: quia ὁ λόγος se totum

totum realiter vniuit cum humana natura, vnione hypostatica, propter quam vnionem isti volunt communicatas esse proprietates. Sunt igitur omnes communicatæ, aut, non ea vis est vnionis hypostaticæ, vt realiter communicentur proprietates: nisi fortè velint τὸ λόγον diuidere. Amplius: Quia dari non potest ratio, cur Deitatis proprietates quædam fuerint cōmunicatæ, quædam verò non fuerint. Nam si dicāt humanæ naturæ repugnare, vt sit æterna, hoc est, creata simul & increata: obiicio, non minus repugnare, illam ipsam naturam esse realiter & actu finitam simul & infinitam.

VII.

Si realis est communicatio proprietatum: Ergo illi rursus à se ipsis dissentiunt: quandoquidem in explicando suo dogmate affirmant, vnionem hypostaticam fieri, seruata vtriúsq; nature proprietate. Consequentia patet hoc syllogismo ἀπαγωγικῶς.

Quum vnus nature proprietas alteri nature realiter communicatur, non seruatur vtriúsq; nature proprietas. Nam, obsecro te, quid est Proprietas? quid est Seruari?

Quomodo SERVATUR & manet PRIVUM, id quod fit COMMUNE?

In vnione hypostatica duarum naturarum in Christo, vnus nature Proprietas alteri nature realiter communicatur (vt illi dicunt:) seruatas inquit, vtriúsq; nature proprietate.

Quare ex ipsorum sententia, in unione hypostatica duarum naturarum in Christo, non servatur utriusque nature proprietates, servata utriusque nature proprietate, hoc est, ipsum non est ipsum.

VIII.

Sirealis est communicatio proprietatum, sequitur naturarum in Christo exæquatio, & confusio, quod absit. Consequentia patet ex ratione confusionis, quæ fit, quum res duæ, vel plures, earumque proprietates communicantur, hoc est, communes fiunt. Loquimur enim de proprietatibus siue (ut nonnulli malunt) conditionibus essentialibus, quæ quidem si communes fiunt, proculdubio ipsæ quoque naturæ communes erunt. Quod, quum fit, tum emergit aliquid tertium ex rerum illarum communicatione compositum: atque id in Christo est ἀδύνατον. Neque hinc mihi respondeant, humanam naturam esse exæquatam, non ὁμοίᾳ ipsius humanæ naturæ, sed ἕξειᾳ, quã ab ipsa Deitate accepit. Nam primum, hoc nihil est aliud quàm suam sententiam aliis verbis exprimere. Deinde, cum nomine ἕξειᾳ intelligant omnipotentiam, & omnipotentia Divina sit ipsa Deitas, propter simplicissimam essentiam, certè si caro exæquatur in ἕξειᾳ, exæquabitur & in ὁμοίᾳ.

*Resp. patr.
P'biq. refel-
tur.*

Respondent, non fieri exæquationem, quia natura humana non id habet à se, ut sit omnipræsens. At hoc non est respondere. Nam
ut ali-

vt aliquid cum alio exæquetur, necesse est, id ex se, & per se, non esse æquale ei quicum exæquatur. Itaque se ipsi fallunt, qui opponant communicationē exæquationi, & confuſioni, quæ sine communicatione fieri non potest. Nec vnquam auditum est, ea quæ sunt exæquata, exæquari, vel quæ sunt cōfusa, cōfundi. Sed quæ in se, & per se distincta sunt, solent per realem istam communicationem confundi: id quod in hydromelite perspicuum est.

IX.

Si realis est proprietatum communicatio qualem introducūt: Est igitur inutilis ea doctrina quæ orthodoxi omnes à primis vsque Ecclesia Christiana temporibus semper amplexi sunt, de donis in humanam Christi naturam collatis.

Consequencia patet, quum enim statim ab ipsa conceptione realis illa communicatio facta fuerit, vt illi quidem tradunt, quid opus erat humanam naturam Christi, finita quadam gloria, creatisque donis illustrari, si aliunde, id est ex reali proprietatum communicatione, illa ipsa natura humana omnimodestate, atque infinita gloria excelleret? Item: quum satis constet, finita illa creataque dona temporis progressu in carnē Christi collata esse (nec enim impassibilitatem, immortalitatem, & alias gloriosi corporis qualitates ante resurrectionem Actu habuit) quomodo stare poterit hoc loquendi genus,

Christi corpus habuisse realiter omnia statim ab initio, & illud ipsum corpus quædam progressu temporis accepisse?

x.

Si realis est communicatio proprietatum, & Deitas realiter communicat suas proprietates humane nature: Ergo humana natura realiter est Deus. ἀδύνατον. Consequētia patet ex eo quod iam sæpe à nobis dictum est, videlicet, proprietates diuinæ naturæ esse ipsum Deum. Etenim Dei esse, & essentia, idem est: adedò vt maiestas, omnipotentia, æternitas, infinitas, omnipræsentia Dei, sint ipse Deus.

x i.

Si realis est communicatio proprietatum: Ergo iam non sunt proprietates. Consequētia patet ex ratione. Proprij cui opponitur Cōmune.

*Responsio patronorū Pbi-
quitatis re-
fellit.*

Sunt qui respondent, non communicari alteri, quia humana natura non est alter, sed altera, quippe quā sola non constituat personam. Quam responsionem ita refello. Si est altera, est igitur aliud quippiam. Rectè enim Doctores Theologi ita de mysterio vnionis hypostaticæ loquuti sunt: In Christo esse Aliud & Aliud: sed non Alium & Alium. Quare hæc propositio vera est, Christus est vnus: hæc verò falsa, Christus est vnum. Est enim vnus Christus Deus & homo, Dei & hominū mediator. Proinde ista responsio non tollit superius incōmodū. Nec enim est Propriū quod est cū alio cōmune, quodeun-
que

quæ tandē illud sit. Hoc ergo sine contradic-
 tione dici non potest. Proprietas cōmunis
 facta. Nam si Proprietas est, non est Com-
 munis. Si communis est, non iam est proprie-
 tas. Neque profectò possunt vlla diuerticula
 excogitari.

Atenim, inquam, Proprietates Deitatis
 non sunt planè communes cum humana na-
 tura: quia hæc illas non habet proprio iure &
 ex se. Quæ quidē responsio perinde est vt si-
 quis diuitias, quas antea proprias habuit,
 cum alio cōmunicet: ac tum neget, commu-
 nes esse planè factas: propterea quòd alter il-
 le quicum sunt communicatæ, non eas habet
 à se ipso, sed aliunde accepit. Præclarum, scili-
 cet, respondendi genus: hoc enim est planè
ἀδύνατον, & quod non modò non compre-
 hendi animo: sed ne cogitatione quidem at-
 tingi potest, proprium vnus alteri non planè
 communicari, quia non est huiuscè alterius
 proprium. Atqui si proprium est vnus, &
 manet proprium, non potest igitur commu-
 nicari alteri. Rursus si alter ille haberet pro-
 prium à se, & ex se, quomodo illi communi-
 caretur id quod iam haberet?

XII.

*Si realis est proprietatum communicatio, ac
 propterea corpus Christi accepit à λόγῳ vt sit o-
 mnipræsens, & ubique: Ergo sunt duo infinita,
 vnum dans, & alterum, accipiens. ἀδύνατον.*
 Consequentia est in promptu. Nam ὁ λόγος

qui est omnipræsens, dat humanæ naturæ vt sit quoque realiter omnipræsens (quemadmodum illi volunt) & ὁ λόγος non est natura humana, & ea vicissim non est λόγος: sunt enim duæ naturæ in vna persona quæ Christus est, eadémque inter se distinctæ. Itaque nouum hoc est, & hactenus inauditum: Duas naturas & essentias inter se distinctas, esse infinitas. Item: Aliquid accipere posse vt infinitum sit. Eligant igitur ex his duobus vtrum velint, vnúmne esse infinitum, an duo? Si velint Deitatem, & corpus Christi esse duos infinita: neutrum igitur est infinitum, idque ex ratione infiniti: quia alterum altero finiretur. Sin autem malint Deitatem & corpus Christi esse vnum infinitum, idque realiter: corpus igitur Christi est Deus (Absit verbo blasphemia.) Item: Falsum est igitur quod dicunt, Deitatem dare, & corpus accipere, quia dans, & accipiens non vnúm sunt, alioqui aut Deitas sibi daret, aut corpus acciperet à seipso. ἀδύνατον. Quod si, ab ipsa ratione conuicti, dicant, vnum esse infinitum, quia est vna persona Christi: Ergo Omnipræsentia & Vbiquitas non est tribuenda humanæ naturæ, in Abstracto: sed ipsi personæ, in Còcreto. Atque ita tollitur corporis siue humanæ naturæ Omnipræsentia.

XIII.

Si realis est proprietatum communicatio, & ea sit, vt vnionis hypostatica, vt volūt, ergo humana natura

na natura, suas etiam proprietates realiter communicabit Deitati. ad ūvator.

Consequentia patet : Quia non minùs realiter humana natura vnitur Deitati, quàm Deitas humanæ naturæ. Falsitas consequentis perspicua est : Sequeretur enim, Deitatem fuisse creatam, finitam, & cætera absurdissima.

Respondent: Naturas non esse æquales: naturam enim Diuinam assumere, & humanam assumi : ac proinde hanc esse rationem vnionis hypostaticæ, vt Diuina det, humana verò natura accipiat. Quam responsionem sic ego redarguo. Naturarû inæqualitas non facit inæqualem vnionem, alioqui sequeretur, Filium hominis esse minùs Filium Dei, quàm Filius Dei sit Filius hominis. Ex quo necessario persona ipsa diuelleretur. *ad ūvator.*

*Resp. par.
Vbiq. refel-
litur.*

Amplius: Hæc responsio contradictionem implicat: dicit enim, Naturam diuinam assumere, & humanam assumi à diuina: ita tamen vt humana natura tantùm accipiat. Verum enim verò, qui fieri potest vt Deitas assumens nihil accipiat & sit assumens nihil sumendo? Assumpsit, inquis, naturam humanam. Rectè id quidem : sed potèstne esse humana natura sine suis conditionibus essentialibus? hïc enim de donis habitualibus in humanam naturam collatis non disputo, nec intelligo Deitatē ipsam in se factam esse auctiorem: sed Vnionem hypostaticā cōsidero,

in qua λόγος dicitur accipere id quod sibi tam arctè vnit, vt propterea Christus dicatur ἀνθρώπος. Quū ergo nulla natura sine suis essentialibus conditionibus & proprietatibus constare possit, certè, si λόγος assumpsit humanā naturam, nec assumpsit ipsius proprietates essentielles: Assumpsit igitur naturam non naturam. ἀδύνατον. Quòd si proprietates humanæ naturæ essentielles assumpsit, accipit igitur: idque vi vocabuli. Sola igitur humana natura non accipit.

Hebr. 2. Denique hæc responsio manifestis hisce scripturæ locis repugnat. Filius participauit carnem & sanguinem, inquit Apostolus: & alibi: Non assumpsit semen Angelorum, sed assumpsit semē Abrahami. Item: Exinaniuit semetipsum forma serui accepta: & si qui sunt consimiles. Quare, hæc responsio nō est Theologica, quippe sacræ scripturæ repugnans.

XIII.

Si detur locus reali isti proprietatum communicationi: quæro, quomodo ὁ λόγος assumpsit finitam naturam humanam, si vi vnionis hypostaticæ infinita euasit? hoc est, si infinita est eo ipso, quòd assumpta fuit. Etenim nō fuit antequam assumeretur: loquor enim, non de humana natura καθόλου, sed de hac humana natura, & de hac carne, nempe Christi, quæ est τὸ δεῖν, quæ profectò nunquam fuit ætè finita, si realem istam communicationem semel recipiamus.

Si realis est proprietatum communicatio, reuocandi sunt igitur Eutychiani & Monothelitæ, quos tamen pij maiores nostri iam pridem eiecerunt. Cōsequētia patet: Nā illorū errores huiusmodi fundamento nitēbantur.

Illi verò, vt sese expediāt ex tot incommodis, solent istud effugium captare: Nempe, In Christo essentielles proprietates vnus naturæ nō fieri alterius naturæ essentielles proprietates, quēadmodum veteres illi hæretici proponebāt, (inquiūt.) Qua respōsione nō tolli superiora incōmoda, sic ego paucis demōstro.

Respon.
pars. & biq.
refellitur.

Vnius rei essentielles proprietates, fieri essentielles proprietates rei alterius: non modò non priscis illis hæreticis, sed nemini vnquā in mentem venire possit: est enim *ἀούσατος* & *ἀντιπατικόν*: ac proinde non debuit poni pro vno membro distinctionis, nec assignari pro ratione differentię. Nam sequeretur, aut aliquid actu & realiter esse sine suis essentialibus proprietatibus, hoc est, esse, & non esse: aut aliquid quod iam erat fieri, hoc est, idē esse aduentitiū & essenziale simul. Vtrūque absurdissimū. Hoc igitur loquendi genus stare non potest, Proprietates essentielles vnus, fieri proprietates essentielles alterius: nō magis quàm si quis dicat, idem esse simul & aliud contra primarium hoc *ἀξιωμα, πᾶν πρὸς ἅπαν ἢ ταυτὸ ἢ ἕτερον*. Quare ista negatio nihil aliud est, quàm Chinzæricum aliquod somnium.

Sed enim videamus quidnam effici possit hac negatiua responsione. Etenim obiicio, Proprietates diuinas si communicentur, non iam esse proprietates propter *ἀντίπασην* communis & proprii: (quemadmodū à nobis supra expositum est. Sed cogor vim superioris argumenti hīc repetere:) Tu verò sic respondes, essentielles proprietates Deitatis, nō fieri essentielles proprietates humanæ naturæ. Atqui non propterea tollitur incommodum. Nam si quod mihi proprium erat, tecum ego communicem, definit esse mihi proprium: nec propterea fit proprium tibi, quia commune est, ac proinde nec tibi, nec mihi proprium est. Item, quum obiicio, ex reali proprietatum communicatione quam inuehis, sequi rerum ipsarum confusionē, non te tua isthæc responsio liberat. Nec enim, quod nonnulli opinionis errore existimāt, ad confusionem requiritur, vt proprietates vnus rei, fiat alterius rei proprietates (non enim fit confusio quandiu manet proprium) sed potius quæ propria erant, confunduntur, & fiūt propria tertiæ cuiusdā rei, quæ ex duabus illis rebus confusis componitur. Sic in hydromelite proprietates mellis, non fit proprietates aquæ, nec contrā: sed quæ fuerant mellis & aquæ proprietates, fiūt proprietates ipsius hydromelitis. Sed de re apertissima nimis multa.

Conclusio.

Ex quibus omnibus perspicuum esse arbitror, istud dogma de reali proprietatum diuinarum

narū cōmunicatione, ita vt ab illis proponitur, nullo modo stare posse. Tot enim incōmoda circūuallāt, vt ex illis vix, ac ne vix quidē, vnquam emerferint. Quōd si scripturā sequamur, dicemus in Christo esse verā & realē vnionē Diuinæ naturæ assumptis, cū humana natura assumpta. Ac proinde naturales vtriūque naturæ proprietates esse in Christo verē & realiter vnitas, & hāc esse verā & realē in Christo cōmunionē proprietatum. Itaque omnipræsentiā λόγος nō separatur à circumscriptione corporis: neque tamen ὁ λόγος circumscribitur. Et vicissim circumscriptio corporis non separatur ab omnipræsentiā λόγος: Neque tamen corpus fit omnipræsens.

Denique, alius error, quo, vt probēt omnipræsentiā corporis, dicunt λόγος exere proprietates suas, In, Cum, &, Per humanā naturā, cōm per instrumentū, paucis refellēdus est. Primum, λόγος est æternus & infinitus, In, & Cum humana natura, propter vnionē personalem: sed nō est æternus, & infinitus per humanā naturā: quod idem de Omnipræsentiā dicēdum est: nempe, λόγος esse omnipræsens, In, & Cum humana natura: sed non per humanā naturā. Hoc enim est non inexplicabile modō, verū etiam dictu horribile, humanam naturā quæ finita est, suisque dimensionibus circumscripta, esse instrumentum Diuinæ omnipræsentiæ & infinitatis. Rursus, quæro: Quod dixit Christus: *Ego & Pater v-*

Refellitur error de car- ne Christi, quā volunt omnium actio- num esse λό- γος instru- mentum.

num sumus, potestne cum humana natura cō-
municari? At qui ὁ λόγος, In carne, & cum car-
ne, est Vnum cum Patre, & ipsa caro Christi
hoc pronuntiauit. Fateor quidem omnia ad
opus Redemptionis pertinentia facta esse à
λόγῳ, in carne, & cum carne: sed affirmo, non
omnia facta esse per carnem, ceu per instru-
mentum. Multa certè ac præclara miracula
Christus edidit, adhibita carne, tanquam in-
strumento (ex quo illud apud Veteres Homo
tangit, Deus sanat) sed quum λόγος excitauit
carnem suam à mortuis (quod miraculū mi-
raculorum nonnulli meritò appellant) id fe-
cit quidem, In carne, & cum carne, quam
nunquam deseruit: sed non id fecit per car-
nem. Aliud est enim percipere beneficium,
quàm esse conferendi ipsius beneficiij instru-
mentum.

Præterea, quid hoc ad Omnipræsentiam?
Hæc. n. res omnes generaliter comprehendit,
neq; est peculiare illud Redemptionis opus.

Quinetiam, hoc modo, ἐνέργεια & ἐνέργημα
confunduntur: contra naturam, adeoque
contra Theologorum omnium sententiam.
Opus enim Redemptionis, est ἐνέργημα &
ὑποτέλεσμα: sed non est ἐνέργεια: quum sit
potius ipsarum ἐνεργειῶν effectum. Omnipræ-
sentiam verò esse ἐνεργειαν Deitatis, & quia
Deus est Actus purissimus, esse ipsam Deita-
tis εἶσιν, doctissimi quiq; Theologi cōstan-
ter affirmant. Quomodo igitur erit ἐνέργημα?

Itém-

Itémque: si realiter communicatur *ἐνεργεία* Omnipræsentia, vt illi volunt, non sunt igitur naturarū in Christo diuersæ *ἐνεργείαι*: sed est tantum vna, diuersis modis considerata: videlicet Essentialiter, respectu Deitatis, & communicatiuè, respectu carnis. Quod si ita est, iam sunt Monothelitæ ab inferis reuocandi: quorum errorem, hac imprimis ratione, Maiores nostri refutarunt: quod vtraque natura in Christo habeat naturales ac peculiare suas *ἐνεργείας*, ad vnum *ἐνεργήματα* concurrentes, pro cuiusque naturæ ratione.

Postremò, nomen instrumenti hîc vsurpatum repugnat Reali proprietatum communicationi (aduersus quam proximè à nobis disputatū est.) Quum enim duo sint instrumentorū genera: vnum: *παθητικόν* tantum: vt, ferrum. Alterum, quod propriam habet actionem: cuiusmodi est, Pastor Ecclesiæ prædicans Euangelium, vt credamus: Cuiam, obsecro, instrumentorum generi Realem istam communicationem tribuemus? Nec enim faber, in opere faciendo, suam propriam actionem ferro communicat: Neque Deus actionem illam propriam, qua fidē in animis nostris ingenerat, communicat cum ipso Ecclesiæ Pastore. Nemo enim non videt, Dei & Pastoris Ecclesiastici diuersas esse *ἐνεργείας* ad vnum *δοστέλεσμα* concurrentes. Quæ quum ita sint: superius illud enuntiatum, de *λόγῳ* suas *ἐνεργείας*, In, cum, & Per humanam

naturam exerente, explodendum esse censemus. Cæterum, quæ negantur de Carne in Abstracto, minimè negantur de Homine in Concreto, propter ipsam personæ significationem: ut sæpe à nobis dictum est. Ac de illis quidem erroribus, hæctenus.

Sed iam accedamus ad eorum distinctiones, quarum ope sperant in primis se à vitio *avertere* à nobis obiectas posse facillè vitare.

Quoniam autè hinc arcessunt suas omnes distinctiones, quòd tribus modis humanam Christi natura consideranda sit: primùm omnium, ecquam vim istud habeat, nobis discernendum est.

*De triplici
consideratione
corporis
Christi.*

Triplex est humanæ naturæ Christi consideratio, inquit, secundùm ipsam naturam, secundùm glorificationem, secundùm maiestatem quam habet vi unionis hypostaticæ. Quam quidem diuisionem sic ego redarguo.

*Erroris superioris
diuisionis.*

Primùm ex hoc axioma rectè differendi. *Omnes distinctiones, in quibus est petitio principii, vitiosæ sunt.* Iam inter nos quæritur, an vi unionis hypostaticæ humana natura habeat illam maiestatem quam proponunt. Ecce autem, maiestatem numerant pro vno membro suæ diuisionis. Sit igitur hic primus error.

Secundus error, idè que non minor superiore, quòd aberrant à proposito. Quæro enim, num idem sit considerare humanam naturam Christi, & considerare ipsius Christi personam. Negabunt. At enim quum in illo ipso

ipſo tertio modo dicunt, ſe conſiderare humanam naturã Chriſti ſecundùm maiestatem quam accepit ab vnione hypostatica: non conſiderãt naturã tantùm, ſed perſonã. Conſiderant enim naturã vnitam τῆς λόγου: ac propterea perſonã ipſam: ita fit, vt ex tribus modis, quos assignauerant, iam ad duos redierimus.

Tertius error: quum Maiestatem tribuunt humanæ naturæ: nunquam enim Scriptura Maiestatem tribuit humanæ naturæ in Abstracto, ſed ſemper eam tribuit Perſonæ in Concreto. Nobis autẽ Chriſtianis cum Scriptura loquendum eſt. Semper autem meminerimus, humanam naturam eſſe plenam omni Maiestate: nempe quatenus ipſius naturæ conditio & veritas ferre poteſt.

Quartus error: (ne plerõſque alios curioſius ſcrutari videar) quia Maiestatem humanæ naturæ diſtingũt à glorificatione, atq; ita diſſentiunt ab Apoſtolo, qui, quum maiestatem Chriſti nobis deſcribit (idque de perſona loquens in Concreto, non, vt iſti ſolent, in Abstracto) profert ipſam glorificationem (quod Phil. 2 poſtea ſuo loco copioſius explicabitur) Propterea, inquit, Deus eum ſummè exaltauit, & ei dedit nomẽ, quod eſt ſupra omne nomen, vt in nomine Ieſu omne genu flectatur cœleſtiũ, terreſtrium & infernorum, & omnis lingua conſiteatur Ieſum Chriſtũ eſſe Dominũ in gloria Dei patris. Hæc Apoſtolus, ſuperior

rem

rem distinctionem, seu potius distractionem
refellens. Sed iam ordine recenseamus illorum
distinctiones easque sigillatim refellamus.

I. DISTINCTIO PER SE

& κατ' ἄλλο.

Refutatio di-
stinctionum,
hoc est, colū-
narum Vbi-
quiritatis.

ANTE QVAM speciatim hanc
excutio: sic generaliter insequen-
tes omnes illorum distinctiones, ra-
tiocinor.

ARGUMENTVM I.

Generalis re-
futatio 4. ar-
gumentis.

*Nulla distinctiones qua tollunt ipsa subiecta
inter qua distinguere videntur, sunt Theologicae
ac ne distinctiones quidem.*

*Sequentes distinctiones ad confirmandam cor-
poris Christi omnipresenciam adhibita, tollunt
ipsa subiecta inter qua distinguere videntur.*

*Non sunt igitur Theologica distinctiones, ac
ne distinctiones quidem.*

Maior satis est perspicua. Nam ipsa sub-
iecta sunt fundamenta distinctionum: quod
si illa evertantur: hæ stare non poterunt. Et
enim si velis vnum ab altero, distinguere, &
vtrumq; tollis: obsecro te, quidnã distinguis?

Minor ita probatur. Eò spectant sequen-
tes distinctiones, vt nobis persuadeant, cor-
pus Christi esse omnipresens vi vnionis hy-
postaticæ, à qua id acceperit. Ego verò affir-
mo ita tolli vtriúsque naturæ veritatem: li-
cet,

cer, sat scio, nihil tale cogitent, qui ita distinguunt. Ratio est, Quia si corpus est omnipræsens, iam non est corpus: quia hoc est de ratione corporis vt sit finitum, & circumscriptum certis dimensionibus. Rursus, hoc est de ratione Deitatis, vt essentialis eius proprietates (quæ est ipsa essentia) nulli rei creatæ communicetur. Id quod tamen tollitur istis distinctionibus. Vtriûsque rei veritas ex superioribus patet.

ARGVMENTVM II.

Item, *Nulla distinctiones qua inferunt contradictionem, recipiende sunt.*

Sequentes distinctiones sunt eiusmodi.

Non igitur recipiende.

Minor probatur. Quia hoc volunt efficere, vt corpus realiter & simul sit finitum & infinitum.

ARGVMENTVM. III.

Nulla distinctiones qua sunt inexplicabiles, habende sunt pro distinctionibus. Adhibentur enim distinctiones vt rebus lucem afferant, & ea quæ alioqui difficiliora videbantur, reddantur facilia.

Sequentes distinctiones sunt inexplicabiles (id quod res ipsa manifestum faciet.)

Quare non sunt habende pro distinctionibus.

ARGVMENTVM. IIII.

Amplius, *Nulla distinctiones qua id volunt*

efficere cuius contrarium manifestè extat in Scriptura: sunt Theologica. Sequentes distinctiones id volunt efficere, cuius contrarium manifestè extat in Scriptura (nempe corpus Christi esse ubique, cui tum historia Euangelica, tum omnia scripta Apostolorum contradicunt ut perspicuum fuit ex Scripturæ locis supra citatis.)

Quare, sequentes distinctiones non sunt Theologica. Sed hæc hæctenus. Nam id quod dicimus, faciliùs etiamnum perspicietur singulis distinctionibus refellendis.

Refutat. pri-
mæ distin-
ctionis.

Hæc est igitur prima distinctio. Corpus Christi esse quidem finitum & circumscriptum, per se, sed esse omnipræsens & ubique κατ' ἄλλο, hoc est, secundum aliud: quia hoc habet, non à natura corporis, sed ab unionione hypostatica, per quam τὸ λόγος unitum est. λόγος autè est omnipræsens, & communicat corpori, ut sit quoque omnipræsens. Aliud est enim (inquiunt) quærere, quid corpus per se sit, adeoque permaneat in unionione personali. Aliud, quærere quid hæc ipsa assumpta natura facta sit, & quantâ maiestatem fuerit consecuta per unionem hypostaticam. Hæc illi. Nos autem huiusce distinctionis errores ita recensemus.

Primum, abutuntur hoc loquendi genere, nempe κατ' ἄλλο, cuius hic proprius est usus, ut quoniam in Christo est Aliud & Aliud, ἄλλο καὶ ἄλλο, Theologis omnibus absen-

sentientibus, idcirco quum Christo homini tribuuntur ea quæ propriè Deitati conueniunt: & vicissim Christo Deo tribuuntur ea quæ humanæ naturæ conueniunt: ea intelligantur esse dicta κατ' ἄλλο: vt quum dicitur Filius hominis esse in cælo, ratione τῷ λόγῳ assumentis, & Dominus gloriæ dicitur crucifixus, ratione humanæ naturæ assumptæ. Quare nouo modo hoc loquendi genus κατ' ἄλλο vsurpant.

Secundus error, Petitio principij. Non enim quæritur inter nos, an hoc sit humanæ naturæ proprium, vt vbiq̄ue sit, & omniprensens (ecquis enim nescit, humanam naturam & humanum corpus non esse vbiq̄ue, sed constare suis dimensionibus?) Sed quæritur: an humana natura assumpta à λόγῳ, sit vbiq̄ue, quia ὁ λόγος est vbiq̄ue. Illi verò ita distinguunt, humanam naturam, per se, non esse vbiq̄ue, sed assumptam à λόγῳ vbiq̄ue esse. Quod quidem nihil aliud est, quàm repetere id quod est in quæstione positum.

Tertius error: ἀντίφασις. Nam contradicit iis quæ illi ipsi proponunt, dum explicant vnionem personalem. Sic enim illi: *Realis, inquit, proprietatum communicatio facta est, seruat a vtriusque natura proprietate.* Ex quo sic ego ratiocinor. Si in vnione personali seruetur humanæ naturæ proprietates, Ergo corpus Christi non est vbiq̄ue κατ' ἄλλο, vt quidem illi vsurpant hoc loquendi genus. Ec-

quid enim illis est istud Aliud? nōne est v-
 nio personalis cum τῷ λόγῳ? Certè, at illi ipsi
 fatentur, in vnione personali seruari humanę
 naturę proprietatem. Verbum autem Ser-
 uandi satis declarat, in ipsa vnione personali
 remanere vtriúsq; naturę proprietates.
 Infert enim necessariò proprietates, & esse
 in naturis, & remanere in vnione personali.
 Nam hæc duo consideranda sunt Esse, & Ser-
 uari. In humana natura Per se considerata,
 est hæc proprietates, vt finita sit & circumscri-
 pta: In eadem natura considerata κατ' ἄλλο
 nempe quatenus est vnita τῷ λόγῳ vnione
 personali, SERVATVR illa ipsa proprie-
 tas, vt finita & circumscripta sit. Quod si
 credamus huic distinctioni, hæc proprietates
 κατ' ἄλλο tolletur. Tolli verò & seruari di-
 cuntur ἀντιφατικῶς.

Rursus: Si corpus Christi per se finitum
 est, adeóque permanet finitum in vnione
 personali (quod vtrunq; nobis assentiuntur)
 certè corpus Christi non est factum in-
 finitum ab vnione personali. Nam permane-
 re finitum in vnione personali, & fieri in-
 finitum ab vnione personali, dicuntur ἀν-
 τιφατικῶς: nec iam implorandum est auxilium
 distinctionis Per se, & secundum Aliud:
 quandoquidem loquimur de corpore non
 quatenus est corpus, sed quatenus est in
 vnione personali. Denique ipsa ἀντιφασις
 magis magisque fit perspicua, quum ita di-
 stinc-

distinguant, Aliud esse querere, Quid sit corpus per se, itémque quale permaneat in vnione personali, & querere, Quid corpus factum sit per vnionem personalem. Quid enim obsecro te, significat factum esse? nam si factum est aliud quàm quod per se est: Ergo non remanet tale corpus quale per se est: aut si remanet tale, non factum est aliud. Sic igitur dicendum fuit, vt videaris aliquid dicere, Aliud esse querere, quid corpus fuerit, & quid corpus sit: nec enim satis rectè hæc duo distinguuntur, quid sit, & quid factū sit. Iam si quæris quid fuerit corpus Christi, satis indicas te veritatē corporis Christi euertere.

Quartus error, *ἀδολογία*. Quum enim obicimus: Si corpus Christi est omnipræsens, inde sequi vtriusque naturæ confusionem. Respondent illi, corpus non esse vbique, per se: quod idem est vt si dicant, Id quod seorsum est, non confundi. hoc est, id non confundi quod confusum non est. Nec enim id quod per se, & seorsum consideratur confundi potest eo respectu. Aliquid enim requiritur cum quo possit confundi. Quæ solutio si locum habeat, falsò igitur fuit damnatus Eutyches: quia nunquam dixit, Verbum, Per se, fuisse conuersum: Imò nihil vnquam confusum erit. Sic enim excipiam de mellicrato, mel per se non esse confusum. Atque ita de aliis. Ecquid enim vnquam per se confundi potest. Huc adde aliam

ἀδολεγίαν : Caro Christi, inquit, non habet proprietates Deitatis per se : hoc est, naturâ ipsâ. Quod perinde est vt si dicas : vnam naturam per se non habere proprietates alterius naturæ : hoc est, idem esse idem : & non alterum. Item : humanam naturam, non esse non humanam naturam, quod distinguendi genus fateor mihi nouum videri.

Quintus error : quòd ista distinctio sit *ἀσύστατος* : nec vnquam possit vel mente intelligi, vel vllis verbis explicari ; aded sibi ipsi obest, & secum ipsâ conflictatur. Ecquis enim vnquam istud assequi & intelligere possit, Corpus Christi per se esse finitum, manere finitum & fieri infinitum ? Humana natura Christi, inquit, Per se non est omnipræsens. Ego verò quæro quidnam istud Per se, significet. Nec enim inter nos controuersum est, an humanum corpus, aut humana natura in specie considerata, sit vbique. Nec nostra hæc disputatio instituta est de corpore simpliciter, per se, & *καθ' ἑαυτὸν*, sed de corpore, & de humana natura Christi, que est *τόδε τι*. Quæritur enim inter nos, an hoc indiuiduum, hoc corpus, hæc humana natura, nempe Christi, sit vbique, necne. Respondent non esse Per se. Si Per se significat, sine *λόγῳ*, Istud Per se nunquam fuit, nec vnquam erit, ac propterea non debuit poni in distinctione. Est enim ridiculum negare id esse
vbi-

vbique quod nusquam est. Si Per se, significat naturalem proprietatem humanæ naturæ à λόγῳ assumptæ: Ergo humana natura à λόγῳ assumpta habet hanc naturalem proprietatem, vt non sit vbique, ac propterea non est omnipræsens vi vnionis hypostaticæ. Quid fiet igitur de posteriori distinctionis membro, nempe κατ' ἄλλο? Rursus si κατ' ἄλλο, hoc est, secundum vnionem hypostaticam, corpus Christi est vbique, vt volunt: & nunquã fuit Christi corpus nisi secundum vnionem hypostaticam, (alioqui non esset corpus Christi.) Ergo nunquã fuit corpus Christi quin esset vbique. Quid fiet igitur priori membro distinctionis, nempe Per se? Quare ecce tibi manca distinctio: quippe cuius alterum membrum resectum est: aut nulla potius, siquidem neutrum eius membrum in officio stare potest. Nam si dicant corpus quidem Christi nunquam fuisse sine vnione hypostatica, sed se nihilominus ita seorsum corporis naturam animo & mentis discursu considerare: Ergo corpus Christi nunquã fuit in sese finitum, & naturales corporis Christi proprietates non sunt, nec fuerunt Realiter & Actu in ipso Christi corpore, sed sunt tantum in eorum qui distingunt animis, & in eorum metis discursu, & cogitatione: quod est absurdissimum. Denique si dicant Christi corpus non esse vbique per se, hoc est, ratione naturæ aliorum corporum humanorum: quæram an illa ratio humani

corporis sit in corpore Christi secundum vnionem hypostaticam, necne. Si negent: Ergo Christi corpus non erit humanum corpus secundum vnionem hypostaticam, quod incommodum omnes orthodoxi auersantur. Si fateantur humani corporis rationem esse in Christi corpore secundum vnionem hypostaticam, nobis igitur redit superior, nostra conclusio, Corpus Christi secundum vnionem hypostaticam non esse omnipræsens, nec vbique.

Sextus error: Quia vt rectè vsurpari possit istud κατ' ἄλλο, necesse est aliquid proponi in Concreto de ipsa Persona, vt: Scriptura dicit Christū fuisse antequàm Abraham fieret: κατ' ἄλλο, hoc est, secundum diuinam naturam humanæ naturæ inseparabiliter vnitam. Et vicissim dicit Deum acquisiuisse Ecclesiam suo sanguine, κατ' ἄλλο, nempe secundum humanam naturam τῷ λόγῳ inseparabiliter vnitam. Sic plerique Theologi loquuntur, dum explicant κοινωνίαν τῆς ἰδιωμάτων. Sed quum dicis corpus Christi, iam in Abstracto loqueris.

Quamobrem ita in illos ipsos hanc distinctionem retorqueamus.

*Distinctio re-
torquetur.*

Si corpus Christi non est vbique. Per se (vt illi proponunt) & (si verè loquimur) tum demum natura humana Christi per se consideratur, quum de ea loquimur in Abstracto. Certè hæc propositio falsa est. Corpus
vel,

vel; humana natura Christi est omnipræsens: & ita de Persona in Concreto dicendum est. Christus est omnipræsens, Christus est vbiq̄ue. Quemadmodum hoc enunciatum verum est: Dominus gloriæ crucifixus est: sed κατ' ἄλλο propter humanam naturam. Sed hoc enūciatum in Abstracto est falsum: Deitas fuit crucifixa. Quare semper in eiusmodi enunciatis manendum est in Concreto, vt antè diximus.

II. D I S T I N C T I O

τῷ εἶναι & τῷ εἶχεν.

Rursum ita distinguunt. Corpus Christi non esse vbiq̄ue τῷ εἶναι, sed esse vbiq̄ue τῷ εἶχεν. Quod non ita intelligunt, vt humana Christi natura habeat præsentem Deitatem, quæ infinita est, & omnipræsens (hanc enim expositionem repudiant) sed quòd ipsamet natura humana hoc acceperit & habeat, vt sit omnipræsens. Et hac quidem distinctione volunt superiorem illā illustrare. Sed certè nō minoribus consistatur incommodis: quæ paucis ego ita demonstro.

Refutatio 2.
Distinctio-
nis.

Primum non satis propriè ita dicitur: Humanam naturam habere Omnipræsentiam, & ipsas Deitatis proprietates, (nūc tantū excurio loquēdi genus.) Quia nō satis rectè dicitur, humanā naturā habere Deitatē, siue Deitatis proprietates, quæ sunt ipsa Deitas: quū

Ratio: I.

potius humana natura haberi ab ipso λόγῳ
dicenda sit, quippe ab ipso assumpta.

Ratio 2.

Deinde ut sit τὸ ἔχειν, necesse est manere
τὸ εἶναι, hoc est, essentiam, quæ ipsi habitui sub-
sternatur, eoque vestiatur. At in hac distinc-
tione, τὸ ἔχειν, tollit τὸ εἶναι. Nam ea est essen-
tia corporis ut sit finitum, & habeat suas
dimensiones. quod si is est Habitus corporis
Christi, ut sit ubique. Ergo habitus tollit es-
sentiam. Perinde est enim ac si dicā. Essentiam
corporis Christi hoc habere ex vnione hy-
postatica, ut non sit corpus. Rursus, quia Ha-
bitus nō potest esse sine Essentia: sublata Es-
sentia, tolletur quoque Habitus. Ac proinde
ecce tibi tua distinctio quæ nec τὸ εἶναι habet,
nec τὸ ἔχειν. Etenim in ea proponitur Essen-
tia quæ non est essentia, & Habitus qui non
est Habitus. Quod differendi genus ne infir-
mæ quidem scientiæ ferre possint, tantum
abest ut in Theologia, scientiarum omnium
regina, locum habere debeat.

Ratio 3.

Præterea (id quod paulò antè copiosius à
nobis dictum est) quum quæro, Sitne corpus
Christi ubique: quæro de Essentia & Habitu
simul. Non enim quæro de corpore humano,
in Specie, sed de hoc corpore, nempe Christi,
prædito suo τῷ εἶναι, & suo τῷ ἔχειν.

Si fateris hanc esse corporis Christi essen-
tiam, ut habeat suas dimensiones, nec sit ubi-
que: vndēnā gērium, obsecro, nobis aduehis
istum habitum ἀντιφατικῶς cum Essentia re-
pu-

pugnantem? Enimvero istud dici sine contradictione non potest: Corpus Christi, quatenus est corpus, habere suas dimensiones, sed quatenus vnitum est τῷ λόγῳ, non habere. Nam idem est vt si dicas, quatenus est corpus Christi, non esse corpus. Subiiciamus igitur oculis incommodum & ἀδύνατον, hoc modo.

Omne corpus terminatur suis dimensionibus, Distinctio
2. refellitur,
ἀντιμε-
μένων.
(quod non negant) Corpus Christi non terminatur suis dimensionibus: quia est infinitum (vt proponunt) quatenus est vnitum τῷ λόγῳ, hoc est quatenus est corpus Christi.

Quare, corpus Christi non est corpus. ac proinde, non est corpus Christi, quatenus est corpus Christi: hoc est, ipsum non est ipsum. Miram certè differendi rationem, aut non rationem potius.

III. DISTINCTIO

φυσικὸν & ὑπερφυσικόν,

Sic etiam distinguunt: Corpus Christi physicum non esse vbiq̄ue: ὑπερφυσικὸν verò, Dist. 3. refellitur.
litur.
esse. Quā distinctionē sic breuiter redarguo.

Si corpus Christi non est vbiq̄ue naturâ Ratio. 2.
& essentiâ ipsa: Ergo est vbiq̄ue per accidens,
& vi consequentis, est Deus, non naturâ, sed
per accidens. ἀδύνατον. Nam, vt diximus, soli
Deo conuenit vbiq̄ue esse.

Item: Siquid ita dicatur supra naturam, vt Ratio. 2.

Exod. 34.

Matth. 4.

Respons. pa-
rr. Vbiq. re-
follitur.

naturam ipsam euertat, commodius appel-
labitur ἀντιφυσικόν, quàm ὑπερφυσικόν. Sed
propria significatio τῆς ὑπερφυσικῆς non de-
let, sed potius exornat naturam. Sic quum
ieiunus fuit Moses, nec vllum cibum sum-
psit totos dies 40. & noctes totidem: hoc
fuit supra naturam, sed ipsam naturam non
deleuit, quin eam potius mirabiliter illu-
strauit. Idem dico de Christi ieiunio, &
plerisque aliis consimilibus. Verumenim-
uerò corpus esse vbique, & esse infinitum
non est propriè supra naturam, sed contra
naturam, quia naturam tollit, de cuius es-
sentia est, habere proprias dimensiones &
circumscriptionem esse. Quod quàm alie-
num sit à vera distinctione, supra declarauit
mus.

At enim, inquiunt, aliud est natura cor-
poris, aliud modus præsentia ipsius corpo-
ris, qui quidem modus potest esse incir-
cumscriptionis, licet natura corporis circums-
cripta maneat. Hæc illi: verùm sic habeant
Nos agere de corpore Christi, quod est vt
dicitur, vt sæpè diximus, ac propterea actu ex-
stans. Ex quo efficitur, naturam corporis
Christi sine modo præsentia, siue existen-
tia ipsius corporis naturæ conuenienti con-
siderati non posse. Nam si corpus est, est igitur
quantum: ac proinde circumscriptionem
neque potest actu existere sine modo præ-
sentia. Et corpus præsens, hoc est, hic vsque
illuc

illic actu existens, non potest esse simul vbi-
que præsens: alioqui non erit præsentia
corporis quanti, sed præsentia Dei infiniti.

Sic porro nonnulli instant: corpus defini-
niri posse nulla mentione facta loci: Respon-
deo non quæri inter nos, quomodo corpus
definiatur: sed quomodo actu existat: vt antè
dixi, quum definitio soleat inuestigare nudū
& simplex τὸ τί ἦν αὖ, detractis illis etiam
proprietatibus quibus res actu existentes,
& singularia ipsa necessariò vestiūtur. Quòd
si valeat illud connexum quod proponunt,
Locus non venit in definitionem corporis:
Ergo corpus aliquod singulare ita potest ac-
tu existere vt nō sit in loco: certè hoc quo-
que connexum valebit: Tempus non venit
in definitionem corporis: Ergo: corpus ali-
quod singulare ita potest actu existere, vt
non sit in tempore. Absurdum & ἀδύνα-
τον. Effet enim æternum. Verùm enim ue-
rò, licet quum corpus definiatur, non fiat
expressa loci mentio: tamen non potest de-
finiri sine mentione quantitatis, ipsarū-
que dimensionum, ex quibus corpus con-
stat, quatenus corpus est. Et rursus dimen-
sio sine circumscriptione, ne intelligi qui-
dem potest. Quo fit, vt dimensio tollat Vbi-
quitatem, non autem simplex loci men-
sio, quemadmodum isti existimant. Quid

*Transsub-
stantiatio
& Omnipræ-
sentia corpo-
ris mutuò
suas propri-
etates Rea-
liter sibi cõ-
municant.*

quòd natura incorporea, nisi sublata localitate, definiri non potest? Ex quo datur intelligi, retinendam esse localitatem ipsam, ut accuratè quid sit corpus intelligamus. Sed hæc de re copiosius agendum erit, quum aduersus Transsubstantiationem Pontificiam disferemus; cui proculdubio cum hoc dogmate de Omnipræsentia corporis multa sunt communia. Atque id vel ex eo perspicuum esse potest, quòd illa duo dogmata iisdem propemodum nitantur fundamentis, iisdem Scripturæ locis, iisdem ferè argumentis, & (ut alludamus ad genus loquendi toties in hac disputatione nobis obiectū) mutuò sibi suas proprietates realiter communicent. Sudent enim Pontificij quantumuis licet, certè Transsubstantiatio sine Ubiquitate corporis stare non potest: & vicissim Ubiquitas corporis non potest constitui, quin ipsæ rerum essentia cuertantur: quæ est Transsubstantiationis proprietas. Sed iam alias distinctiones audiamus.

III. DISTINCTIO

κτῆσες & χεῖσες.

*Dist. 4. refel-
litur.*

Distinguunt præterea in hunc modum, Omnipræsentia & Omnipotētia est quidem Deitatis *κτῆσες*: sed est etiam humanæ Christi naturæ *χεῖσες*. Quæ distinctio ab Iurisconsultis petita est, proprietatem rei ab
usu-

vsufructu distinguuntibus: quantum autem sit aliena ab hac quæstione, ita paucis doceo.

Proprietas diuinæ naturæ, non est aliquid *Ratio 1.*
 aduentitium, & aliud ab ipsa Deitate, vt iam sæpè admonuimus: sed ipsa proprietas est essentia: aded vt Deus non solum habeat omnipræsentiam, sed sit etiam ipsa omnipræsentia atque infinitas: quemadmodum ita est verax, vt sit ipsa veritas, ita æternus, vt sit ipsa æternitas. Longè aliud statuendum est de rebus creatis, Exempli gratia: qui aliquid habet seu possidet, non est illud ipsum quod possidet, ac propterea potest illud cum aliis communicare: neque tamen aliquid eius essentiæ ac naturæ decedet. Quare, hæc distinctio in rebus grauissimis adhibita, nullo modo earum vel dignitati vel naturæ respondet.

Item: Quia proprietas diuina est res simplicissima, in ea non potest *Ratio 2.*
 κτήσις distinguì à ἰδίῳ. Quare, si humana Christi natura habet vsu[m] proprietatis diuinæ, habet igitur & κτήσις, quod absit.

Item: in rebus terrenis, sæpè qui proprietatem habet alicuius rei, eius vsu[m] non habet: atque ad id significandum adhiberi solet hæc distinctio. At Deus amittere non potest vsu[m] suæ omnipotentis & omnipræsentis. Sed de hac re, de que ista non Theologica, sed iuris civilis distinctione, qua Cicero

ro aliquando delectatus est, nimis iam multa, ne fortè res adedò dissimiles inter se comparantes, non modò ratiocinationis, sed etiam ipsius rationis, & κτήσις & ἄνοιαν amisisse videamur. Cæterùm, si quis de ipso Christo dicat, cum semper gloriam & maiestatem habuisse κτήσις: quatenus est Deus: licet suam Maiestatem non semper exeruerit: ille verum quidem dixerit: sed nihil hoc faciet ad Ubiquitatem corporis Christi, de qua disputamus.

V. DISTINCTIO PER APPARITIONEM ET
DISPARITIONEM.

Dist. 5. refellitur.

QUUM vrgentur expressis Scripturæ locis, quibus Christus dicitur abire, redire, abesse, & quæ sunt eiusmodi: tum illi recurrunt ad hanc distinctionem: Apparitionis, & Disparitionis, quam quidem, omnium periculosissimam, ita refellimus.

Ratio. 1.

Sequeretur, Christum non ea verè & realiter fecisse, quæ Euāgelica historia commemorat. Quod absit, vt vel cogitemus. Consequentia patet ex ipsis vocabulis. Nam quæro: quoties Scriptura narrat, Christū abfuisse à certis locis, estne illud verum, necne? Absit verò vt negent. Item quæro: sitne intelligendum de natura diuina, quæ ubique est, an de humana? Certè de humana: Concludo igitur, naturam humanam non realiter fuisse ubi

se vbiq̄ue, quia repugnat, aliquid esse realiter absens, & realiter præsens. Neque mihi proferant vim vnionis hypostaticæ: quandoquidem Scriptura loquitur de Persona, nõ seorsum de humana natura. Sic enim scriptum est: Iesus discessit, absuit, non præsens aderat, & cetera eiusmodi. Nõ autem ita: Humana natura discessit, absuit, non præsens aderat. Ex quo efficitur, humanam naturam etiam cum ipso λογῶς consideratam, non esse omnipræsentem. Nam si exponant, discessit, hoc est, disparuit, accessit hoc est, apparuit, sic vrgebo. Verène & realiter erat id quod videbatur? Quod si omnino fatendum est, semper nobis redit nostra conclusio. Nam videri, & non esse: hoc tribuendum est humanis commentis, non autem sanctissimæ & certissimæ Scripturæ veritati: de qua sic aliquando Augustinus locutus est: Si dixerimus quia non erat tristis, cum Euangelium dicat: Tristis est anima mea: Ergo, & quum dicit Euangelium, dormiuit Iesus: non dormiuit Iesus: Et quum dicit Euangelium manducauit Iesus, non manducauit Iesus: surrepet vermiculus putredinis, & nihil sanum relinquet, vt dicatur, quia & corpus non erat verum, & carnem veram non habuit. Quicquid ergo de illo scriptum est, fratres, factum est: verum est. Hæc Augustinus.

In Psal. 93.

6. DISTINCTIO PER

Abdicationem.

Dist. 6. re-
follitur.

QUIA discrimen adhibendum est inter tempus humiliationis Christi, & tempus ipsius glorificationis: ita rem definiunt, ut tempore humiliationis, humana Christi natura, quæ vi vnionis hypostaticæ habebat quidem omnipræsentiam, omniscientiam, omnipotentiam, tamen sese abdicauerit vsu diuinæ illius Maiestatis: atque ita dicatur adfuisse, abfuisse, & cætera eiusmodi. Quod quidem commentum de abdicatione esse vitiosissimum, ita confirmo.

Ratio 1.

Philip. 2.

Primum manifestè repugnant Apostolo, quum dicant, humanam naturam fuisse humiliatam. Sic enim Paulus, *Qui quum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, parem esse cum Deo: veruntamen seipsum exinanivit, accepta forma serui, &c.* de quo loco infra plura dicturi sumus. Sed omnino cum Apostolus de ipso Christo in Concreto loquutus sit: perperam isti dicunt in Abstracto, humanam Christi naturam sese humiliasse. Dicendum est igitur, τὸν λόγον seipsum exinanivisse, non per se, sed ἕνεκεν, id est propter hypostaticè sibi vnitam carnem.

Ratio 2.

Item: vocabulum Abdicandi non conuenit eorum sententiæ. Ut enim qui se Magistratu abdicauit, non modò non gerit magistratum, sed neque præditus est dignitate illius magistratus: Ita, si humana natura Christi sese

sti sese abdicauit Omnipræsentia ad tempus, vt volunt, sequitur tunc temporis ipsam Omnipræsentia authoritatem in Christo non fuisse: quod tamē illi non assentientur. Quin etiam si Omnipræsentia est effectum necessarium vnionis personalis: quemadmodum illi proponunt, non potest igitur esse abdicatio Omnipræsentia, quin sit quoque abdicatio vnionis: quod est ἀδύνατον.

Rursus, Abdicatio infert vsum ipsius rei *Ratio. 3.* antecessisse. At si Abdicatio omnipræsentia refertur ad tempus humiliationis: & ipsa humiliatio consideratur à tempore conceptionis, & ἐνσπύρωσεως vsque ad resurrectionis tempus: quando igitur fuit realis vsum Omnipræsentia? Sic enim Paulus, *Exinaniuit semetipsum accepta forma serui*, & Iohannes, *Non antequam conceptus*, inquit, *Christus erat glorificatus*. *Ioan. 7.* Aequè omnino, concipi in vtero Virginis, repugnat Omnipræsentia: quare si illos audimus, erit recurrendum ad Abdicationem: ex quo efficio: Vnionem hypostaticam & istam Abdicationem simul cœpisse: ac propterea fuisse Abdicationem, antequam vsum rei præcessisset. ἀδύνατον.

Item: Christus dicitur abesse, adesse, & *Ratio. 4.* cætera eiusmodi, etiam post eius glorificationem. *Non est hic*, Matth. 28. *Recessit ab eis*, Luc. 24. *Ascendit in cœlum, descendet de cœlo viuos & mortuos iudicaturus*, &c. quæ ad Christum glorificatum pertinent. Ergo

vitiosa est distinctio de Abdicatione.

Ratio 5.

Præterea: hæc distinctio superiorem illam evertit, κτήσεις & χρήσεις: qua solum vsum Omnipræsentia, humanæ naturæ Christi tribuebant. Nunc autem illi per Abdicationem ipsum etiam vsum eripiunt.

Ratio. 6.

Adhæc, esse omnipræsentem, omniscium, omnipotentem, non potest ab actu separari, quemadmodum ex ipsius rei significatione perspicuum esse potest: nam qui non est omniscius actu, is necessariò quædam nescit: Atqui, esse omniscium nesciendo: hoc verò ne fando quidem auditum est: Similiter: qui dicit humanam Christi naturam fuisse omnipotentem, non actu, sed potentiâ: ille dicit, humanam Christi naturam potuisse posse omnia: quod est pessimè ἀδολοσχέιν, atque etiam aliquid deterius.

Ratio. 7.

Denique: si caro Christi fuit aliquando vbi que potentiâ, non actu, & nunc actu vbi que est, vt volunt: Sequitur, infinitum non esse infinitum. Nam res fit plenior quum ad potentiam accedit actus. At infinito accedere nihil potest: alioqui non iam est infinitum.

Quid pluribus opus est: Siquis existimat, diuinam omnipræsentiam esse potentiâ, ille (quæcunque tandem pharmaca conquirat) existimat quoque, Deum esse potètiâ. ἀδύνατον & blasphemum. Est enim Deus actus purissimus. Distinguant igitur, quantumuis li-

cet,

cet, vertant, inuertant, euertant: profectò, quicquid attigerint, vlcus erit.

VII. DISTINCTION NATV-

RALITER ET

Personaliter

R Vrsus identidem hanc distinctionem v-
 surpant: Corpus Christi non est omni-
 præsens Naturaliter: sed, Personaliter. Qua-
 re, videndum est primùm, num satis aptè co-
 hereat hoc complexum: *Humana natura per-*
sonaliter ubique præsens. Etenim sic ego statuo: Distinct. 7.
Refellitur.
 nihil esse in Theologia periculosius, quàm si Ratio 1.
 subblata verborum ac φράσεων propria signi-
 ficatione, per aliena, commentitiâque loquē-
 di genera vageris. Atque vt ad rem ipsam ac-
 cedamus: satis cōstat, humanam naturam nō
 esse personam in hac disputatione (siquidem
 loquimur de humana natura à λόγῳ in vnio-
 nem personæ assumpta.) Rursus humanam
 naturam dici Personalem, non memini me
 apud probatos authores legere. Dicitur e-
 nim *Personale* propriè, non id quo Persona
 constat, sed id quod ad ipsam Personam con-
 stitutam, & ad τὸ ὑπὲρ ἀμεινον refertur. Ita fit vt
 dictio *Personaliter* propriè de ipsa quidem
 Persona dici debeat: non autem de altera ex
 naturis. Sic igitur ex vsu Theologorum re-
 ctè & ὀρθοδόξως loquemur, Christus est per-
 sona. Item, humana natura est assumpta à
 Verbo in vnionem *Personalem*. Itémque,
 Vtraque natura in Christo vnita est *Perse-*

naliter. Sed hæc propositio falsa est, Diuina natura est alicubi tantum præsens. Et manebit falsa, licet addas tuum illud *Personaliter*. Hoc modo: Deitas est alicubi tantum præsens *Personaliter*: ubi cum sententia falsa, tum *ἀόυσ-αρον* est loquendi genus, ut antè dixi. Quod si illa propositio stare non potest, hæc igitur stare non poterit: humana natura est ubique præsens, vel infinita, vel æterna, *Personaliter*. Quod si transpositis vocabulis ipsam sententiam exponant, ut velint humanam naturam *Personaliter* assumptam à Verbo, esse ubique præsentem: sequetur, nunquam & nusquam humanam naturam Christi esse vel fuisse circumscriptam, ac definitam propriis dimensionibus, hoc est, verè humanam naturam: Quod absit. Ratio est: quia nunquam & nusquam fuit, nec esse potest humana Christi natura, nisi assumpta & à Verbo sustentata: Alioqui duæ essent personæ, cum vna tantum sit.

Postremò, sunt qui vocabulum *Personaliter* ita exponant: ut humana natura dicatur Omnipræsens *Personaliter*, hoc est, eo modo quo in Persona Filij subsistit. Quæ sententia, si commodè intelligatur, licet improprio loquendi genere expressa sit (ut spero à nobis confectum esse) haud quaquam nobis erit reiicienda. Quis enim est modus quo humana natura in persona Filij subsistit? nempe quatenus Verbum eam sustentat sibi vnione *Personaliter*

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 81

Personali cōiunctam. Quum autem Verbum sit infinitum & omnipræsens, efficitur humanam naturam semper & vbique à Verbo sustentari. Huc igitur redit superior expositio: humana natura Christi est *Personaliter* omnipræsens: hoc est dicere: est personaliter coniuncta cum Verbo, & ab eo sustentata: quod quidem Verbum est omnipræsens. Neque hinc recedunt alij, qui suam de Omnipræsencia corporis sententiam ita explicant, *Corpus Christi, inquit, omnia implet, non sicut Deitas implet, quia non est facta essentia infinita, sed implet, quia vna est Persona cum Deo omnia implente.* Hæc illi. Quæ sententiæ, ut veræ sunt, ita valde improprium est hoc loquēdi genus. Corpus Christi est omnipræsens *Personaliter*. Quod ut magis pateat, quæro ex te, annon humana Christi natura sit æquè *Personaliter* vnita cum eo qui est æternus, quàm cum eo qui est omnipræsens, nempe cum λόγος? Item, nōne eo modo humana natura in persona Filij subsistit quo ab eo sustentatur, per quem omnia creata sunt? Certè. Sed enim nemo qui orthodoxus fuerit, vnquam ita locutus est, ut diceret humanam naturam esse personaliter æternam, & per eam omnia creata fuisse personaliter, sed semper vsi sunt vocabulis Personam significātib. Hoc modo: Christus est æternus: Per Christum omnia creata sunt, & cōsimilia. Quamobrem fugiēda sunt, in Theo-

logia præfertim, ea loquendi genera, quæ sunt inusitata, *adversata* adeoque periculosissima, tandemque exitiosa Ecclesiæ futura, nisi maturè prouisum sit. Repudiato igitur illo loquendi genere, recipienda est superior expositio, quæ nihil adiuuat realem Omnipræsentiam corporis, imò potius eam evertit: nam si spectandus est modus quo humana natura in Filio subsistit *Personaliter*, & is est modus vnionis Personalis, vt in ipsa vnione Personali maneât naturis suæ proprietates: relinquatur, vt humana natura in Persona Filij subsistens, maneat finita, & alicubi tantum, non autem vbique præsens: quæ est humanæ naturæ proprietas. Sed iã ad ipsam distinctionem Naturaliter & Personaliter redeamus, quam ego pergo refellere.

Ratio. 2.

Constat persona Christi ex vtraque natura: non igitur Persona debet opponi alteri naturæ. Solet quidem oppositio considerari inter ipsas naturas, quandoquidẽ vna est æterna, altera creata, vna Diuina, altera humana: & quæ inde consequuntur: sed perperam constituitur oppositio inter Personam & naturam: quia sublata altera ex naturis, non potest stare naturarum vnio, ac proinde non iam esset Persona: quod absit. Quamobrem ita de hoc mysterio loquendum est, vt naturaliter, ad naturam, personaliter, ad personam referatur.

Et quod nonnulli dicunt, duplicem esse actum

actum primum corporis Christi, vnum naturale, alterum personale: nisi commoda interpretatio adhibeatur, stare non potest. Primum, quia vnus eiusdemque rei esse duos actus primos simul, & quod grauius est, inter se oppositos, ne fando quidem auditum est. Deinde quia primus actus personalis non potest esse nisi personæ, nec proprie dici nisi de Persona. Quamobrem vt hic locus concludatur, rectè dicam, Christum esse vbique, quia Christus est nomen personæ. Item τὸν λόγον esse vbique naturaliter, quoniam ea est natura τῆς λόγου vt vbique sit. At corpus Christi esse vbique, dici non potest: neque naturaliter, hoc enim repugnat humanæ naturæ: neque personaliter, est enim non Personæ nomen, sed naturæ, vt paulò antè diximus.

Item quum dicunt humanam Christi naturam accepisse à λόγῳ vt sit vbique, non quidem naturaliter, sed personaliter: admittunt αἰδολεξίαν. Nam si naturaliter haberet Omnipræsentiam, eam aliunde non posset accipere. Quare illud membrum, non naturaliter, stare non potest in distinctione. Quid autem si ita exponat illud enuntiatum? Corpus Christi est vbique Personaliter, hoc est, Corpus Christi est Deus & homo? Certè, si ita exponant vocabulum Personaliter, quo vtuntur, verus erit sensus improprie locutionis.

VIII. DISTINCTIO MO-
do Maiestatis.

*Dist. 8. refel-
litur.*

Addunt & hanc distinctionem, quam illi frequentissimè usurpant: corpus Christi esse realiter ubique præsens, non naturali modo, sed modo Maiestatis: Cuius distinctionis præcipuos errores ita recenseo.

Primus error: in vocabulo Præsentia, quia Maiestas est alio modo præsens, quàm sic corpus, nec magis potest corpus esse realiter præsens, modo Maiestatis, quàm Maiestas potest esse præsens, modo corporis.

Secundus error: dum constituunt realem præsentia sine modo naturali. Etenim realis præsentia corporis sine vera ipsius corporis existètia, & vera corporis existètia, sine propriis dimètionibus, ne cogitari quèd potest.

Tertius error in vocabulo Maiestatis. Si enim intelligunt gloriam illam præstantissimam, qua corpus Christi exornatum est, & quam illi inter dona creata & habitualia commemorat: nihil id facit ad Omnipræsentiam illis etiam assentientibus. Nec enim necesse est, ibi esse corpus, ubi summa illa gloria re-
luet: cum absentis etiam hominis gloria longè latèque diffundatur. Quòd si nomine Maiestatis intelligant Maiestatem Diuinam hoc est, Deitatem ipsam: sequeretur, corpus Christi esse Deitatem ipsam. Quod quidè incommòdè illis obuiemus, quippe quòd in illud identidè incurrat. Nā cuiusq. tribuitur
Deita

Deitatis modus, illi quoque tribuitur Deitas, quæ est simplicissima. Quod si in rebus creatis hoc connexum valet: De quibus enū-
tiantur proprietates siue cōditiones essential-
les, de iisdē enūciātur ipsæ essentia: quantō
id magis valebit in proprietatibus Deitatis,
quæ sunt ipsa Deitas? Ex quibus omnibus
perspicuum est, hanc distinctionem peccare
imprimis *ἡ δὲ τὸ πολλαχῶς λεγίμενον.*

Atque hæc de distinctionibus illis, quæ so-
lēt adhiberi ad sustendandū dogma Vbiqui-
tatis: quæ omnes, vt eōdem spectant, ita in
eodē errore versantur, quæ ego oculis subii-
cio, proposita distinctione consimili. Homo
quidē est rationis particeps per se, *τὰ εἶναι*, na-
turaliter, &c. Sed hic homo, non est rationis
particeps, *κατ' ἄλλο πρὶ ἔχειν*, &c. Quod quā-
m ineptē dicatur nemo nō videt. At qui huc re-
deūt superiores distinctiones. Sic enim statu-
unt: Corpus Christi, vt est corpus humanum
in specie, esse finitū, quantū, & circūscriptum
suis dimensionibus: quod quidē ad definitio-
nē corporis humani pertinet. Sed vt est hoc
corpus, nempe Christi, non esse finitum, atq;
hoc modo tollitur ipsius corporis definitio.

Quin etiā quoties proponētur superiores
illæ distinctiones, toties hæc incōmoda lon-
gè grauissima sequentur: Corpus Christi *Per-*
sonaliter, *τὰ ἔχειν*, *τῆ ζωῆς*, &c. cōceptū, natū,
passum affixū cruci, atque omnino verū cor-
pus nō fuisse: & omnes effugiēdi viæ obstru-

Conclusio.

*Generalia
incommoda
superiorum
distinctionū.*

Etæ sunt. Nam ex illis ipsis eorum distinctionibus ita ratiocinor: Si corpus Christi est omnipræsens, & ἀπειραγῶτος, non naturaliter, sed personaliter, ut illi distinguunt: Ergo vicissim corpus Christi personaliter non est circūscriptū: alioqui vno eodēque respectu corpus Christi est. circūscriptum simul & incircūscriptū: atque ita superiorum distinctionum mēbra non rectè assignantur: Quod ubi fit, iam non sunt distinctiones, sed inanis vocabulorum sonitus: atque id cuius vel merodocriter in arte disserendi versato, satis perspicuum esse potest. Verū enim uerò corpus Christi conceptum, natum, passum non fuisse, denique verum corpus non esse, quæcunque tandē distinctiones adhibeātur, dici sine sūma impietate non potest. Atq; hæc de istarū distinctionū refutatione nobis dicta sint.

Dogma de Omnipræsentia non adiuuat realem corporis Christi præsentiam in pane: cuius tamen unius causa excogitatum est.

Nunc operæpretiū est paucis demonstrare, dogma de Omnipræsentia & Ubiquitate corporis Christi, non tantum verbo Dei, ipsique rerum naturæ, verum etiam eorum sententiæ repugnare, qui illud proponunt. Etenim ut probare possint, corpus Christi esse realiter præsens In pane, Cum pane, & Sub pane, quoties Sacra domini Cæna celebratur: & realiter ore percipi, eius rei gratia dogma de Omnipræsentia corporis in medium protulerunt. Atqui sequentibus argumentis docebo, istam de Cæna Domini sententiam nihil iuuari superiori illo dogmate.

Omni-

Omnipræsentia Diuina generaliter ad res omnes creatas pertinet. At præsentia Christi in Sacra Cœna, est beneficium particulare erga Ecclesiam Dei: Itaque illa generalis hanc particularem non infert. Alioqui Cœna Domini ad res omnes creatas pertineret. Absurdum. Error est *μετάθεσις εἰς ἄλλο γένος*: magnum in differendo, non vitium modò, sed etiam flagitium.

Ratio. 1.

Si propter Omnipræsentiam, corpus Christi est In pane, & Cū pane: Ergo simili adeoque potiori ratione, corpus erit extra panẽ, quod quàm accommodatum sit ipsorum sententiæ, illi viderint.

Ratio 2.

Quia vbiq; esse, significat omnia continere, & nusquã contineri (quod illi etiã agnoscūt): Idcirco longè rectius ita enuntiabitur. Panis est in corpore Christi (vt aliquando de Deo omnipræsentente dixit Paulus: *In ipso mouemur & sumus*) quàm ita Corpus Christi est in pane.

Ratio 3.

Act. 17.

Quia magis conuenit Omnipræsentia, dici extra locũ, quàm in loco, idcirco cõuenientius Vbiquitati diceretur: Corpus Christi esse extra os eorum qui Cœnæ Domini communicant: quàm in eorum ore.

Ratio 4.

Nullum corpus quod ab alio corpore realiter percipitur, est infinitum. Corpus Christi realiter ore corporis percipitur (inquiunt:) Quare corpus Christi non est infinitum. Aut si corpus Christi est infinitum, vt iidem volunt, Ergo ore corporis non

Ratio. 5.

Ratio 6.

percipitur realiter. Huius syllogismi veritas nititur natura & ratione rerum earum de quibus agitur.

Si omnipræsentiæ corporis Christi statuenda est, ut ipsum corpus sit realiter præsens In pane, Cum pane, & Sub pane in Sacrosancta Cœna Domini: Ergo ἐξ ἀνάγκης non tantum dicendum, Christi corpus esse ubique, sed etiam esse ubique totum. ἀδύνατον. Consequentia patet. Certum est enim in sancto illo mysterio totum Christum fidelibus exhiberi. Falsitas consequentis sic probatur. Ubique totum esse non convenit naturæ corporeæ, neque de illa potest dici vlllo modo: est enim proprium, tū ei toti quod est ὅλως ὅλον, tum ei naturæ quæ est simplicissima, quæ Deus est. Quare aut divina & humana natura sunt vna eadēque essentia ubique tota (quod absit: esset enim naturarum confusio) aut sunt duo infinita simplicissima inter se diversa: quod fieri nequit.

Ratio 7.

Denique sequeretur: corpus Christi etiam esse in calice (siquidem ubique est) & sanguinem esse in pane: contra ipsa Christi verba, expressamque distinctionem qua usus est, inquit: Hoc est corpus meum: &, Hoc est sanguis meus.

Si dicant corpus Christi esse cum pane realiter non vi vnionis hypostaticæ, sed vi verborum Christi (de quibus nobis agendū erit suo loco) cur igitur omnipræsentiā corporis in hac

in hac quæstione tantopere vrgent? Necessim valet hoc connexum, Si corpus Christi est vbique præsens vi vnionis hypostaticæ, Ergo est realiter præsens in pane, vi verborum Christi. Nec vllus est tam rudis qui non id facile assequatur: Quare, si est in pane vi vnionis hypostaticæ, non est igitur in pane, vi verborum Christi: & vicissim, si in pane est vi verborum Christi, certè non est in pane vi hypostaticæ vnionis. Et qui vtranque rationem simul coniungunt, illi profectò videntur ipsi differendi rationi bellum indixisse: quia nunquam efficient, vt Omnipræsentia sit particularis præsentia in Cœna, nisi generale cum particulari confundant.

At enim (inquiunt nonnulli) Si vbique potest esse corpus: potest esse præsens in Cœna. Respond. Si corpus Christi est vbique præsens, est igitur actu omnipræsens. Hoc autem connexum esset ridiculum. Si est actu vbique: Ergo potest esse hîc, vel ibi: sic enim non benè concluditur ab actu ad potentiã. Idem dico de hoc connexo: Si Christi corpus est vbique simul. Ergo potest esse simul pluribus in locis, quod quidem peius est etiam quàm nugari. Sic enim dicendum est, Ergo est in omnibus locis simul. Atque omnino versent se in omnes partes licet, nunquam profectò dogma illud suum Vbiquitatis accommodabunt quæstioni de præsentia corporis Christi in sacra Cœna. Peto à

*Respons. par
vbiq. re-
fellitur.*

lectoribus, vt id apud se accuratè reputent, & eos mihi assensuros esse confido.

Conclusio.

His & consimilibus aliis plerisque argumentis, dogma Vbiquitatis labefactari potest.

Nunc audienda sunt argumenta pro dogmate Vbiquitatis, & ex methodi nostræ ratione de ea sigillatim respondendum. Quia verò maximè confidunt aliquot argumentis, quæ illi sibi videntur petere ex natura Vnionis hypostaticæ, nos ista argumenta priori loco discutiemus: deinde ad Scripturæ locos deueniemus, quos illi nobis obiiciunt, vt suam stabiliant, nostram autem euertant sententiam. Atque ex nostra responsione futurum spero *οὐδὲ θεῶν*, vt nostra stabiliatur, ipsorum autem euertatur sententia.

CAP. III.

PRIMA OBIECTIO EORVM
QVI DOGMA VBIQVITA-
tis tuentur.

*Respons. ad
Obiectiones
ex ratione
Vnionis hy-
postatica pe-
titas.*

*H*umana natura assumpta est à *λόγῳ* in unitatē personæ: & unio personalis est inseparabilis. Ergo ubicūq; est *ὁ λόγος*, ibi est humana natura. Est autē *ὁ λόγος* ubiq; Natura igitur hu-
mana

natura Christi ubique est. Vel sic, Christus non est totus sine humanitate: Ergo si totus Christus est ubique, humanitas eius ubique est. Quod & alio modo explicant, proposito sequenti Syllogismo.

Quicquid cum Verbo personaliter coniunctum est, illud ubique cum Verbo personaliter presens est.

Assumpta natura cum Verbo personaliter unita est.

Ergo ubicunque Verbum adest, ibi personaliter secum etiam assumptam naturam presentem habet.

RESPONSIO.

Primum discussio superius Connexum; Deinde accedam ad Syllogismum δευτικόν, quem subiiciunt.

Fallit Consequens: Primus error αἰετῶν τῶν ἀγνοῖαν τῆ ἐλέγχου, quia verbum Est, non potest utrobique eodem modo accipi. Quod ut facilius demonstrari possit, nostram hanc responsionem ita explico. Esse, dicitur aliter de Deo, quàm de rebus creatis, quæcunque tandem illæ sint: siue Esse dicatur simpliciter, siue cum additione. Exempli gratia, Deus Est: nempe per se, & à se, quia est ipsa essentia, atque æternitas, à qua vna reliqua omnia, quæ sunt, habent Esse. At res creatæ Sunt, non per se, nec à se, sed à Deo, sine quo non possunt Esse. Et

Errores superioris objectionis.

hi duo modi *res* nunquam debent, neque possunt, vel (vt illi loquuntur) realiter & essentialiter inter se communicari: vel (vt ego quidem interpretor) inter se confundi: ne res creata cum Creatore exæquetur: quod proculdubio fieret, si in utroque verbum *Est*, eodem modo vsurparetur. Rursus, Deus est bonus, hoc est, ipsa bonitas, à qua vna reliqua omnia quibus bonitas tribuitur, bona sunt. At res creatæ sunt bonæ: non à se, nec per se, sed à Deo, sine quo non possunt bonæ esse. Quod aliquando Augustinus explicabat his verbis: *Intelligamus Deum sine qualitate bonum: sine quantitate magnum, sine situ præsentem, sine habitu omnia continentem, sine loco vbiq; totum, sine tempore sempiternum, &c.* Hæc ille. Denique (vt ad nostram quæstionem propius accedamus) Deus *Est* præsens, quia est vbiq;: At res creatæ dicuntur præsentem *Esse*, quia *Sunt* alicubi, Deus autem *Est* vbiq;, quia omnia continet, omnia conseruat, fouet, sustentat, quemadmodum exponunt Scholastici, & rectè. Sic enim Paulus: *Non longè, inquit, abest ab vnoquoque nostram. Nam in ipso viuimus, & mouemur, & sumus.* Et nominatim de æterno Filio, *Omnia per eum consistunt*, inquit Apostolus. Et alibi: *Sustinet omnia verbo illo suo potente.* Quare hoc Theorema in Theologia est certissimum: *Eius solus est omnia continere & sustentare, cuius est omnia creasse.*
Deus

In lib. Conf.
fcl.

Act. 17.

Col. 1.

Heb. 1.

Deus igitur est vbique: quia Dei bonitas, sapientia, iustitia, prouidentia, potentia, Maiestas, hoc est, Dei essentia est infinita. Neque potest vllis vel locorum, vel temporum finibus contineri, vel terminari. At res creatae vbique esse non possunt: quia sunt creatae: ac propterea sua essentia non infinita, & non infinita, quia non sunt Deus. Et quia sunt finita, sunt igitur in tempore, & habent suum Vbi, vel circumscriptione, vel definitione, pro ratione suae naturae. Quod si non habent suum Vbi, non sunt igitur in tempore: quia non possunt esse ex parte finita, & ex parte infinita, vt alibi diximus. Sunt ergo in tempore, & habent suum Vbi, quia subsistunt per eum qui solus nec est in tempore, nec in loco, hoc est, qui solus aeternus & vbique est. Quae omnia breuiter hac vna ratione concludemus.

Humana Christi natura nusquam est nisi sustentata: quandoquidem à λόγῳ sustentatur. Non est igitur vbique, Quia quod est vbique, sustentat, non sustentatur: vt paulò antè demonstrauimus, atque hoc Connexum affirmamus esse ἄλυτον.

Secundus error: *τὸ ἐπὶ πρόσωπον.* Nec enim haec sunt consecratia: Vnio personalis est inseparabilis: Ergo vbicumque est ὁ λόγος, ibi est humana natura. Sed ita connectendum est potius: Ergo semper & vbique ὁ λόγος est

coniunctus humanæ naturæ, postquam eam
semel assumpsit. Sic autem ipsi Scholastici
hanc obiectionem solvunt, vt dicant argu-
mentum hoc non procedere, quoties eorum
quæ vniantur, vnum excedit alterum. Porro
hoc non dicitur satis propriè: vbicumque est
ὁ λόγος: hoc enim de virtute sermonis (vt lo-
quuntur Scholastici) infert præsentiam τῆς λό-
γῆς in locis, per partes. Atqui ὁ λόγος est si-
mul & semel vbique, quia omnia cōtinet, vt
à nobis proximè declaratum est, & est vbi-
que totus, quia simplicissimus. Sed enim (in-
quiant) id efficitur vi vnionis hypostaticæ.
Respondeo, peti principium. Hoc enim illud
est quod inter nos quæritur. Quinetiam fa-
cilè refutatur istud consequens ex natura i-
pſius vnionis hypostaticæ: in qua (ne à cyno-
sura nobis semel proposita deflectamus) no-
minatim dicuntur naturarū proprietates ser-
uari vtrique naturæ: ex quo fit, vt Deitas in
ipsa vnione hypostatica sit semper infinita,
tum temporū, tum locorum respectu: quia
est æterna & vbique, & vicissim humana na-
tura remaneat tum tempore, tum loco finita
& circumscrip̄ta: nam ipsa humana natura a-
licubi præsens & finita semper sustentatur à
λόγῳ, qui est omnipræsens, & infinitus. Quia
verò hæc vnio hypostatica, de qua differt-
mus, est singularis, in qua etiam summa & im-
petuestigabilis Dei sapientia relucet, ea no-
bis definienda est, ex ipso Dei verbo, non ex
nostris

nostris commentis. At ego inde depromo *ἐν-
στασις* apertissimam, qua propositio illa gene-
ralis facile labefactatur. Sic enim Christus la-
troni pœnitenti: *Hodie*, inquit, *mecum eris in
paradiso*. Constat autem corpus Christi ad
tertium vsque diem mansisse in sepulchro, vt
Christus ipse prædixerat, & nos in symbolo
profitemur. Quòd si dicant fuisse simul in se-
pulchro & in paradiso propter Omnipræ-
sentiam: tum illis obiiciam suam illam distin-
ctionem de abdicatione. Nam si, vt illi quidē
tradunt, humana Christi natura sese abdicā-
uit sua illa Omnipræsentia tempore humilia-
tionis: rogo te, ecquando fuit humilia-
tio Christi, si non tunc fuit? Item, (quod
antè obiecimus) si qui fuit in paradiso fuit
simul in sepulchro, sequitur animam Christi
fuisse etiam cum corpore in sepulchro: ac
proinde Christum non fuisse verè mortuū:
nec verè sepultum, neque verè resurrexisse:
quæ omnia absit vt vel cogitemus. Quòd si
res hæc possit vlla similitudine adumbrari
petita ab rebus coniunctissimis: multæ profe-
rentur *ἀχριστως*, & inseparabiliter inter se
coniunctæ, in quibus superior propositio lo-
cū non habebit. Sic lux Solis (hæc enim simi-
litudinem à veteribus vsurpatam, etiam ipsis
Omnipræsentia patronis non displicere vi-
deo) arctissimè quidem cum Solis corpore
coniungitur: neque tamen propterea neces-
se est, vt vbicunq; sit lux Solis, ibi quoque

fit eius corpus. Item, visio non separatur ab oculo: nihilominus tamen longius porrigitur quàm ipse oculus. Item, caput in integro corpore non diuellitur à pedibus, neque tamen vbi est caput, ibi sunt pedes, & pleraque alia in hanc sententiam.

Verùm instant hoc modo: Si totus Christus est vbique, ergo etiam secundùm humanitatem. Nego sequi. Nam totus Christus non est idem ac totum Christi: quam distinctionem à doctis Theologis propositam, firmisque rationibus subnixam, demiror cur isti repudient. Quæro enim: annon totus Christus sit Deus: item: annon totus Christus passus sit. Si negant: diuellunt vnitatem personæ: si fatentur, ipsi sibi respondent: nec enim verum est, vel Christum esse Deum, secundùm humanam, vel fuisse passum, secundùm diuinam naturam. Sed illi de sanctissima hac vnione personali perinde disputant, vt si esset crassa quædam & physica compositio. Quò fit, vt sic etiam ratiocinentur.

Christus, inquit, non est totus sine humanitate. Ergo si totus Christus est vbique, humanitas igitur Christi est vbique. Quod quidem argumentum valeret in toto aliquo crasso, terrenoque: vt si dicam, corpus humanum non esse sine suis membris, ac proinde vbicumque sit illud corpus, ibi quoque esse illius corporis membra: quia vbi est totum corpus, ibi est quoque totum corporis, alio-

qui

quî non iam esset corpus. Sed in vnione personali fallax est huiusmodi argumentatio: quoniam ad constituendam sanctissimam hanc vnionem nõ requiritur vel crassa compositio partium, vel situs, vel exterior quædam *ταξίς*. Præterea Diuina & humana natura non eodem modo dicuntur esse: siue dicitur Esse simpliciter, siue cum additione: vt Esse præsentem, &c. id quod iam antè à nobis obseruatum est. Quod quum non fuerit animaduersum: ausim dicere inde præcipuè manasse dogma de Omnipræsentia corporis Christi: qua de re hæc à nobis suscepta est disputatio. Sic igitur intelligendum est, totum Christum non esse sine humanitate: quia in persona, quæ Christus est, *ὁ λόγος* sustinet humanam naturam vnione personali assumptam *ἀχωρίτως* & *ἀσυγχύτως*, sine separatione & confusione: aded vt Deitas suam Esse retineat, quod idem de humana natura dicendum est. Christus igitur non est totus sine humana natura: quia Christus est nomen Personæ, quæ duarum naturarum vnionem hypostaticam significat.

Et Christus non potest esse nisi totus, aut desineret Esse Christus: quando quidem personalis vnio diuisionem, & separationem naturarum non admittit. Ac proinde quæcunque prædicantur de Christo, de toto Christo prædicantur, aut non prædicantur de Christo: propter eam causam quam diximus.

Sed non sequitur, quæ prædicantur de Persona, ea quoque de vna natura prædicari in Abstracto, id quod iam sæpè à nobis inculcatum, sæpius etiam posthac inculcandū erit. Quamobrem Elle totum, significat constitutionem personæ: at, esse vbiq̄ue, significat proprietatem vnius naturæ, quæ est Deitas: ac propterea non valet superius connexum: quia observatur *ὅτι καὶ πᾶς, καὶ ὡς αὐτός.*

Peccatum est etiam in ipsa connectendi forma. Sic enim ex legibus differendi (quæ propriè non patiuntur affirmationem nasci ex negatione) dicendum fuerat: Si totus Christus non est sine humanitate, & totus Christus est vbiq̄ue, Ergo totus Christus non est vbiq̄ue, sine humanitate, quod quidem si rectè intelligatur, verum erit: quia in Christo *ὁ λόγος* nunquam deserit humanam naturam semel assumptam: sed *ὁ λόγος* qui vbiq̄ue est totus, quia infinitus & simplicissimus, semper & vbiq̄ue est humanam naturam sustentans, quæ est alicubi, quippe finita, suisque dimensionibus circumscrip̄ta: hoc est, natura verè humana. Quæmadmodum igitur humana natura Christi non fuit passa, nec mortua sine Deitate, à qua nunquam separata fuit, nec tamè propterea dicitur passa, vel mortua Deitas: Ita *ὁ λόγος* nō est sine humana natura, vel omnipræsens, vel æternus: nec tamen idcirco humana natura vel omnipræsens, vel æterna dici potest. Quod si locum habeat connexum

xum illud quod refello, superiora quæ obiecti incommoda proculdubio consequentur: quibus addo & istud consimile:

Si totus Christus non est sine Deitate, & totus Christus resurrexit. Ergo Deitas resurrexit. ἀδύνατον.

Venio ad Syllogismum δεικτικὸν posteriore loco propositum. Atque ita maiorem propositionem expendo. Maior est eiusmodi: Quicquid cum Verbo personaliter coniunctū est, illud ubiq; cū Verbo personaliter præsens est.

Hæc propositio stare non potest, cuius errores ita recenseo. Primus error in vocabulo Personaliter. Nam coniungi personaliter idē est, ac si dicas coniungi vnione hypostatica, siue personali. Sed esse præsens personaliter nō de alio dici potest, quàm de ipsa persona, siue usurpatis, videlicet iis vocabulis quæ personam significant: Hoc modo: Christus est ubique præsens: siquidem Personaliter dicitur à Persona. Quod si velint ita exponere vt dicant, corpus Christi esse ubique præsens, hoc est, esse personaliter vnitū cū λόγῳ, qui est ubiq; præsens: vera quidē erit sentētia, sed verbis non satis propriis significata: Nec inde aliquid præsidij accedet vbiquitati corporis.

Secundus error in vocabulo Præsens: quod non vtrobique eodem modo usurpari potest. Etenim Verbum est ubique præsens, quia omnia continet, & sustētat: Humana verò natura habet suū modū præsentia, quē admodū

Errores Syllogismi
δεικτικῶς

copiosius supra à nobis expositum est.

Tertius error. Petitio principij. Quia enim inter nos quaratur non simpliciter, an humana natura sit vbiq̄ue præsens: sed an hæc humana natura à Verbo assumpta, & cū eo personaliter vnita, sit vbiq̄ue præsens. Illi vt hoc posterius probent, afferunt vnionem personalem, & maximopere nituntur vocabulo Personaliter, vt fidem suæ sententiæ faciunt. Hoc autem perinde est, vt si mihi ita interroganti: Quamobrem humana natura personaliter cum Verbo coniuncta, est vbiq̄ue præsens? Respondeant in hunc modum: Quia humana natura Personaliter cum Verbo coniuncta est. Atenim nos negamus id effici posse vi Personalis vnionis: Illi verbò perpetuò repetunt vnionem Personalem, & quasi ἀξίωμα aliquod proferant. Quicquid (inquiunt) cum verbo Personaliter coniunctum est, illud cum Verbo personaliter vbiq̄ue præsens est, atque ita pro Medio suæ conclusionis assumunt id quod est in quæstione positum. Quæritur enim, vtrum personalis vnio efficiat Omnipræsentiam corporis: hoc est dicere: Vtrum quicquid Personaliter vnitum est, fiat propterea omnipræsens. Quod probandi genus, si semel recipiatur, profectò facillimùm erit omnia probare, ridendique nobis erunt in posterum nobilissimi philosophi, longèque principes in arte discerendi, qui inuestigandi Medij rationem

tam

tam accuratè nobis tradiderunt. Atque hæc de Maiori propositione.

Iam excutio conclusionē quæ suos etiamnum errores habet. Quum enim ita dicendum esset ex legibus rectè differendi. Ergo assumpta natura vbique cum verbo personaliter præsens est, sic efferunt : Ergo vbicumque verbum adest, ibi personaliter secum etiam assumptam naturam præsentem habet. Quod syllogizandi genus exemplo caret apud probatos authores.

Porro quàm periculosum sit hoc loquendi genus, vbicumque est *ὁ λόγος*, iam antè admonuimus. Rectè enim & propriè dicitur, vbicumque est corpus : quia corpus modò hîc, modò illic potest esse præsens, sed id non conuenit Deo qui est Omnipræsens. Quare nisi hoc loquendi genus commodè explicetur, ferri non potest. Denique ista conclusio non respondet eorum sententiæ, nec adiuuat Omnipræsentiam corporis. Nam inter nos controuersum est, an (vt illi dicunt) assumpta natura sit vbique præsens verè & realiter, nunc autem ita concludunt, Verbum habere naturam assumptam vbique secum præsentem. Quod est verissimum, modò hoc enuntiatum, ita uti decet intelligatur. Etenim (vt antè diximus) Verbum nunquam & nusquam deserit humanam naturam sibi vnione Personali cōiunctā, quia vnio personalis diuelli non potest cū facta sit *ἀχωρίστως*.

Sed non propterea necesse est humanam naturam esse realiter vbiq̄ue præsentē: quandoquidem id fit natura Verbi quæ est eiusmodi, vt Verbum sit infinitum, omnipræsens, simplicissimum & plusquã ὅλωσ ὅλων, ac proinde indiuisum, & vbiq̄ue totum. Ex quo fit vt infinitate illa Verbi, non infinitate humanæ naturæ, Verbū semper & vbiq̄ue sit præsens humanæ naturæ sibi vnione Personali coniunctæ. Quanquam autem nihil est in rebus creatis quod planè respondeat sanctissimi huius mysterij dignitati, quia tamen Omnipræsentia corporis patroni libenter vsurpant similitudinem animæ, (vt infra videbimus) illud ipsum simile nunc vsurpabo ad nostram sententiam faciliùs explicandam. Nam anima dicitur esse tota in toto corpore, & in singulis eius partibus, eò quòd anima, quæ totum corpus & singulas eius partes viuificat, fouet & sustētat, diuidi non potest. Ex quo fit, vt tota anima totum corpus sustentans, sit semper præsens capiti: nec propterea necesse est, vt caput sit vbiq̄ue in corpore. Hanc enim præsentiam efficit ipsius animæ natura, & essentia. Quum igitur ita concludunt, Verbum vbiq̄ue Personaliter habere naturam humanam secum præsentem, nihil aliud dicunt, quàm Verbum esse vbiq̄ue Personaliter vnitum cum humana natura quam assumpsit, quod & nos agnoscimus.

Hoc autem loco Christianos lectores ob-

testor, vt diligenter legant illorum scripta, qui Omnipræsentiam corporis tuentur, accuratè eorum argumenta, rationesque omnes expendant, locos Scripturæ ab illis propositos attentè considerent: eorum denique distinctiones seriò & ex legibus rectè differendi examinent: & spero hoc mihi assensuros, ex illis argumentis quæ assumunt ad probandam suam sententiã, nunquam probari Omnipræsentiam corporis, quam illi sibi perperam videntur efficere: sed hoc vnum colligi posse, videlicet λόγον nuquam & nusquam deserere humanam naturã quam assumpsit, & sustentat sibi vnione hypostatica cõiunctam. Quod quũ & nos cum omnibus orthodoxis piè & religiosè credamus, & grauissima illa incommoda quæ ex Omnipræsentia corporis consequuntur, itidem cum omnib. orthodoxis auersemur: nullis tamen vel cohortationibus, vel precibus, nullaque hæctenus ratione effici potuit, vt infælicissima hæc & funestissima controuersia dirimeretur. Hoc mihi licuerit paulisper extra cancellos disputationis egreſso dicere, indignissimũ illud diffidium cũ piis omnibus, ex animo, nec sine gemitu, detestãti. Sed iam ad nostram responſionem redeũdum est, eãq. nobis concludẽda duob. syllogismis, quos ego duobus itidẽ eorũ superioribus syllogismis opponam. Priori illorum syllogismo hypothetico

προητιμασ̄ ὀππονο̄ ἡνῡν̄ σ̄υλλογισμῷ̄ ἡποθη-
τικῷ̄ ἀπαγωγικῷ̄ εἰς̄ ἀδύνατον. G iiii.

Quam parum proficiant par. Vbiq. suis argumentis.

Si hoc enunciatum verum est, Humana natura assumpta à Verbo est omnipræsens personaliter, quia cum Verbo, Omnipræsente personaliter coniuncta est, & vnio Personalis est inseparabilis (quemadmodum illis ratiocinantur.) Ergo sequens enunciatum itidem erit verum: uempe, humana natura assumpta à Verbo, est æterna personaliter. Vt probem consequens, quam illi ratione attulerunt, eam ego ipsis reponam: videlicet, quia cum Verbo æterno personaliter coniuncta est, & vnio hypostatica est inseparabilis. Nec vllam sanè rationem differentie proponent, quæ ex Theologiæ & θεολογικῆς legibus ferri possit: Contrà: profero rationem ταυτότητος, hoc modo: V E R B U M est omnis diuisionis expers, est enim Deus: ac proinde quum Omnipræsentia, infinitas, æternitas sint ipsa Dei essentia (quod etsi sæpè dictum est, dicendum est tamen sæpius) Certè si personalis vnio tribuit humanæ naturæ Omnipræsentiam, tribuit quoque æternitatem. Id si neges: Ergo essentia Deitatis est diuisibilis, adèd vt Omnipræsentia ab æternitate separetur: ἀδύνατον. Item, Ergo personalis vnio est secundum plus & minus: tribuit enim Omnipræsentiam quæ non tribuat æternitatem: Ἀθεολογον, & ἑτεροδόξον. Etenim hæc vnio, vt sanctissima, ita perfectissima est, qua duæ naturæ perfectè, non autem ex parte, in vnâ personam coniunguntur.

Iam superiori Syllogismo δευτερον nobis
opposito, nos vicissim hunc syllogismum δε-
ατον opponamus:

*Nihil quod cum Verbo personaliter coniun-
ctum est, & est huius natura ut sit circumscriptum,
propriâsque habeat dimensiones, ubique cum Ver-
bo, vel naturaliter, vel (ut ita dicam) persona-
liter, præsens esse potest.*

*Humana natura assumpta à Verbo, cum ipso
Verbo personaliter coniuncta est, & est huius na-
tura, ut sit circumscripta, propriâsque habeat di-
mensiones.*

*Quare, humana natura assumpta à Verbo, u-
bique cum ipso Verbo, vel naturaliter, vel (ut ita
dicam) personaliter, præsens esse non potest.*

Maiorem propositionem confirmat de-
finitio ipsius vionis Personalis, quam ego
(ut antè admonui) semper mihi pono ante
oculos tanquam Cynosuram huiusce dispu-
tationis, idque ex eorum præceptis, qui artem
verè & rectè differendi nobis tradiderunt.
Sic enim à Theologis Personalis vnio ἑνω-
λογημένως definitur, ut coniunctio qua duæ
naturæ simul vnitæ, vnâ personam consti-
tuant, sine confusione, sine diuisione, seruat
utriusque naturæ suis proprietatibus. Huc re-
deunt definitiones à Theologis propositæ:
huc etiam redit Symbolum Chalcedonense.
Sic igitur dissero, Si humana natura à Verbo
assumpta, cum ipso Verbo coniuncta est per-
sonaliter, certè illa coniunctio censenda est

ex natura personalis vnionis. Ex quo effici-
 tur, seruandas esse vtrique naturæ suas pro-
 prietates, ita iubente ipsa personalis vnio-
 nis definitione. Nam vbicumque dicis Per-
 sonaliter, infers necessariò personalem vnio-
 nem: & vbicumque est vnio personalis, ibi
 est personalis vnionis definitio. At id nõ fie-
 ret si humana natura cum Verbo personali-
 ter coniuncta, esset vbique præsens: quia hæc
 est humanæ naturæ proprietas, vt sit circum-
 scripta, ac propterea alicubi, nõ vbique præ-
 sens. Quod si id negas: Ergo non est perso-
 naliter vnica, aut vocabulum *Personaliter* a-
 liud significat quàm rationem & modum
 Personalis vnionis. Hoc autem posterius si
 existimas, tollis igitur propriam vocabur-
 lorum significationẽ (qua de re cogor iden-
 tidem conueniri in hac disputatione) quod
 si semel admittatur, erit profectò grauius ip-
 sa turre Babylonica: sic enim bis lingue con-
 funderentur, adeoque iam hoc non esset dif-
 ferere, sed quasi in perpetua nocte versari.
 Cum enim vocabula sint rerũ symbola, fieri
 nequit, vt de rebus, sine veris rerum symbolis,
 verè disputetur. Iam si nobis assentiris,
 Personaliter significare modum & rationem
 personalis vnionis (quod profectò cum pu-
 dore negari non potest) nostræ subscribis
 sententiæ. Hæc enim est ratio & modus per-
 sonalis vnionis, vt vtrique naturæ suæ pro-
 prietates seruentur. Quo fit vt humana na-
 tura

tura in vnione personali maneat circumscri-
pta, & alicubi tantùm præsens. Hoc autem
loquendi genus, humana natura personali-
ter præsens, esse ἀούσατον iam antè admonui-
mus: Sed hac de re satis iam multa. Nam
de minori propositione nulla est contro-
uersia.

O B I E C T I O I I.

*Hoc enuntiatum de Christo: Hic homo est
Deus, significat Filium Dei esse hominem actu
primo, non secundo: Ergo quemadmodum Filius
Dei est omnipræsens, ita eius corpus est Omni-
præsens.*

R E S P O N S I O.

Omnia vitiosa. Primùm non satis rectè
exponitur illud enuntiatum. Fit enim in-
uersio enuntiationis: cùm sic potiùs dicen-
dam fuerit: hoc enuntiatum de Christo, Hic
homo est Deus: significat Christum actu
primo non tantùm esse hominem, sed etiam
Deum, vt illud de ipsa Persona intelligatur.
Alioqui si ὁ λόγος æternus Dei Filius, esset ho-
mo actu primo, & actus ille primus dicatur
respectu λόγου: certè humana Christi natura
esset æterna. ἀδύνατον.

*Errores si-
perioris ob-
iectionis.*

Est & alius error in Consequente, quum
argumentantur ex persona Christi ad ipsius
Christi corpus. Nam profero hoc Theorema
Theologicum omni exceptione maius: In

Ioan. 8.

Heb. 1.

Sancto mysterio unionis hypostatica duarum naturarum in Christo Iesu, non ducitur argumentum necessarium ex persona in Cōcreto, ad alteram ex naturis in Abstracto, affirmando. Exempli gratia, Antequam Abraham esset, ego sum, inquit Christus: & tamē corpus Christi non fuit ante Abrahamum. Nouissimè nobis loquutus est in Filio, per quem fecit & secula, inquit Apostolus, neque tamen corpus Christi fuit ante secula. Similiter (Si magnis componere parua liceat) si dicam hunc hominem credere: non sequetur corpus eius credere, vel eā corpore credere. Item, Si quis dicat hunc hominem esse mortalem: non inde concludendum erit, animam huius hominis esse mortalem. Itaque hæc propositio de Christo vera est, Hic homo est Deus: hæc autem falsissima, Huius hominis natura humana est Deus.

OBIECTIO III.

Realis communicatio naturarum in Christo facta est absque ipsarum naturarum confusione. Ergo similitatione: Realis proprietatum communicatio facta est, seruata utriusque natura proprietate: quod si proprietatum est tantum verbalis: Naturarum igitur communicatio erit tantum verbalis. αὐτῶν.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Hoc argumentum, nec verbis propriis conceptum est, nec villo modo causam Vbi-quitatis

quitatis subleuat. Quæ ut faciliùs demonstrètur, & tractentur accuratiùs, ea sunt nobis in memoriam reuocanda quæ de proprietatum reali & verbali communicatione in capite superiori proximo disputata sunt: vbi hanc etiam latebram excussimus, quam vulgò captat Vbiquitatis patroni in Communicationis & Communicandi vocabulis, quæ præter morem & vsum, transitiuè vsurpant.

Nunc ut istam obiectionem dissoluamus, dispiciendum nobis est, satísne rectè dicatur, Communicatio naturarum: siquidem transitiuè vocabulum Communicandi vsurpatur: ita ut significetur eius actio qui aliquid cum aliquo communicat. Quid enim communicat, hoc est, commune facit Diuina natura? Seipsam, inquis. Atqui inde sequitur naturarum confusio, & *πολυθεότης*, quod absit. Nec iam poteris dicere, humanam naturam non esse Diuinam naturam essentialiter. Nam hîc loqueris de ipsa natura & essentia Diuina communicata. Superest igitur ut dicas, Naturam Diuinam vel potiùs *τὴν λόγον* communicare intransitiuè, hoc est, vni Personaliter cum humana natura quemadmodum suprâ veteres loquentes audiui-
mus. Quod idem erit dicendum de Communicatione proprietatum, quæ pars est altera superioris cõparationis: atque ita Realis proprietatum communicatio nihil aliud erit quàm communio & vnio, ut naturarum,

ita proprietatum vtriusque naturæ in vna persona quæ est Iesus Christus. Hoc autem piè & constanter credimus: quo quidem posito ruit dogma de Omnipræsentia carnis Christi. Aliud est enim dicere, carnem esse omnipræsentem, quàm si dicas carnem suis dimensionibus circumscriptam, cum ^{λὸγος} qui omnipræsens est, personaliter esse unitam. Iam si communicationem proprietatum transitiuè accipis, cum naturarum communicatio non nisi intransitiuè accipi possit, peccas grauissimè in ipsas differendi leges, qui in eadem cõparatione, idem vocabulum variè vsurpes. Est enim fallacia dictionis. Itè: quum dicis proprietates communicari, pugnatia (vt alibi diximus) dicis, nisi simul designat esse proprietates. Nã commune opponitur proprio, & quod cõmune est nõ ad vnum pertinet, sed ad plures. Denique quum sic istam communicationem naturarum exponis, vt Diuina natura det, humana verò accipiat: sequitur, proprietates Diuinæ naturæ (si quidem possent communicari) esse id solū quod communicatur. Vnde sequeretur (absit verbo blasphemia) humanam naturam esse Deum, proprietatibus Deitatis in se receptis: & Christum non esse hominem, proprietatibus humanæ naturæ abiectis, aut humanam, esse simul humanam & Diuinam naturam. Omnia absurdissima. Peto à piis lectoribus, vt hæc apud se diligenter & accuratè

HVM. NATURÆ CHRISTI. III

curatè dispiciant : & abstineant ab iis loquendi generibus quæ sunt obnoxia tot incommodis : cum in Theologia (in qua nullus leuis error esse potest) omnes aditus, quanta fieri potest diligentia, sint erroribus obstruendi. Superest vt aliquid hoc etiam loco dicamus de verbali proprietatum communicatione, quam illi nobis tanquam incommodum longè grauissimum obiiciunt.

Verbale quum opponitur Reali, significat aliquid dici tantum, sed re vera non esse, hoc est, esse verbo tenus. Et eo sensu vocabulum istud vsurpant : ac propterea dicunt, tantum Verbale, vt opponant Reali, Siquis autem requirat exemplum aliquod vbi meritò dici possit quidpiam esse verbale tantum : certè non longiùs abeundum est : nam identidem in isto Vbiquitatis dogmate reperitur. Quum enim affirmant, communicari proprietates realiter : Ecce tibi dogma verbale tantum. Etenim si manet humanæ naturæ sua proprietas : Ergo Vbiquitas corporis, est verbalis tantum : & vicissim : Si corpus est Omnipræsens, non seruatur humanæ naturæ proprietas, nisi verbo tenus. Idem dico de omnibus ipsorum distinctionibus quas ego affirmo verbales esse tantum, non reales : quibus de rebus supra copiosius à nobis disputatum est.

*De verbali
communicatione
Proprietatum.*

Alio modo verbale dicitur, quod ad verborum & *φράσεων* explicationem pertinet (vt suo loco diximus.) Quo sensu non opponitur Reali, sed potius eò spectat, vt res ipsa propriè intelligatur: ne ex falsa interpretatione pateat aditus ad errores. Exempli gratia: quum dico in his Pauli verbis: Petra erat Christus, esse Sacramentalem locutionem: hæc quidem figura verbalis est, quia pertinet ad rectam, propriamque verborum, & *φράσεων* significationem: sed non tollit rem ipsam, quin potius eam astruit, & tollit errorem. Sic enim intelligo: Petram illam fuisse non realiter Christum ipsum, sed typum & signū Christi venturi. Similiter quum maiores nostri tradiderūt, hæc verba Christi, Filius hominis est in cælo, esse per communicationem, siue communionem proprietatum intelligenda, rem quidem verbalem proposuerunt, quippe ad verborum & *φράσεων* explicationem pertinētem: neque propterea rem ipsam, sed errorem potius sustulerunt. Etenim significarunt, Scripturam ita loqui, vt magis significet arctissimam illam duarum naturarum vnionem in vna persona, quæ est Christus: quæ quidem vnio efficit, vt de ipsa persona dicatur id quod est alterius nature proprium. Itaque hoc loquendi genere, res ipsa, nempe vnio hypostatica & ipsius personæ vnitas stabilitur: & tollitur error de naturarum confusione, & de ipsius Personæ

diuisione

HVM. NATURÆ CHRISTI. II²

diuisione. Atque hãc fuisse veterũ sententiã
 iam antea illi ipsi veteres suis verbis nobis ex-
 posuerunt, quam & nos amplectimur, quip-
 pe certissimis Scripturæ firmamentis subni-
 xam. Vt enim licet animo credas, non corpo-
 re, nihilominus tamẽ verè credis: & vicissim,
 licet non animo incedas, sed corpore, nihil-
 ominus tamen verè incedis: ita distinctio-
 nes idiomatum non faciunt rem ipsam tan-
 tum verbalem. Atque vt vno verbo transi-
 gamus, & à nobis, in hoc sanctissimo præ-
 cipuòque Religionis Christianæ capite, om-
 nem erroris suspensionem amoueamus: piẽ
 credimus constantèrque affirmamus duas
 in Christo naturas hypostaticè, verè & rea-
 liter esse vnitas, inconfusè & inseparabili-
 ter: & proprietates Diuinæ naturæ verè &
 realiter tribui Iesu Christo homini: & vi-
 cissim, proprietates humanæ naturæ verè &
 realiter tribui Iesu Christo Deo: nimirum
 vni personæ: & tam verè & realiter tribui,
 quàm vera est & realis Christi persona. Sed
 proprietates vnius naturæ posse tribui rea-
 liter alteri naturæ, hoc verò pernegamus.
 Quandoquidem (vt in hac Cynosura quam
 nobis proposuimus, nempe in vnionis hy-
 postaticæ definitione, oculos perpetuò de-
 fixos habeamus) hoc est de ratione huius vn-
 ionis hypostaticæ, vt vtrique naturæ suæ
 proprietates seruentur. Alioqui non esset
 vnio personalis, sed confusio: quod absit.

Hoc enim postulat unio hypostatica, ut naturæ mancant distinctæ, alioqui non esset unio naturarum, sed aliquid tertium compositum ex duarum naturarum commixtione. Id quod Theologi, adeoque omnes Christiani perhorrescunt.

*Superior ob-
sectio nõ ad-
imat Vbi-
quitatem.*

*Retorquetur
superius ar-
gumentum.*

Nunc attendamus, num Ubiquitatis dogma aliquid præsidij sibi possit ex isto argumento comparare.

Si realis communicatio proprietatum facta est absque confusione, quemadmodum realis naturarum comunicatio absque confusione facta est (ut dicunt) & realis comunicatio naturarum nihil aliud esse potest, quàm ipsarum naturarum unio Personalis: inde sequitur: hanc propositionem esse falsam: Corpus Christi est omnipræsens. Consequentia patet vi huiusce comparationis. Nam hæc propositio falsa est: Humana natura est Deus: Quare, hæc quoque falsa erit: Humana natura est omnipræsens: alioqui latior erit prædicatio in proprietatibus quàm in ipsis naturis, contra superiorem comparationem ab illis propositam. Etenim, ubique esse, est proprietas Diuinæ naturæ: ac certis dimensionibus, locorumque spatiis circumscribi, est humanæ naturæ proprietas. Et hæc duæ proprietates ita uniantur hypostaticè in Christo, ut vnaquæque suæ naturæ seruetur, ac proinde unius naturæ proprietas alteri naturæ non tribuatur. Quod totum efficitur

efficio ex superiori comparatione.

Item, sequitur ex illa ipsa comparatione: Quemadmodum communicatio naturarum non potest considerari extra personam, ita communicationem proprietatum non posse extra personam considerari. Ergo hoc enuntiatum verum est, Christus est vbique: Itémque hoc verum est: Christus non est híc. Contrà: hoc falsum est: Corpus Christi est vbique: Itémque hoc falsum est, Diuina natura non est híc. Sed de hac quidem comparatione hæctenus.

OBIECTIO IIII.

Qui negant corpus Christi esse omnipresens, & iudicant de presentia corporis Christi ex regulis physicis, illi negant Deum esse omnipotentem: Quemadmodum autem unio naturarum in Christo, non est physica, ita communicatio proprietatum non est physica, nec physicis regulis subiecta. Nec modus omnipresens corporis Christi est $\nu\omicron\tau\tau\acute{o}\varsigma$: sed $\omega\iota\varsigma\omicron\varsigma$: nam actu primo, ante nobiscum est, quàm actu secundo eius plenitudinem sentiamus.

RESPONSIO.

Falsum est consequens. Hanc enim regulam ex Sacris literis depromptam Theologi obseruant: Non argumentandum est

Errores superioris obiectiois.

se ex omnipotentia Dei, nisi antecedit eius voluntas ipsius verbo patefacta. Nec statui potest voluntas contraria ei voluntati de qua clarissimè constat in Scriptura, cuiusmodi est perpetua veritas corporis Christi. Ecquod enim erit istud ratiocinandi genus: Deum non esse omnipotentem, nisi ea præster quæ tu ipse volueris? Quantò melius Angelus ille, qui non antè proposuit omnipotètiã Dei sanctissimæ Virgini, quàm illi voluntatem Dei patefecisset? Quod ubi præstitit: tum addidit: Non erit impossibile apud Deum *πάν ῥῆμα*. Quare: hæc obiectio superuacanea est: quandoquidem nisi doceant Deum id velle: argumentum ab omnipotentia conticescit: (quam quum Eutychiani suo errori prætexerent, à maioribus nobis meritò reiecti sunt) Si doceant velle: res confecta est: nec enim inter nos controuersum est, possitne Deus id quod velit. Agnoscimus enim hæc verba Psaltræ: *Quaecumque voluit fecit*. Verùm age, progrediamur vlteriùs, & ipsi doceamus, Deum nolle Corpus Christi esse vbique: hoc modo:

Deus nõ vult
corpus Christi
esse ubique.

Deus voluit τὸν λόγον fieri carnem, verè participare naturam nostram, & esse verum hominem, vt sit verus Mediator Dei & hominum: quæ omnia ex locis Scripturæ à nobis propositis suprà cap. 2. satis manifesta sunt. Ergo Deus nõ vult ea quæ sunt istis contraria. Quia in voluntate Dei nõ est contrarietas:

Ratio. 1.

rietas: esse autem ubique, destruit humanam naturam.

Amplius: Sequeretur, Deum velle humanam naturam esse Deum, *αδύνατον*. Sic enim apud Prophetā: *Sum Deus, & non est alius*. Itē: *Gloriam meam alteri non dabo*, inquit Dominus. Consequentia patet: quia solus Deus est infinitus, omnipræsens, & ubique, ut supra à nobis suo loco demonstratum est.

Ratio. 2.
Esa. 45. 42.

Item, Si Deus vellet corpus Christi esse circumscriptū, & esse ubique: vellet cōtradictionem esse simul veram. At nō vult. Quia principia naturalia (cuiusmodi est hoc principium, *φάναι ἢ ἀποφάναι ἀληθές*) à Deo ipso manarūt, & sunt inscripta naturæ nostræ. Deū autē sibi cōstare, omnino necesse est. Cuius rei copiosior probatio ex Scholasticorum scriptis petenda est.

Ratio 3.

Vide Tho.
contr. Gen.
lib. 1. ca. 84.
& li. 2. c. 25,
&c.

Rursus: Sequeretur, Deū velle aliquid cōtrariū ei quod in Scriptura cōtinetur, *αδύνατον*. Quia *Scriptura est θεόπνευστος*, inquit Paulus, & à Spiritu Dei profecta. Cæterū testimonia Scripturæ pete ex iis locis quos antè recensuimus, quum medium nostræ Demonstrationis inuestigaremus.

Ratio 4.

2. Timoth.
3.

At enim, inquiūt, hæc unio nō est physica, neq; physicis regulis subiecta, quod idem de proprietatū cōmunicatione dicendum est. Respōdeo sanctissimū hoc mysteriū unionis hypostatice duarū naturarū in Christo, captum nostrū lōgè superare, a deoq; esse nō excutiē-

dū, sed adorādū : Verū enim uerò quāuis hæc vnio nō sit naturalis, est tamē naturarū vnio: quas proinde manere necesse est: alioqui, si altera ex duabus naturis esse desinit: desinit quoq; vnio naturarum: quandoquidem eius quod nō est, vnio esse non potest. Quòd si vnio hypostatica tollit & absorbet alteram ex naturis, aut ytrāque: certè non iā est vnio, sed naturarū euersio: iam autē sapius à nobis demonstratū est, si proprietates diuinæ naturæ realiter communicantur naturæ humanæ, euertere tum diuinam tum humanam naturam, quod absit: diuinā, quia eius proprietas, quæ est eius essentia, est incommunicabilis rebus creatis: humanam, quia non potest esse humana natura suis dimensionibus circumscripra, & esse ubiq;. iam si in Christo manet humana natura & φύσις (quod illi ipsi etiā nobiscū agnoscūt) ergo manet quoq; ratio φύσις humanæ naturæ: manet humanæ φύσεως corpus φύσις: deniq; manet eę leges quę sunt ad cōstituēdā illam naturā necessariæ: cuiusmodi est imprimis finitum & circumscriptū esse.

Quòd si ampliorē huius rei explicationē à me postulas: quæro ex te: num corpus Christi æternum sit? Negas. Cedo mihi rationē. Quia inquis, non est creator, sed est res creata. Itaque ex te ipso concludo, Corpus Christi subiectum esse rerū creatarū legibus, hæctenus, vt sit res creata. Rursus quæro: Corpus Christi sitne humanū corpus? Ais esse. Ego igitur cōcludo, corpus Christi esse subiectum huma-

ni corporis legibus, hæctenus, vt sit humanū corpus. Quinetiã cum agnoscas, ita in Christi persona vniri naturas, vt seruentur vtriusque naturæ proprietates, obsecro te, quoniam id modo demonstrabis de humana natura, nisi ex legibus physicis? Et cum Christus diceret: *Contrahite me, & videte: quia Spiritus carnem & ossa non habet*: negabisne hoc argumentum esse physicum? Ex quibus omnibus efficitur: non ita rectè concludi: Vnio personalis non est subiecta physicis legibus: Ergo humana natura personaliter vnita, non erit legibus physicis, ipsam naturam constituentibus, & naturam ἐξ ἀνάγκης consequētibus, subiecta. Nam est μεταβάσις ab vnione, ad humanam naturam: ac propterea ἀγνοία τῷ ἐλέγχῳ.

Luc. 24.

Verum sic etiamnum instant: Potest (inquiunt) Deus facere vt corpus Christi sit finitū, & nihilominus sit infinitū atq; Omniprensens: Quia Deus est omnipotens. Itane censeres? Imò verò Deus illud non facit, quia est omnipotens. Nam (vt rectè censent Scholastici) facere, duo contradictoria esse simul vera, nō esset potestatis, sed impotentiæ: quod malo verbis Augustini, quàm nostris exprimere. *In sanu Dei inquit, non est contradictio: Itemq;: Deus potēter nō potēst: nec est infirmitas ista, sed firmitas.* Hæc Augustinus. *Fidelis mater* (inquit Paulus) *seipsum negare non potest.* At istud, *non potest*, pertinet ad summā potentiā, & quemadmodum idem Apostolus docet,

An contra dictio ad omnipotentiā Dei pertinet at.

Confess. 1. 12. ca. 25. de Trinit. li. 15. cap. 14.

2. Timoth.

2. Cor. I.

Christum non esse, *Ita, & non*. Ita statuendum est, voluntatem Dei, & verbum eius, hoc est Scripturam sacram ad eò sibi coherere, ve nihil discrepans, nihilque ἀντιφατικὸν ferre possit. Itaque fretus certis expressisque Scripturæ testimoniis (quæ supra à nobis commemorata sunt) credo, corpus Christi finitum esse: ac proinde non esse infinitum: ne videar id velle negare & tollere quod Scriptura sacra statuit & affirmat.

Philip. 3.

Quinetiam quò Paulus ait corpus nostrum futurum σύμμορφον corpori glorioso Christi, addit *secundum efficaciam qua sibi potest omnia subicere*, inquit, coniungens omnipotentiam Christi cum veritate corporis ipsius.

*Retorquetur
argumentum.*

Nunc retorqueamus argumentum ab omnipotentia Dei petitum: hoc modo, vt dicamus, In vnione hypostatica summam Dei potentiam elucere, qua factum est, vt humana natura suis proprietatibus distincta manens, ita cum natura diuina coniungatur, vt hæc due naturæ, non diuulsæ, non confusæ, sed personaliter vnitæ, Personam vnã constituant, quæ est Christus, Deus verus, & verus homo. Quod profecto, nisi Dei omnipotentia, fieri nullo vnquam modo potuisset. Quinetiam quò magis & attentius cogitabis, humanam naturam manere suis proprietatibus distinctam, eò magis Dei omnipotentiam admirabere: quãdoquidem si natura humana haberet proprietates diuinæ naturæ (ac proinde essentiam, vt sæpe à nobis dictum

dictum est, hoc certè non esset omnipotentia Diuinæ: sed impotentia potius. In hoc enim imprimis omnipotentia Dei perspicitur, quòd vnus sit & solus Deus. Solus enim est, quia omnipotens; & omnipotens, quia solus.

Porro quum dicunt actum primum corporis Christi non esse æstimandum exemplo aliorum corporum: quia actu primo antè nobiscum est, quàm actu secundo eius plenitudinem sentiamus: his verbis suam repetunt, non confirmant sententiam, & (quòd grauius est) ita suam repetunt vt suam evertant sententiam. Etenim ita statuebāt in suis distinctionibus: Corpus Christi esse finitum τὸ εἶναι, infinitum verò τὸ ἔχειν. Atqui licet τὸ ἔχειν sit amplius aliquid quàm τὸ εἶναι (loquimur enim de rebus creatis) tamen non tollit definitionem τὸ εἶναι. Exempli gratia: qui hominem armatū dicit, plus dicit quàm hominem, sed tamen non tollit hominem, nec definitionem hominis: imò potius eam astringit: quū nisi esset homo, non esset homo armatus. Rursus si actus primus pertinet ad τὸ εἶναι rei, & non ad τὸ ἔχειν (vt res ipsa loquitur) quomodo stare potest quod nunc affirmant, corpus Christi actu primo esse vbiq̃? Nam si hoc verum est, ergo est vbiq̃ τὸ εἶναι: ac propterea illud falsum est quod dicebant: esse vbiq̃ τὸ ἔχειν. Quod autē subiiciūt de plenitudine corporis Christi, quàm dicunt à nobis sentiri actu secundo: nisi faci-

lius explicetur, valdè ambiguum est. Nam si loquuntur de donis Christi, quibus fideles replentur, & quæ Paulus significat nomine Plenitudinis Dei, Eph. 3. & quum ait *nos esse completos in illo*. Col. 2. Quid hoc ad Omnipræsentiam corporis, cum sit fidelibus peculiaris? Cur etiam dona spiritualia cum natura & essentia corporis Christi confundentur? Denique modum præsentia, quo corpus Christi ubique sit, affirmamus, nec *ουτων* esse, nec *ουισδν*: Non *ουτων*, quia id quod non est, nec esse potest, & quod infert, *αντιφατικα* esse simul vera, id certè, nec animo & cogitatione percipi: nec verbis ullis potest explicari. Non *ουισδν*: quia cum verbum Dei sit obiectum fidei, & eius mensura, nihil potest esse *ουισδν*, quod verbo Dei repugnat.

OBIECTIO V.

Hæc est veterum regula. Quacunque Christo data sunt in tempore, secundum naturam humanam data sunt. At Omnipræsentia data est Christo in tempore. Ergo illi secundum humanam naturam data est.

RESPONSIO.

*Errores superioris obiectio-
nis.*

Argumentum hoc ex veterum sententia petitum, eaque non satis rectè intellecta, abicit ut inter *δενδ εντικα* argumenta recenseamus. Hic est igitur sensus superioris regulæ. Ea que

quæ dicuntur data Christo in tempore, ea esse intelligenda de λόγῳ in carne exhibito.

Quandoquidem Christus dicitur accipere, non quatenus est ὁ λόγος, sed quatenus ὁ λόγος naturam nostram assumpsit. Et ita intelligo quod dicit Theodoretus, *illa dici propter humanitatem*, id est propterea quod ὁ λόγος humanam naturam assumpsit. Quamobrem illa sunt accipienda de ipsa persona, ut veteres docuerunt, non autem ad humanam naturam in Abstracto referenda: id quod isti faciunt.

Exempli gratia, Miracula quæ Christus edidit, ille ipse Patri accepta refert apud Ioh. Et Lazarum excitaturus à mortuis, præfatur se à Patre esse exauditum. Ecquis tamen meritò miracula quatenus sunt opera θεότητος ad humanam naturam quantumuis vnitam, semper tamen distinctam referat? Nam verissime Petrus de miraculis à Christo editis verba faciens: *Quæ, inquit, Deus fecit per ipsum in medio vestri.* Itémque præstantissimum opus resurrectionis Christi ad diuinam naturam passim in Scriptura referri solet. Atque ita ut nunc dicatur Deus Christum excitasse à mortuis: nunc Christus seipsum excitasse dicatur, quod quidem beneficiū corpus Christi sensit, sed non contulit, ne mihi pleráque eiusmodi commemoranda sint.

Quod attinet ad Minore propositionem, Omnipræsentiam illam diuinam quæ est ipsius Deitatis proprietas datam esse Christo, nõ me-

Ioan. 3.
Ioan. 11.

Act. 2.

Rom. 1.
1. Thess. 1.
Ioan. 10.

mini me legere in Scriptura. Nam de se-
fione ad dexteram, quam huc detorque-
infrà differemus. Nunc nobis satis erit hanc
obiectionem ad incommodum adigere hoc
modo.

*Adigitur ad
incommo-
dum.*

Si hoc loquendi genus, *Secundum naturam*
humanam, significat ipsius humanæ naturæ
proprietas, & Christus est omnipræsens
secundum humanam naturam. Ergo Omni-
præsencia est humanæ naturæ proprietas, &
divator. Et illi ipsi dicunt, Christi corpus non
esse ubique, nisi per communicationem pro-
prietas Divinæ. Assumptum patet tum ex
vfu loquendi, tum etiam ex ipsa Scriptura.
Sic enim Paulus de Christo: *Qui factus est*
inquit, *ex semine Davidis secundum carnem*.
Item, *Ex quibus est Christus secundum carnem*.

Rom. I.

Rom. 9.

OBIECTIO VI.

*Ad explicandam unionem hypostaticam ut-
teres similitudinem anima vsar, arunt. Quæ
admodum igitur anima quandiu est in corpore
nihil facit sine corpore, sed omnia cum corpore &
per corpus (non enim videt sine oculo, sed cum o-
culo, & per oculum, & oculus videt non in se,
quia est caruncula corporis, sed propter unionem
cum anima) ita diuinitas communicat humane
natura ubique esse. Nam quandiu durat anima
& corporis coniunctio, ubicunque est anima, ibi
quoque corpus est. Ut igitur philosophus dicit
anima*

animæ definitiones tradidit. Vnam qua in se ratione potentiarum consideratur: alteram qua corpori vnitur: ita Deus Christi duobus modis consideranda est: tum in se & per se, tum ratione personalis communicationis: atque vt anima vna eademque est: ita etiam vna Deitas in Christo. Quemadmodum autem anima transfundens suas proprietates in corpus: non conuertit corpus in animam, sed facit quiddam animatum, ita filius Dei assumens humanam naturam, eique suas proprietates communicans: non conuertit eam in diuinitatem, sed reddu eam, vt veteres loquuntur, Deificatam. Eodem spectat similitudo doctoris qui eundem animi conceptum multis auditoribus simul & semel impartit.

RESPONSIO.

Consequens non valet. Nam in Theologia ex veterum sententiis argumenta *deinde* non ducuntur. Porro ex similitudinis legibus, non vrgenda sunt omnes eius partes: sed id potissimum spectandum, cuius gratia similitudo proponitur: idque ad explicandam potius, quam ad confirmandam sententiam. Atque vt ad similitudinem nobis obiectam accedamus, Similitudinem animæ & corporis veteres aliquando protulerunt, non vt exprimerent, sed tantum leuiter adumbrarent vnionem hypostaticam duarum naturarum in Christo: non quod in

Errores superioris objectionis.

Cur Veteres similitudinem animæ usurparint.

Epist. 10.

omnibus hæc similitudo locum habeat, sed ut docerent, etiã rerum creatarum exemplo fieri posse, ut duæ naturæ inconfusè vniantur. Sic enim Cyrillus: *Secundùm naturã vnitã* (inquit) *non tamen in carnem conuersam, talem effecit cohabitationem, qualem hominis anima cum proprio corpore habere dicitur.* & Athanasius in symbolo: *Vnus* (inquit) *est Christus non confusione substantia, sed unitate personæ. Nam sicut anima rationalis & caro vnus est homo: ita Deus & homo, vnus est Christus.* Hæc illi. Quàm autem multa sint dissimilia ex his quæ sequuntur facilè cuiuis perspicuum esse poterit.

*Dissimilia
superioris simi-
lis.*

1. Anima vnitur corpori vt forma: sed *ὁ λόγος* non est forma humanæ naturæ quam assumpsit (alioquin haberet illa duas formas essentielles) ac propterea necesse non est, vt vbicunq; sit *ὁ λόγος*, ibi quoque sit humanæ natura.

2. Anima agit per corpus tanquam per instrumentũ: sed *ὁ λόγος*, vt vbique sit, non vnitur corpore tanquam instrumento. Est enim vbique per se, & *τῆ ἐνδ' ἐλεχεία*, vt illi loquuntur, *τὰ ἐναι*, quemadmodum eos distinguentes suprã audiuius. Et per se vbique est quia verè infinitus, & verè infinitus, quia Deus: Sic inane est quod illi nobis obiiciunt de oculo, quem satis constat esse animæ instrumentum, quo ipsa anima videt.

3. Anima non prius fuit quàm corpus: sed *ὁ λόγος*

ὁ λόγος æternus est: & humana natura quam
 assumpsit, est creata. Itaque non magis potest
 humana natura coextēdi τῷ λόγῳ in Vbiqui-
 tate, quàm potest in eternitate. Nam vtraque
 venit in rationem infinitatis. Pleraque alia
 possunt proferri in hęc sententiam: sed con-
 tenti erimus hoc etiam proponere, non no-
 stris, sed ipsius Eusebij verbis: quandoquidē
 ex veterum fontibus hausta est hęc animæ
 similitudo. *Negue verò (inquit) ut anima homi-
 nis, ita ipse ὁ λόγος, tali corpore impeditus fuit, ut
 diuina interim munera cedere non posset, aut ubi-
 que adesse: qui Dei Verbum est, omniāque implet,
 & per omnia penetrat.* Hęc Eusebius. Porro
 hęc propositio, Vbicunque est anima, ibi
 est corpus, admittenda non est, sine com-
 moda interpretatione. Nam vbi est cor-
 pus, ibi est localiter circumscriptum, quod
 de anima dici non potest (non enim est in lo-
 co ambiente superficiem ipsius corporis.)
 Sed anima propriè est in corpore, non au-
 tem in his vel illis locis in quibus videmus
 corpus ipsum esse. Alioquin si præcisè vrgeas
 superiorē propositionem: eam ego ita refel-
 lam: Si vbicunque est anima, ibi est corpus,
 & anima est in corpore: Ergo corpus est in
 corpore. Item propono & aliud incommo-
 dum, ex quo patebit hanc animæ & corpo-
 ris similitudinē ipsorum sententiæ repu-
 gnare.

Si similitudo animæ & corporis valet ad

De demon-
 str. Euang.
 lib. 7. c. 1

Incommoda
 superioris
 obiectionis.

stabiliendum Vbiquitatē corporis Christi (vt volūt) Ergo Deitas Christi est vbiq. ea ratione qua corpus Christi est vbiq. Ac enim illi dicunt corpus Christi esse vbiq. quia vbiq. est Christi Deitas, quod est planè contrarium. Cōsequentia patet: Nam (vt dixi) anima dicitur esse alicubi quia ibi est corpus.

De duplici
definitione
animæ.

Nunc executio quod afferunt de duplici animæ definitione. Quemadmodum (inquiunt) definitur anima tum ratione potentialium, tum ratione corporis, cui vnitur: Ita Deitas τὸ λόγος consideranda est tum in se & per se, tum ratione personalis vnionis. (Sic enim malo dicere quàm communicationis, ad vitandam ambiguitatem vocabuli, vt antè suo loco admonuimus) hanc nos duplicem considerationem non repudiamus, modo rectè & accuratè fiat. Tum ita pergunt ratiocinari: Quemadmodum anima transfundens suas ἐνεργείας in corpus, non conuertit corpus in animam, sed facit quiddam animatum: Ita Filius Dei assumens humanam naturam, eique suas proprietates communicans, non conuertit eam in Deitatem, sed eam reddit Deificatam. Hæc illi. Quæ sic ergo redarguo. Primùm vocabulum Transfundendi ambiguum est, nec satis conueniens huic quæstioni. Quinetiam illi qui hoc tempore Omnipræsentiam corporis defendunt, vocabulum Transfusionis auersantur. Nam quod nonnulli citant Tit. 3. & Ioel. 2. vbi
verbum

verbum Effundēdi vsurpatur, planè alienum est. Illic enim agitur de donis quæ Deus effundit, hoc est, copiosissimè & abundantissimè confert in homines.

Deinde hæc verba: *Non conuertit eam in Deitatem, sed reddit eam Deificatam*, accuratius explicanda sunt. Nam si Damascenus vsus est vocabulo Deificādi, non id propterea fuit detorquendum ad probandū dogma Omnipræsentiæ de quo disputamus, sed fuit potius commoda interpretatione leniendum. Deificatam enim dixit humanam naturam, non quòd facta sit Deus, sed quia à *λόγῳ* Deo in vnitatē personæ assumpta fuit, & præstantissimis donis exornata, prout humanæ naturæ ratio ferre potest. Sed quid hoc ad Omnipræsentiā, cū humana natura capax eius esse non possit? quemadmodum antè à nobis demonstratum est. Alioqui, si *λόγος* communicauit suas proprietates humanæ naturæ, hoc est, si effecit vt humana natura sit prædita ipsius Deitatis proprietatibus (cuiusmodi est, æternum, infinitum, & omnipræsentein esse) profectò ipsam naturam humanam Deificauit, hoc est, fecit eam Deum (quod absit.) Etenim proprietates Deitatis sunt ipsius Deitatis essentia (vt alibi copiosius diximus) ex quo fit, vt qui præditus est Deitatis proprietatibus, sit quoque præditus ipsa Deitatis essentia. Qui verò præditus est essentia Dei,

tatis, eum esse Deum, quis neget? Neque hic mihi obstrepant sua illa distinctiones: quòd humana natura non habeat proprietates Deitatis ex se, per se, à se, sed tantum à λόγῳ communicatas, hoc enim est dicere: humanam naturam ex se, per se, à se non esse Deum, sed tamen factam esse Deum. At nos, illis etiam ipsis (vt spero) assentientibus, constantissimè affirmamus, duas istas propositiones esse falsissimas: humana natura est Deus per se, item, humana natura facta est Deus. Atque hæc de verbo Deificandi nobis dicta sint. Ex quibus manifestum esse potest, perperam hæc duo vocabula inter se comparari, *Animatum & Deificatum*, quandoquidem corpus dicitur animatum, eò quòd ab anima informatur, sed humana Christi natura non informatur à Deitate: alioquin una esset natura, non duæ: atque ita planè unio hypostatica tolleretur. Quid autem si ex illis ipsis definitionibus, quas proferunt, nostram sententiam confirmemus? Quum enim anima definitur ratione potentiarum. Hinc discimus potentias ipsas non posse communicari corpori, ita vt corpus sit præditum illis potentiis. Afficitur quidem corpus potentiis & ἐνσυνείασις animæ, quatenus ab anima informatur (anima enim est forma corporis) sed, nisi me fallit memoria, nullus unquàm philosophus censuit, potentias animæ fieri ipsi

*Reorquetur
obiectio.*

ipsi corpori cum anima communes. Sic enim
 vrgeo, ex ipsius definitionis natura: Si ani-
 ma rectè ex suis potentiis definitur, ipsas
 potentias non magis fieri posse communes,
 quàm ipsa anima possit fieri communis. A-
 lioqui definitio longè distaret à suo defini-
 to: quod fieri non debet in accurata defini-
 tione: cuius eam esse legem accepimus, vt
 quicquid de eà dicatur, id quoque de defini-
 to dici necesse sit. Aliud est igitur si dicas,
 corpus informari & affici potentiis animæ,
 quàm si dicas, corpus habere ipsas potentias.
 Rursus quū anima definitur, ea ratione qua
 vnitur corpori, illa ipsa definitio perspicuè
 docet, corpus affici ipsius animæ potentiis,
 non simpliciter, sed quatenus eius naturæ
 ferre potest. Definitur enim anima, forma
 corporis organici physici vitam habētis po-
 tentiâ. Corpus igitur hoc habet ab anima, vt
 sit animatum & viuat, quia est capax & *διε-*
τικόν ipsius vitæ. Sed non habet ab anima, vt
 ratiocinetur quia non est eius rei capax. A-
 nima verò & ratiocinatur, & seipsam intel-
 ligit, & sacra visa diuinitus oblata recipit, &
 pleraque eiusmodi facit & potest facere,
 quæ fieri à corpore nullo modo possunt, &
 quæ anima ita facit in corpore, vt ea per se
 faciat non autem per corpus. Iam si quod po-
 test anima, id corpus non potest: quæso
 equònam modo potentias animæ corpori

communicatas esse dixeris? Atque hoc illud
 est quod affirmamus, humanam quidem na-
 turam in Christo affici & illustrari summis
 ac præstantissimis donis, sed iis tamen, quo-
 rum ipsa capax esse potest, ac proinde nõ ac-
 cipere à λόγῳ Omnipræsentiam: quæ quum
 sit ipsa infirmitas, neque dari potest, nec acci-
 pi, quod si possit accipi, desinit esse infinitas:
 quia qui accipit, incipit habere: & incipere,
 repugnat infinitati. Atque vt ad animam
 redeamus, licet sit tota in toto corpore (nec
 enim anima diuidi potest) tamen videt per
 oculos corporis, non per aures, & vicissim
 audit per aures corporis, non per oculos.
 Quamobrem? nempe quia suas exerit vires
 in corpore & per corpus, adeoque per ipsius
 corporis partes, quatenus illæ capaces sunt.
 Et, quod caput est, in illa corporis & animæ
 vnione, nihil accidit quod vel repugnet ipsi
 animæ naturæ, vel quod ipsam corporis na-
 turam euertat. Nunquid enim anima desinit
 esse inuisibilis? nequaquam: nunquid cor-
 pus desinit esse visibile? nihilo magis. Num,
 obsecro, anima communicat corpori, vt sit
 definitiuè, ac non potiùs localiter, sua quan-
 titate constans, suisque dimensionibus cir-
 cumscriptionem? Ne id quidem. Quid igitur ob-
 stat, quominus illa ipsa, quam nobis obli-
 ciant, animæ similitudine freti, quasi ipsius
 animæ voce concludamus: quemadmodum
 in corporis & animæ vnione, nihil confert
 ani-

anima corpori, vel, cuius ipsum corpus non sit capax, vel, quo ipsius corporis natura evertatur: idē de sanctissima & singulari duarum in Christo naturarū hypostatica vnione esse statuendum? Quæ cum ita sint, superest vt superiorem similitudinem ita in illos ipsos retorqueamus.

*Retorqueamus
obiectio.*

Quemadmodum animus hominis non credit sine corpore, nec tamen credit per corpus, nec corpus ipsum credit, licet, in Concreto, homo credere dicatur: ac proinde animæ & corporis coniunctio non impedit quominus vtrunque proprias habeat distinctasque functiones, neque hīc est realis proprietatum communicatio, vt fusiùs à nobis explicatum est. Ita, adeoque longè maiori ratione in vnione hypostatica, licet in Concreto rectè dicamus, Christum esse vbique, quia natura Diuina est infinita, non tamè rectè dicimus in Abstracto, humanam Christi naturam esse vbique, quandoquidem hoc repugnat humanæ naturæ, quæ finita est suisque dimensionibus circumscrip̃ta. Et, vi huiusce similitudinis, proprietatum communicatio realis, quam illi introducunt, tollenda est. Nam quòd quidam obiiciunt ipsum corpus esse instrumentum quo proximè credimus, eò quòd Scriptura dicit nos corde intelligere & credere, error est in falsa vocabulorum interpretatione, quandoquidem Scriptura, nomine Cordis, significat animū

ipsum, que madmodum satis est perspicuum ex usu Scripturæ Nisi fortè quis existimet partem illam corporis humani quæ cor dicitur, fuisse, vel, esse re ipsa circumcidendâ quia iubemur cor circumcidere. Sed de hac quidem similitudine hæctenus.

*Similitudo
Doctōris ex-
cussitur.*

Similitudo doctōris nobis opposita μετα Calves εις άλλο γένος, & ab iis qui norunt diiudicare ταυτὸ καὶ ἕτερον, ne audiretur quidem. Nam Christi corpus non est comparandum cum animi conceptu: quippe cū corpus non sit αὐλον. Deinde animi conceptus non est idem numero in multis auditoribus, licet sit idem ὁμοίωμα (absit enim vt intellectum vniuersalem constituamus) cuius rei copiosior tractatio à Scholasticis petēda est. Quare, vno verbo ita similitudinē hanc regeramus: Quemadmodū ille animi conceptus qui vnus & idem numero in te est, non est in alio, nedum possit vbique esse ita corpus Christi, quod quidem est vnum idēque numero, vbique esse non potest. Sed iam pergamus reliqua argumenta discutere.

*Retorque-
tur superior
similitudo.*

OBIECTIO VII.

Basil. in 5.

*Christi na-
tiuit. &c.*

*Veteres similitudinem ferri candentis & igni-
ti usurparunt in hac questione. Ferrum autem co-
extenditur igni in ferro existenti. Itaque ex illa
similitudine, vbicumq; est ὁ λόγος, ibi est quosq; hu-
mana natura Christi. Habet ferrum τὸ τριπτικὸν
ignis*

ignis verò τὸ κενωμένον. *Servatur autem actionum & naturarum differentia ἐν τῇ τετραμένη καύσει, καὶ ἐν τῇ κενωμένῃ τοιῷ, inquit Damascenus. Porro ferrum ignitum retinet proprietates naturales, videlicet, nigredinem & frigiditatem, id quod patet postquam ignis à ferro recessit. Huc spectat similitudo unguenti & odoris à Veteribus usurpata, qui humanitatem Christi cum unguenti vasculo compararunt.*

Orig. August. Cyrilus.

RESPONSIO.

Idem respondemus quod suprà, quod ad veteres attinet. Porro ferrum istud ignitum temerè tractandum non censeo: sed manendum in ipsius similitudinis ratione, extra quam si vageris, iam non erit similitudo, sed dissimilitudo potius. Hoc igitur tantum veteres docere voluerunt, duas naturas simul vniri posse in Persona Christi absque confusione, & ex illa vnione nihil decessisse Deitati, plurimum autem humanæ naturæ accessisse: salva ipsius naturæ substantia. Quæ omnia veteres proponebant aduersus errores hæreticorum. Quamobrem intra hos similitudinis fines subsistendum est. Est etiam, præsertim in re tanta, condonandum aliquid eiusmodi similitudinibus: alioqui si accuratè de re ipsa dicendum sit, calor & lumen

Errores superioris objectionis.

igniti ferri sunt mera ipsius ferri accidentia, quæ citra subiecti interitum & adesse possunt, & abesse: quo nihil magis contrarium mysterio τῆς ἐνσαρκώσεως reperiri possit. Ferrum igitur cādens & ignitum nihil adiuuat Vbi-quitatem corporis Christi: quandoquidem hæc longissimo interuallo & plusquam toto genere differunt. Quum enim ignis sit in ferro tanquam in subiecto, nihil mirum si ferro ipso terminatur. Quid autem simile in Christo reperias? Num Deitas τῷ λόγῳ est in humana natura tanquam in subiecto? Nū diuina ab humana natura assumitur, & in ea subsistit? (ignis enim à ferro capitur, & in ferro continetur.) Num ὁ λόγος potest relinquere humanam naturam semel assumptam, non minùs quàm ignis potest à ferro recedere? Num humana natura est materia in quam Deitas agit? Num vnio hypostatica in Christo fit commixtione Deitatis cum humana natura? Atqui si simile ferri candidis vrgeas, illa omnia erunt admittenda: quod absit. Quinetiam quum illi præter communicationem proprietatum agnoscant in Christo dona etiam creata & habitualia: obsecro te, in simili tum de anima, tum de ferro ignito, ecquidnam poterit respondere donis illis creatis, quibus humana Christi natura exornata est: siquidem & viuificatio corporis, & calor ferri, & reliquæ eiusmodi qualitates cum proprietatum communicatione

tione comparantur? Miror autem nonnullos sibi tantopere placere in hoc ferro ignito, vt se in hoc simili acquiescere profiteantur: qui posteaquam dixerunt realē proprietatum communicationem esse nobis incomprehensibilem, & imperuestigabilem: quippe planè ὑπερφυσικὴν: postquam ad hoc simile deuentum est, affirmant illustre nobis hīc proponi realis proprietatum communicationis exemplum: Ita vt ex re planè ὑπερφυσικῇ nobis rem propè φυσικὴν faciant, eamque ex rebus physicis facillimè intelligi posse autument. Quapropter præter illa quæ iam dicta sunt, aliquot etiā incommodis, iisdemque, vt grauissimis, ita prorsus ἀδιάλυτοις istorum sententia obruenda, ferrumque istud candens & ignitum extinguendum est.

Si realis proprietatum communicatio cū ferro ignito comparatur, & caro Christi feruat naturales proprietates, quemadmodum ferrum ignitum retinet nigredinem & frigiditatem (vt illi nobis exponunt) Ergo caro Christi nunquam fuit re ipsa & actu finita, suisque circumscrip̄ta dimensionibus. Consequentia patet: quia ferrum ignitum & candens non est, vel frigidum, vel nigrum, alioqui non iam ignitum & candens: Item sequitur Christum nunquam fuisse mortuum nisi potentia: quia ferrum ignitum non est frigidum actu, sed tantum potentia. Item sequitur, carnem Christi non posse actu exercere

*Incommoda-
superioris si-
militud.*

naturales suas facultates, nisi separaretur à λό-
 29 & ita hypostatica vnio dissoluatur, quem-
 admodum ferrum ignitum vt actu sit frigi-
 dum, necesse est, ignem à ferro verè ac re ipsa
 separari, ita vt ferrum desinat ignitum esse.
 Item, Si realis proprietatum communicatio
 cum ferro ignito comparatur, vt illi volunt:
 Ergo Christus non iam est actu æternus. ἀ-
 δύνατον & blasphemum. Consequentia patet:
 Nam quemadmodum ferrum non accipit ab
 igne vt sit leue, & sursum tēdēs. Ita ignis ipse
 in ferro ignito non iā est actu leuis, nec sur-
 sum tendens: Et hæc propositio falsa est: Fer-
 rum ignitum est leue & sursum tēdit. Ex quo
 quidnam efficiatur, satis vides. Sed ne plura
 eiusmodi confectemur (quæ propemodum
 sunt innumerabilia) nunc istud simile ferri
 candentis in patronos Vbiquitatis retor-
 quendum est in hunc modum.

*Retorquetur
 abiectio.*

Quemadmodū ignis ita vnitur ferro can-
 dēti, vt ferri naturam non destruat (nec enim
 esset ferrum candens, nisi maneret ferrum)
 ita in vnione hypostatica, de qua discrimus,
 diuina natura naturam humanā nō destruit,
 ac proinde manent τὰ ἐκείνην & essentialia
 humanæ naturæ: cuiusmodi est, Habere suas
 dimensiones, & illis terminari. Item: Quem-
 admodum in ferro candente ignis non affi-
 cit ferrum iis qualitatibus, quæ ipsius ferri
 naturæ & essentiæ planè repugnent (nec e-
 nim ferrum fit rarum, leue, sursum tendens)
 sed

sed illis tantum qualitatibus quarum natura ferri potest esse capax (sit enim molle, candens, & calidum,) & si proprie loquimur, non ferrum vrit, sed ignis in ferro, ut illi ipsi veteres, nobis obiecti, docuerunt. Ita ὁ λόγος nō ea tribuit humanæ naturæ, quorum humana ipsa natura capax esse non potest, cuiusmodi est infinitum & vbique esse: sed eam illustrat suo fulgore, & exornat dotibus incomprehensibilibus, quatenus ipsius naturæ conditio ferre potest. Item: Quemadmodum in ferro candente lux & calor ignis non ita ferro terminantur, quin progrediatur longius: neque necesse est vbique ferri candentis lux & calor fuerint, ibi quoque ferrum ipsum esse: Ita τὸ λόγος Deitas non terminatur humana natura: neque necesse est vbique sit ipsa Deitas (ut loquantur) ibi quoque esse naturam humanam. Item, licet omnia propemodum illis largiremur, nihil tamen aliud ex hoc simili efficerent, quam Christum ipsum esse vbique & omnipræsentem. Quod ego ita breuiter oculis subiicio: In hac similitudine quatuor proponuntur, ignis, ferrum, ferrum ignitum, & vis vrendi, quibus hæc quatuor pari serie respondent, Verbum, humana natura, Persona Christi, & Omnipræsentia. Ex quo apparet, in hac similitudine, ferro ignito non respondere humanam Christi naturam in Abstracto, sed Personam po-

Orig. li. 2.
περὶ ἀρχ.
Theoph. in
Ioan. cap. 9.

rius, quæ constat vnione personali vtriusque naturæ, quemadmodum ferrum ignitum constat ignis & ferri coniunctione. Vt ergo non rectè dicitur, ferrum vrere, quod tamen de ferro ignito rectè dicitur, idque nõ propter ferrum, sed propter ignem in ferro vrentem: Ita non carni Christi in Abstracto, sed ipsi personæ quæ est Christus, tribuenda est Omnipræsentia. Denique dictum illud Damasceni de vitione abscindente, & de abscissione vrente, eorum, qui hac similitudine abutuntur, errorem facilè redarguit. Quemadmodum enim in cauterio candente, si propriè loquimur, non ferrum vrit, sed ignis in ferro, & vicissim non ignis abscindit, sed ferrum ipsum ita dispositum, & tamen vtrumque tribuitur cauterio candenti, siue ignito ferro: ita proprietates, tum diuinæ, tum humanæ naturæ ita personaliter vniuntur in Christo, vt saluæ & integræ suis naturis referentur, & nihilominus omnes proprietates verè & ὁρῶδὸξως Christi personæ tribuantur.

*De simili-
tud. unguen-
si.*

Posterior similitudo unguenti, dilucidius etiamnum illorum sententiam refellit. Quæ admodum enim odor unguenti longè latèque diffunditur, nec verum est, vbicumque fuerit odor, ibi quoque vasculum unguenti esse: ita, licet ὁ λόγος nunquam deserat humanam naturam semel assumptam, non tamen efficit vt illa sit infinita, & omnipræsens. Sed
de his

de his similitudinibus satis, superque: Nec enim ex similitudinibus solent depromi Theologicae demonstrationes.

OBIECTIO VIII.

Vox Christi Lazarum suscitantis rectè dicitur vox Omnipotens, & manus Christi manus Omnipotens: Ergo simili ratione corpus Christi rectè dicitur Omnipotens.

RESPONSIO.

Fallit Consequens: Nam si quis vocem Christi Lazarum suscitantis omnipotentem appellarit: is certè non considerabit essentiã ipsius vocis. Absit enim vt sonus & aër sit omnipotens, sed eum considerabit cuius vox fuit. Similiter, qui dicet manum Christi omnipotentem esse, is non respiciet carnem, ossa, neruos, ex quibus manus componitur, sed eum intelliget cuius est manus. Nam quum mulier illa fluxum sanguinis patiens, statim conualuit postquam tetigit fimbriam vestis Christi: nemo propterea vestem ipsam Christi omnipotentem appellauit: Sic enim Christus, *Cognoui virtutem exisse à me*, inquit. Hæc est igitur, aut esse debet sententia eorũ qui sic loquuntur: Vox omnipotens, id est, eius qui est omnipotens: Itẽmque, manus eius qui est omnipotens, nempe Christi Dei & hominis. Nam vel vocis, vel manus essentia non edidit præstantissima illa Chri-

Errores superioris objectionis.

Act. 2.

Act. 10.

sti miracula, sed diuina virtus, quemadmodum Scriptura testatur. *Signa quae fecit Deus per ipsum* (inquit Petrus apud Lucam) *Item: Quoniam Deus erat cum ipso*, inquit idem Petrus. Quod si quis aliter, vel loquitur vel intelligit, is Scripturae contradicit. Ac propterea virorum aliquot doctissimorum sententiam ita exposui in principio huiusce disputationis, ut si quando videantur loquuti de Omnipraesentia corporis Christi, sic eorum verba exponenda sint: Corpus omnipraesens, id est corpus eius qui est omnipraesens.

O B I E C T I O XI.

Si Christus est adorandus etiam secundum humanitatem. Ergo etiam secundum humanitatem est Omnipraesens. Antecedens patet ex sententiis veterum.

R E S P O N S I O.

Errores superioris objectionis.

Antecedens non est conceptum verbis propriis. Personam enim, hoc est, Christum ipsum adoramus, quandoquidem Christus est Deus, & homo, sed qui naturam humanam seorsum adoraret, ille personam diuelleret, & naturas confunderet. Hoc enim Connexum est necessarium: Si secundum humanitatem Christus est adorandus: Ergo secundum humanitatem Christus est Deus: loquimur enim de adoratione, quae religionis gratia

gratia exhibetur : constat autem solam Deitatem per se adorandam esse. Quòd autem vereres aliquando carnem Christi adorandam esse dixerunt, vsurpâtes hæc verba Psal-
tæ: *Adorate scabellum pedum eius*: Perinde accipiendum est, vt si dicerent, Deum hominem factum, esse adorandum. Sic intelligen-
da sunt dicta Patrum de adorâda Christi carne, vt quum Hieronymus dicit: *Si mors absor-*
pta est in victoria, quare nō carnis humilitas, que
propter humanam salutem assumpta est, in Diui-
nitatis transierit maiestatem, vt fecerit vtrunque
vnium, vt non adoremus creaturam sed Creatorē?
Hæc Hieronymus: quæ nisi intelligantur de
persona & de λογος facto homine, proculdu-
bio orthodoxa non sunt. Hæc fuit igitur ve-
terum sententia, per humanam naturâ aspe-
ctabilem, adorari Deitatem, quæ non est a-
spectabilis, vt aliquando dicebat Theodore-
tus. Atque omnino (quod caput est) nusquam
audies Scripturam ita loquentem, vt dicat,
Christum secundum humanitatem esse ado-
randum: Personam enim ipsam nobis adorâ-
dam proponit. Quòd si vrgeant suum illud
loquendi genus: Christum etiam secundum
naturam humanam esse adorandum, quæro
ex iis, secundum quam naturam Christus i- Ioan. 10.
psè dixerit, *Ascendo ad Deum meum, & Deum*
vestrum. Item quæro: Annō, Deum pro Deo
suo verè agnoscere, sit Deū adorare? Rursus
quæro, secundū quā naturam dixerit, nos ado-

In 1. c. Ep. ad
Eph.

Ioan. 4. Lib.
Thef. 2.

ramus quod scimus, de quo sic Cyrillus: Sicut Filius, quanuis verè adorandus, tamen adoratur vt homo (*nos enim, inquit, adoramus quod scimus*) sic quanuis Deus secundum naturam sit, tamen Patrem, vt homo, Deum suum appellat. Quare, facessat illud loquendi genus in Abstracto, secundum naturam humanam, & cum Scriptura rectè, orthodoxè, ac proinde constantissimè in Concreto dicamus Christum esse adorandum.

Consequens
refellitur.

Consequens autem superioris obiectionis nullius est momenti, primùm quia ex dictis veterum non deducuntur Theologicæ conclusiones, deinde quia ex illa adoratione, de qua veteres loquuntur, non rectè infertur omnipræsencia humanæ naturæ Christi. Censuerunt enim totum Christum adorandum esse ne personam diuellerent. Alioqui si adoratur caro Christi, & propterea est omnipræsens (vt isti concludunt) & nihil aliud adoratur nisi Deus benedictus, vt omnes orthodoxi fatentur (non enim adoratur creatura, sed Creator, inquit Hieronymus supra citatus) certè caro Christi est omnipræsens: quia est Deus, *αδύατος* & blasphemum.

Item hac ratione facilè tollitur illud ipsum Consequens. Nam quum dicimus, Deum esse adorandum, tum id proferimus quod à nobis præstandum est, & cuius ratio petitur ab ipsius Dei natura. Cur enim Deus est adorandus? Nempe quia est Deus, videlicet,
æter-

æternus, immensus, omnipotens, Creator,
 Dominus, summè bonus, summè iustus, &
 quæ in hanc sententiam dici possunt. En tibi
 ratio quam obrem Deum creatorè res creatæ
 debeant adorare. Quare, qui rectè & ac-
 curatè volet ex ratione *sciri* differere, non
 ita concludet, Est adorandus, Ergo est omni-
 præsens, sed ita potius: Est Deus, videlicet,
 æternus, immensus, omnipræsens, creator,
 Dominus, &c. Ergo est adorandus. Sed si ita
 ratiocineris, est adorandus, ergo omnipræ-
 sens, tū dices *sciri* *est*: ac propterea quum Dei-
 tas sit simplicissima, ratione Omnipræsenti-
 tæ veniant reliqua quæ supra commemo-
 rauimus omnia, nempe, æternitas, immensi-
 tas, omnipotentia, atque omnino ipsa Dei-
 tas. Sic igitur eadem nomine verissimè, & *est*
admirans concludam: Est adorandus, ergo est
 æternus, est Creator, est Deus. Quòd si non
 liceat, non licebit igitur ita concludere, Est
 adorandus: ergo est omnipræsens. Non enim
 adoratio magis debetur omnipræsentiæ,
 quàm æternitati, quippe quum essentia Dei-
 tatis sit simplicissima, vti diximus: atque i-
 dem dices, si dispicias rationem & causam
 ipsius adorationis, cuius Omnipræsentiæ
 non magis est causa quàm æternitas. Itaque
 quum non liceat dicere humanam Christi
 naturam esse Deum: facile ruit Consequens
 superioris obiectionis.

OBIECTIO X.

Si Solis cursus inhibitus est Iosue, 10. manente nihilominus ea natura qua Sol est mobilis: Ergo nihil vetat corpus Christi circumscriptum esse, & incircumscriptum simul.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Vitiosissimum Connexum. Primus error: quum ex eo quod per miraculum, idque semel factum legitur, colligunt, scilicet, quæ sit vera, perpetuæque ratio corporis Christi.

Secundus error: quum ex eo quod est *τὸ τὸ ἢν εἶναι*, argumentantur ad ipsam essentiam. Nam esse mobile, non constituit Solis essentiam, & eius *τὸ τὸ ἢν εἶναι*. Alioqui cælum ipsum esset Sol, quandoquidem est mobile, atque idem de reliquis syderibus dici possit. Quare, inhibito motu nõ propterea sublata est Solis essentia. Dicit enim Scriptura, Solem stetit: ex quo efficitur, Solis remansisse essentiam. Quinetiam si quis velit cum plerisque Scholasticis esse curiosus, existimabit fieri posse, vt post mortuorum resurrectionem Sol maneat sine motu. At qui dicit corpus sine quantitate, & sine propriis dimensionibus, ille dicit corpus, non corpus: quia tollit *τὸ τὸ ἢν εἶναι* corporis: quum sine quantitate corpus, ne animo quidem & cogitatione, concipi possit.

Tertius

Tertius error in ipsius similitudinis dissimilitudine: Nam licet ea qualitas Solis quæ illi cum reliquis syderibus communis est, ut sit mobilis, adeoque ab Oriente ad Occidentem rapiatur: perempta non fuerit: tamen fuit inhibita, & Sol ad tempus moueri desit: actum fuit mobilis potentiâ, sed non actu. Verùm ij, quibus corporis Vbiquitas placet, contendunt corpus Christi simul esse actu finitum & infinitum, visibile & inuisibile, & id genus. Quod perinde est, ac si dicant, Solem moueri & stare simul. Ac profectò, quum id fiet, tum vera erit eorum sententia.

OBIECTIO. XI.

Si humana Christi natura non est omniprensens: Ergo Deitas non aliter habitat in Christo quàm in Sanctis. ἀδύνατον. Si dicant humanam naturam sustentari à Verbo, alioquin in nihilum abituram, certè idem de omnibus creaturis dici potest.

RESPONSIO.

Nego sequi. Nam Deitas habitat in Sanctis per gratiâ, & habitat in Christo per vnionem Personalem: ac propterea *σωμάτωνως* ut ait Paulus: cuius vnionis accuratâ rationem

Errores superioris obiectionis. Coloss. 2.

illi ipsi fatentur solum Deum nosse: Itaque licet Deitas habitet in Petro per gratiam, quæ efficit ut Sancti sint suo modo Diuinæ naturæ *κοινωνοι*, eodem Petro teste: tamen hæc propositio est falsissima: Petrus est Deus, hæc autem verissima: *Christus est Deus benedictus in secula*, inquit Paulus. Adde donorum præstantiam: quibus excellit humana Christi natura, & quibus ipsa natura non aboletur, sed præstantissime exornatur. Neque dicimus, humanam naturam sustentari simpliciter à Verbo, sed sustentari in vnione Personæ: quod de vlla alia re creata, sine blasphemia, dici non potest.

2. Pet. 1.

Rom. 9.

OBIECTIO XII.

Christus est Iudex: Ergo humana eius natura est Omnisca: Si Omnisca, ergo omniprensens.

RESPONSIO.

Christus est Iudex: non quatenus homo, sed quatenus Deus & homo, ac proinde Mediator, Rex, Iudex, Sacerdos, quæ ad ipsam Personam spectant. Rectè igitur enuntiabimus ad hunc modum, Christus est Iudex, Christus est omnisca: sic autem perperam dicitur: Christus secundum humanam naturam est omnisca. Etenim Christus ipse negat filium hominis scire diem

Errores superioris obiectiõnis.

Marc. 13.

diem nouissimum. Et Lucas testatur Iesum creuisse sapientia, quæ omnia de humana natura intelligenda sunt. Instant, damnatos fuisse veteres hæreticos, qui Christum esse Omniscium negabant. Respondeo & nos piæ maiorum nostrorum sententiæ suffragari, quandoquidem Christum Deum & hominem agnoscimus. Sed illi potius videant quonam modo Eutychianorum, & Monotheliarum culpam ab se tandem amouebunt. Cæterum hoc Connexum: Est Omniscius, ergo omnipræsens, valet in eo qui est Omniscius per se, ac proinde infinitus. Sed quia volunt carnem id accipere à λόγῳ, non tenet igitur consequentia. Nam qui scit ab alio, non est infinitus: quia infinitas neque dari potest, nec accipi. Denique quom scientia sit animi, non corporis: quid hoc facit ad omnipræsentiā corporis Christi? Certe non videmus eorum qui plura sciunt, corpora esse ob eam rem diffusiora.

OBIECTIO XIII.

Qui negant Omnipræsentiā corporis Christi, illi sentiunt cum Samosatenis & Nestorio, nam illi dicebant naturas in Christo esse incommunicabiles. Sunt igitur merito damnandi.

RESPONSIO.

Falsum est Antecedens. Etenim Samosa-

Errores superioris objectionis.

1. Timoth.
3.

tenus negabat Christum esse Θεὸν ὁμοούσιον: quippe quum res diuinas atque hoc præsertim mysterium vnionis hypostaticæ & ἐκκοινωνίας (quod quidem Paulus non sine ratione magnum appellauit) humano modulo metiretur. At nobis, quæ est Dei gratia, cum illo monstro hominis nihil commune est, qui mysterium hoc verbo Dei traditum adoramus, ipsi Dei verbo penitus adherentes. Ac ne nobis imponat vocabulum, Incommunicabilis, somniabat Samosatenus naturam Diuinam esse cum humana natura incommunicabilem: hoc est, non posse vniri vnione hypostatica in Christo. At nos verbo Dei duce, vestigiis piorum maiorum insistentes, vnionem illam hypostaticam, magna cū reuerentia, recipimus, constantérque sanctissimum hoc dogma retinemus. Quòd si nomen communicationis ambiguum & malè intellectum inuehat confusionem, vel, transfusionem naturarū & naturalium proprietatum in Christo: nos certè communicationem hanc naturarum, hoc est, naturarum cōfusionem, vel transfusionem, eodem verbo Dei duce, iisdémque piorum maiorum vestigiis insistentes, piè & sanctè reiciimus, atque in posterum fauente Deo, constanter reiciemus. Atque hæc de Samosateno à nobis valere iusso breuiter dicta sint. Ad Nestoriū quòd attinet, iure ille damnatus est, eò quòd negaret, Sanctissimam virginem esse Deiparam:

ram: quum pij maiores nostri constanter de-
fenderent Mariam esse Θεοτόκον, quamvis nō
sit mater Deitatis. Atque hoc nos ita in istos
retorquemus, simili ratione: Quāuis corpus
Christi, vel humana eius natura non sit ubi-
que: tamen ὀρθοδόξως dicēdum esse, Christum
hominem esse ubiq; nempe in Cōcreto (nam
Christus qui homo est, idem est ὁ λόγος, infi-
nitus & æternus:) quod quidem in Abstracto
de Christi corpore dici ὀρθοδόξως non potest.

Expositis & discussis illis obiectionibus,
quas, qui dogma Vbiquitatis tuentur, sibi visi
sunt ex natura vnionis hypostaticę deprome-
re, nunc ad eos Scripturæ locos accedendum
est, quos illi proponūt ad suæ sententiæ con-
firmationem. Vt autem nostræ responsiones
sint faciliores ac breuiores: primūm omnium
quædam Theoremata à Theologis omnibus
recepta commemorabimus, à quorum veri-
tate nostrarū respōsionum veritas manabit.

1. Theorema, *Quædam dicuntur de Christo,*
quæ secundum Diuinam eius naturam tantūm in-
telligenda sunt: vt, Christus est Deus benedi-
ctus: Antequam Abraham fieret, ego sum. Per
quem fecit & secula. Verus Deus & vita æ-
terna. Primogenitus omnis creaturæ: nā per
eum creata sunt omnia quæ sunt in cælis &
in terra, &c. Et ipse est ante omnia. Et alij lo-
ci consimiles.

2. Theorema, *Quædam dicuntur de Chri-*
sto, quæ secundum humanam eius naturam tan-

Conclusio.

Quinque
Theoremata
ad locos
Script. intel-
ligendos ne-
cessaria.
Rom. 9.
Ioan. 8.
Heb. 1.
1. Ioan. 1.
Col. 1.

Luc. 1.
Luc. 2.
Matth. 4.
Matth. 16.
Matth. 26.
Ibidem.

Rom. 1.
1. Pet. 4.

Matth. 17.
Eph. 5.
1. Timoth. 2.
Heb. 8.
Heb. 9.
1. Cor. 1.

tum intelligenda sunt: ut, *Ecce conceipies & paries filium. Iesus proficiebat sapientia & statura, & gratia apud Deum, & apud homines. Quum ieiunasset quadraginta dies & quadraginta noctes, tandem esuruit. Tum cepit exponere discipulis, futurum ut multa pareretur, &c. morti traderetur, &c. Tristis est anima mea usque ad mortem. Non quod volis sed quod tu vis, &c.* In his duobus aliquando Scriptura distinctionem apponit. Ut, *factus ex semine David secundum carnem. Item: Christo igitur passo in carne, &c.* Aliquando non apponit, ut patet ex superioribus.

3. Theorema, *Quaedam dicuntur de Christo, quæ secundum eius Personam tantum intelligenda sunt: hoc est, quæ priuatim & propriè non pertinet ad alteram ex naturis. Ut: Hic est filius ille meus dilectus in quo acquiesco, ipsam audite. Christus est caput Ecclesie, Seruator sui corporis. Unus mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus. Præstantioris testamenti Mediator. Qui per Spiritum æternum seipsum obtulit Deo. Qui nobis factus est à Deo sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio. Et consimilia pleraque, præsertim quæ ad ipsius officium pertinent, dicunturque de toto Christo, & de toto Christi, nempe agente Deitate quæ Diuina sunt, humanitate verò quæ humana (inquiunt veteres.)*

4. *Quaedam dicuntur de Christo Deo quæ*
secun-

secundum eius humanam naturam intelligenda sunt, vt, Nunquam Dominum gloria crucifixissent. Deus acquisiuit Ecclesiam sanguine suo.

1. Cor. 2.
Act. 20.

5. Quaedam dicuntur de Christo homine, quæ secundum eius diuinam naturam intelligenda sunt, vt, nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo: Filius hominis qui est in cœlo. Filius hominis habet potestatem remittendi peccata. Si videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius, &c. Quæ quidem ita dicuntur de toto Christo vt non dicantur de Toto Christi.

Ioan. 3.
Matth. 9.
Ioan. 6.

Hæc quia suam lucē præ se ferunt, non est quòd longiori oratione confirmetur: & ea ipsa sunt, quæ occasionem dederunt piis maioribus, vt doctrinam de communionæ proprietatum introducerent, ne qui fortè ex aliquot Scripturæ locis perperam intellectis, à vera doctrina vnionis hypostaticæ aberrarent, quemadmodum antè diximus.

Peto igitur à lectoribus, vt superiorum theorematum meminerint, quandoquidem intra hos cardines verteretur omnis nostra responsio, & diligenter animaduertant, Abstracta esse à Concretis distinguenda: quia Abstractis vocibus naturæ significantur absolutè & ἀπλῶς: Concretis verò vocibus significantur, Relatè, siue, quatenus vnitæ. Sed iam locos Scripturæ nobis obiectos expendamus.

LOCVS I.

Responsio ad
Scripturæ lo-
cos obiectos.

Dixit Domino meo sede ad dexteram meam. Psal. 110. Collocavit eum ad dexteram suam in cœlestibus: supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur non tantum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit pedibus eius, & constituit eum caput super omnia ipsi Ecclesia. Eph. 1. Adde 1. Pet. 3. & locos consimiles. Ergo corpus Christi est omniprensens, & ubique: Consequētia patet quia dextera Dei est ubiq; Dextera tua suscepit me. Dextera Domini fecit virtutem. Saluum me fac dextera tua. & loci consimiles.

Psal. 18. 118.
108.

RESPONSIO.

Errores su-
perioris ob-
iectionis.

Fallit Consequens. Nā loci citati loquuntur de Persona, & istud Consequens, est de humana natura. Hoc autem argumentandi genus vitiosum est, vt antè admonuimus. Error est *ἡ ἀπὸ τῶ ἐπὶ τὸ πρῶτον*: vt enim valeret hoc connexum: necesse esset hanc propositionem veram esse, Quæcunque dicuntur de persona Christi, ea possunt verè & realiter enuntiari de humana ipsius natura. Sed hoc falsissimum est, & dari possunt *ἐν δόξει* locupletissimæ, omnique exceptione maiores. Col. 1.
Qui

Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus
 omnis creaturæ, &c. Heb. 1. *Per quē fecit & se-
 cula.* Ioh. 8. *Antequam Abraham esset ego sum,*
 &c. Cæterum, quā variè Sessionem ad dex-
 teram Dei ipsi etiam veteres exposuerint: nec
 tamen vllus eorum vnquam inde collegerit
 corpus Christi esse omnipræsens, facile di-
 gnosci potest ex multis eorum scriptis qui
 hoc argumentum tractauerunt, quæ quidem
 nolo hic inserere, cū vt breuitati studeam,
 tum, vt ne videar à nostræ methodi ratione
 discedere. Quamobrem pauca quædam affe-
 ram, eadēque ex sacris literis petita quibus
 nostra poterit sentētia *ἡτοιμασμένως* cōfirma-
 ri. Atqui vt nostræ hæc respōsio facilius intel-
 ligatur, quædam proponemus ad exponen-
 dam sessionem Christi ad dexteram Patris.

1. Sessionem ad dexterā Dei significare glo-
 riam, potestatē & summum imperium in res
 creatas. Id quod perspicuum est ex locis illis
 quos nobis obiiciunt. Nam in Psalm. 110. fit
 mētio scripti, dominationis, iudicij, victoriæ,
 ipsaque ad eodē Psalmi series nos eō deducit. Et
 Eph. 1. *Omnia subiecit pedibus eius. Constituit
 eum super omnia,* &c. Adde Act. 2. *Dixit Domi-
 nus Domino meo. Sede ad dexteram meam,* &c.
 Sciat vniversa domus Israel, quod Deus eum fecit
 Dominum & Christū, &c. Mat. 26. *Videbitis Fi-
 lium hominis sedentē ad dexterā virtutis.* 1. Cor.
 15. *Oportet eū regnare usq; dum subiecerit omnes
 inimicos pedibus suis.* Hoc autē loquendi genus

*De sessione
 ad dexterā
 Patris.*

est metaphoricū, & significat æqualem gloriam & æquale Imperium cum Deo Patre, sumpta à rebus humanis similitudine.

2. Sessionem ad dexteram Dei tribui Personæ, & nunquam seorsum alteri naturæ Christi, sed ipsi Christo *Θεῶν ὁμοῦς*: Id quod patebit ex ipsa lectione: atque adeò ex locis illis quos obiiciant.

1. Sessionem ad dexteram Dei nusquam alibi proponi quàm in cœlis, idque post resurrectionem Christi: nimirum ut credamus humanam Christi naturam in cœlo collocatam, ibi summa gloria perfrui, nec eam alibi queramus. Nam diuina natura cœlum & terram implet, inquit Propheta. Marc. 16. *Sublatuſ fuit in cœlum, & ſedit ad dexteram Dei.* Act. 2. *Dauid non aſcendit in cœlum, ſed ipſe dixit, dixit Dominuſ Domino meo, ſede ad dexteram meam.* Rom. 8. *Chriſtuſ qui mortuſ eſt, qui reſurrexit, qui eſt ad dexteram Dei.* Col. 3. *Si reſurrexiſtis cum Chriſto, ea que ſunt ſuſum querite, ubi Chriſtuſ eſt ad dexteram Dei ſedentis non que ſuper terram.* Heb. 1. *Purgatione peccatorum per ſeipſum facta ſedet ad dexteram maiestatis in excelsis, &c.* 8. *Qui ſedet ad dexteram throni Maiestatis in cœlis:* 1. Pet. 3. *Qui eſt ad dexteram Dei, proſectuſ in cœlum, &c.*

4. Sessionem ad dexteram Dei Christum à Patre accipere, Ps. 110. *Sede ad dexteram meam.* quæ quidem ſunt verba, non λόγου ad humanam naturam: Sed Patris ad Filium *Θεῶν ὁμοῦς*

ἄνωθεν: adeò vt sessio ad dexteram, non possit referri ad realem illam Diuinarum proprietatum communicationem, quã illi proponunt, ab vnione personali manantem.

5. Christũ sedentem ad dexteram Dei fungi officio Mediatoris pro nobis. 1. Tim. 2.

Vnus est Deus, & vnus Mediator Dei & hominum homo Iesus Christus. 1. Ioh. 2. *Siquis peccarit, Aduocatum habemus apud Patrem Iesum*

Christum iustum: ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Rom. 8. *Qui est ad dexteram Dei,*

qui etiam interpellat pro nobis. Heb. 7. *Talis nos decebat Pontifex factus, innocens, impollutus,*

sublimior oculis factus, &c. 8. *Habemus talem Pontificem qui consedit ad dexteram throni*

Maiestatis in cœlis, minister Sanctuarij, ἀετιβροδς,

&c. 9. *Ingressus est in cœlum ipsum vt nunc appareat pro nobis in conspectu Dei.* &c.

6. Summam illam gloriam, cuiusmodi est victoria de hostibus omnibus, &c. ad Deum ipsum diuinãque eius potentiam esse referendam. Sic enim in illo Psal. nobis obiecto: *Donec ponam, inquit, hostes tuos scabellam pedum tuorum.*

Ex quibus omnibus colligo, Sedere ad dexteram Dei, dici de ipsa Christi persona,

non tamen vna eadẽque ratione. Iuxta Theorema à nobis loco tertio propositum:

pertinet enim ad officium Mediatoris, Regis, Sacerdotis, & eius qui est caput Ecclesiæ.

Quare neque dicendum est in Abstracto,

humanam Christi naturam habere æqualem gloriam cum Deo : alioquin esset Deus : nec rursus dicendum est : Diuinam naturam Christi , postquam Christus ipse resurrexit , accepisse æqualem gloriam cum Patre , quando quidem eam semper habuit. Sed verissimè dicemus de ipsa Persona , hoc est , de Christo ipso Θεῶν Σπῶντα , cum habere æqualem , hoc est , eandem gloriam cum Patre : quia Deus est , accepisse autem , quia est Θεῶν Σπῶντος. Ergo , inquis , habet summam illam gloriam , secundum humanam naturam. Ego verò nego hinc esse subsistendum : & facillè video , particulam illam *Secundum* , occasionem errori dedisse : quem vt eripiamus , hæc distinctio proponenda est. Aliud esse , dici secundum humanam naturam : aliud , propter humanam naturam assumptam à λόγῳ : hoc enim posterius personam infert. Sed illud loquendi genus : Secundum humanam naturam , significat proprietatem humanæ naturæ , quæ proinde non sit diuinæ naturæ proprietas : siquidem velimus loqui cum Scriptura. Sic enim Paulus : *Christus factus est* , inquit , *ex semine David secundum carnem* : itémque *Christus est ex Israelitis , secundum carnem* : quæ quidem ita propriè dicuntur de humana natura , vt de Diuina Christi natura dici non possint. Quare , si sedere ad dexteram Dei significat habere æquale imperium & æqualem gloriam cum Deo , atque id dicatur de Christo secundum

*De vocabulo
Secundum.*

Rom. 1.
Rom. 9.

cundum humanam naturam, certè sessio ad
 dexteram Dei erit humanæ naturæ proprie-
 tas, non autem diuinæ: ἀδύνατον. (quinetiam
 illi ipsi referunt sessionem ad dexteram Dei
 ad communicationem realem proprietatum
 Diuinarum.) Et quia nihil est æquale
 Deo nisi ipse Deus, ergo Christus erit Deus
 secundum humanam naturam, quod ne fan-
 do quidem auditum est. Atenim, inquis, non
 rectè dicemus, τὸν λόγον accepisse æqualem
 cum Patre gloriam, posteaquam Christus à
 mortuis resurrexit, & in cælum ascendit:
 quam potius habuit ab æterno. Respondeo,
 id non dici de λόγῳ simpliciter, sed de λόγῳ
 vnito, ac proinde dici de λόγῳ propter hu-
 manam naturam quam assumpsit. Quasi di-
 camus, æternam gloriam τῷ λόγῳ quam ipse
 ad tempus voluit esse minus conspicuâ, post
 resurrectionem Christi & eius ascensionem
 in cælû, in humana natura plenissimè relu-
 xisse. Sic quod dicit Petrus, *Fecit eum Domi-*
num & Christum, non est intelligendum de
 humana natura per se, sed de persona Θεαν-
 θρώπου. Alioqui sequeretur Christum esse
 tantum secundum humanam naturam: quod
 est absurdissimum. Sed hoc sibi vult Petrus,
 ita statutum esse à Deo, vt æternus Dei Filius
 in ipsa humana natura quâ assumpsit, summû
 in res omnes creatas Imperiû exerceat. Ergo,
 inquis, humana Christi natura est particeps

Λα. 2.

De demon
str. Euan.
lib. 7.

sessionis ad dexteram Dei. Certè: sed suo modo & quatenus humanæ naturæ condicio ferre potest. Nam si gloria τῆ λόγῃ tum in celo, tum in vniuerso terrarum orbe clarissimè refulget, quantò magis tantus ille fulgor humanam naturam in vnionem personæ assumptam illustrabit? Nec verò pigebit hinc accommodare similitudinem lucernæ ab Eusebio propositam. Vt enim candellæ lumen ita longè latèque diffunditur, vt imprimis lucernam ipsam illustret: ita quis dubitet humanam Christi naturam Diuinæ gloriæ radiis imprimis illustrari? sed tamen semper adhibenda est differentia inter illustrans & illustratum. Rectè enim Augustinus, *Gloriam corpori dedit, inquit, naturam non abstulit.* hæc ille. Et certè humana natura non potest esse gloriosa, nisi sit & maneat humana natura. Summa hæc est: In Sessione ad dexteram Patris & glorificatione Christi, de qua apud Iohannem cap. 17. (qua de re nobis paulò post agendum erit) duo considerari: nempe, quòd ad λόγον attinet, patefactionem summam summæ illius gloriæ, quam ab æterno habuit, & quam ad tempus non exeruit, propter infirmitatem carnis. Deinde, quòd ad humanam naturam attinet, summam perfectissimamque ipsius glorificatæ illustrationem, tum beatitudinis, tum imperij in res omnes creatas, atque ita, vt in creaturæ essentia permaneat. Sed iam excutiamus rationem

nem consequentiæ ab illis propositam.

Dextera Dei est ubiq; , inquit. Ergo humana Christi natura , quæ ad dexteram Dei connecta est ubiq; est. Respõdeo id quod euehitur, non esse confundendum cum eo ad quod euehitur. cæterum illam ratiocinationem sequentibus incommodis redarguo.

Consequens redarguitur.

Si hoc cõnexum valet: Dextera Dei est ubique. Ergo corpus Christi euectũ ad dexteram Dei est ubiq; : similiter hoc connexũ valebit: Dextera Dei est ab æterno, ergo corpus Christi ab æterno. *ἀδύνατον*. Item: Si illud connexũ valet, valebit quoque istud: *Dextera Dei fecit cælum & terram* (inquit Stephanus post prophetam) Ergo corpus Christi fecit cælum & terram, & sexcenta eiusmodi.

Incommoda superioris conclusionis.

Act. 7.

Porro non leuiter hãc peccat in ipsa etiam disserendi ratione, *παρὰ τὴν ἀγνοίαν τῆ ἐλεγχου*. Dextera Dei, inquit, est ubique: ergo corpus quod sedet ad dexteram Dei, est ubique: nam retinendum fuit totum loquedi genus, hoc modo: corpus quod sedet ad dexteram Dei sedet ubique. Ac tum obiicerem clarissima Scripturæ testimonia, quæ sessionem Christi ad dexteram Patris in cælo constituunt, vt antè dixi. Citarem Stephanum cui Christus stans ad dexteram Dei visus est, idque in cælo. Sic enim ille, *Video*, inquit, *cælos apertos, & Filium hominis stantem ad dexteram Dei*: proferrem quod ait Scriptura, *Christum nobis è cælo expectandum esse*. Deniq;

Ibidem.

1. Thess. 1.

quæ vrgerem id quod in Symbolo profite-
 mur, Christum ascendisse in cœlum, sedere
 ad dexteram Patris, & inde venturum vt iu-
 dicet viuos & mortuos. Inde, hoc est, è cœlo,
 non autem ex Omnipræsentia, vt exponen-
 dum esset ex illorum sententia. Vt autem va-
 leret eorum argumentum: ita dicendum es-
 set, Dexterâ Dei est vbique. Corpus Christi
 est dexterâ Dei: Quare, corpus Christi est vbi-
 que. Quod quàm absurdè dicatur, illi ipsi satis
 sentiunt.

Atque omnino quia nō est *διαλεκτικόν ταις
 μεταφοραῖς*, nō ex ipsis vocabulis & phrasibus,
 sed ex illarum significatione argumentan-
 dum est. Deus enim neque dextram habet
 neque sinistram, Anthropomorphitis iam pri-
 dē valere iussis. Itaque si ex verborum signi-
 ficatione velimus argumentari, ita dicemus:
 Christus habet summum imperium, & sum-
 mam gloriam, illa autem sunt vbique, quia
 exercet imperium in res omnes creatas: Cor-
 pus autem Christi est suo modo particeps
 huius gloriæ: Itaque corpus Christi est par-
 ticeps eius imperij, quod est vbique. Quia ve-
 rō gloria & Imperium Christi non est cor-
 pus Christi: ideo malè ita connectitur:
 Imperium Christi vbique est, ergo corpus
 Christi est vbique.

Nam (vt id nobis liceat mutuari ex rebus
 humanis) licet potentissimi alicuius Regis
 potentia longè latèque diffusa sit, non ta-
 men

men propterea Regis illius corpus longè
lateque diffunderetur. Error est *τὸ ζῆμα
τῆς ἀέθρας*. Nam quærunt, quid sit dextera
Dei: non autem, quid sit, sedere ad dexte-
ram Dei.

Nunc retorqueamus locum nobis obie-
ctum, & doceamus, in hac obiectione illos
sibi ipsis repugnare. Nam quæro, an humana
Christi natura sit ad dexteram propter vnio-
nem hypostaticam, an propter glorificatio-
nem ipsius Christi. Si propter vnionem hy-
postaticam, primùm hoc repugnat Scriptu-
ræ, quæ non antè meminit Sessionis ad dex-
teram Dei, quàm Christus resurrexit (vt an-
tè admonuimus) deinde confunditur exina-
nitio & humiliatio Christi cum eius gloria,
contra expressa verba Apostoli. Et nomina-
tim Iohannes. *Nondum, inquit, Iesus erat glo-
rificatus.* Quinetiam inuertendus erit ordo no-
stri Symboli, atque ita dicendum, *Qui conce-
ptus est de Spiritu sancto: Sedet ad dexteram Pa-
tris. Natus est ex Maria virgine, &c.* quod
quàm aptè & conuenienter dicatur, vel illi
ipsi diiudicent.

Sin autem Sessionem ad dexteram Dei re-
ferant ad ipsius Christi glorificationem: ergo
tenentiant suis omnibus argumētis, de reali
proprietatū communicatione. Nā ex eorum
sententia, corpus Christi nō erit vbique pro-
pter vnionē personalē, sed propter glorifica-
tionem Christi, quæ cœpit ab ipsius resurre-

*Retorque-
tur obiectio.*

Philip. 2i

Ioan. 7i

ctione. Personalis autem unio longè antecessit glorificationem.

Ac de hoc quidem loco hactenus, de quo paulò copiosius egimus, ut in sequentium locorum expositione, qui eòdem spectant, sumus breuiores.

LOCVS II.

Pater diligit Filium, & omnia dedit in manum eius. Non ad mensuram dat Deus Spiritum. Ioh. 3. Adde, *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra: Matth. 28. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Matth. 11. Deus eum summè exaltauit, & donauit ei nomen quod est supra omne nomen, ut in nomine Iesu omne genu flectatur, celestium, terrestrium & infernòrum, & omnis lingua confiteatur, quòd Iesus Christus est Dominus in gloria Dei Patris. Ph. 2. Dedit ei imperium & regnum, & omnes populi ei seruient, & imperium eius est æternum. Daniel. 7. Dedit ei potestatem exercèdi iudicium quia Filius hominis est. Ioan. 5. Deus hunc Iesum fecit Dominum & Christum. Act. 2. Ergo corpus Christi est ubique, omniprensens, omnipotens, &c.*

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Fallit Consequens: iis ipsis rationibus quæ proximè à nobis commemoratæ sunt. Quare, paucis errores recenseamus istius argumentationis.

Primus

Primus error: Quòd quum illi omnes loci agant de *Ἐνανθρώπη* in Concreto: cōcludunt illi de Christi corpore in Abstracto: quod vitiosum esse antè docuimus.

Secundus error: Quia malè concluditur ab imperio & potestate, siue autoritate (quæ si significatur nomine *ἐξουσίας*) ad præsentia corporis. Quia imperium Christi non est corpus Christi. Hic autem error facilè refutatur vel eo capite doctrine, quo credimus Christum è cælo in terras vêturum, vt viuos & mortuos iudicet, vbi summam eius maiestatem, ipsamque potestatem iudicandi maximè fore conspicuam, nemini dubium esse potest. Qui sit igitur vt ex potestate iudicandi inferatur corporis Vbiquitas? Sic enim Paulus: *Qui iudicabit viuos & mortuos in apparitione sua & regno.* 2. Tim. 4.
 Rursus ex donis Spiritus sancti non datis ad mensuram, perperam colligitur Omnipræsentia corporis, estque *μετάβασις εἰς ἄλλο γένος* Hoc igitur tantum potest colligi ex illis locis, Christum *Ἐνανθρώπων* accepisse à Patre immensa Spiritus sancti dona, summum ius & imperium, cum gloria, in res omnes creatas, cuius imperij & gloriæ humanae eius natura summè est particeps, sed suo modo, hoc est, quatenus humanæ naturæ cōditio ferre potest. Qui verò locos illos intelligunt secundum humanam naturam Christi per se duntaxat, videant quid responsuri sunt ad hæc Pauli verba: *Sistemur*, inquit, Rom. 14.

Esa. 45.

Phil. 2.

Heb. 1.

Incommoda
superior. ob-
iectionis.

omnes apud tribunal Christi: Scriptum est enim
Vivo ego, dicit Dominus, omne genua flectetur mihi,
& omnis lingua confitebitur Deo. Quem prophetae
 locum Paulus etiam usurpavit in loco nobis obiecto,
 ut ex illis ipsis verbis manifestum est. Adde
 alium locum Apostoli ad Heb. *Thronus, inquit, tuus Deus*
in seculum seculi: virga aequitatis, virga regni tui,
dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea vn-
xit te Deus, Deus tuus oleo latitiae praeforsit.
 Et, *Tu domine terram fundasti, & opera manuum*
tuarum sunt caeli, ipsi peribunt, tu autem permanes,
 &c. Ex quibus manifestum est, thronum illud
 iudicij ad illum pertinere qui Deus est: ac
 proinde ad Θεῶν θρόνον, nobisque hic religiosè
 cum Scriptura loquendum esse de Θεῶν
 θρόνον in Concreto, non autem in Abstracto,
 & per se de humana Christi natura, nec
 carni Deitatem tribuere videamur. Quod
 absit. Est & aliud grauius incommodum,
 in quod incurrit, quod ego sic paucis expono:
 Si haec Christi verba: *Omnia mihi tradita sunt à*
Patre meo, & consimilia nobis obiecta,
 intelligenda sunt secundum humanam naturam
 per se in Abstracto, & de reali diuinorum
 proprietatum communicatione (ut illi volunt)
 ergo Pater assumpsit humanam naturam
 ἀδύνατον & ἐτερόδοξον. Consequens patet.
 Nam Pater is est qui communicat: & illa
 communicatio fit vi vnionis hypostaticae,
 ut illi ipsi tradunt: & eam necessario consequitur.

quitur. ergo realis communicatio proprietatum inter Patrem & humanam naturam, ac proinde Vnio hypostatica constituenda fuerit. quod absit. Dicamus igitur potius in superioribus illis locis, esse relationem, non λόγος ad humanam naturam, sed Patris ad Filium Θεανθρώπου. Id quod perspicuum est ex his Christi verbis: *Sicut Pater habet vitam in seipso: ita dedit & Filio habere vitam in seipso, & auctoritatem dedit ei etiam iudicium exercendi, eo quod Filius hominis est*, inquit. Vbi vides manifestè Patrem communicare Filio, hoc est, personæ: non autem λόγον communicare humanæ naturæ. Quod si Pater communicat humanæ naturæ diuinas proprietates, certè ex ipsis eorum argumentis, Pater assumpsit personaliter humanam naturam, vt iam diximus. Porro, nisi intelligas hunc locum de Θεανθρώπου, quomodo stare poterunt hæc verba, *quoniam Filius hominis est*? Nam si Christus iudicium in res omnes creatas exercet, eò quod est homo: certè hoc erit humanæ naturæ proprium, ac proinde reliquis omnibus hominibus conueniet. Αδύνατον. Item: sic paulò antè Christus, *Sicut Pater excitat mortuos & viuificat* (inquit) *Ita Filius quos vult viuificat*: quem locum plerique de ipsa resurrectione ex mortuis intelligunt, & tunc de humana natura non potest intelligi, quæ

& ipsa Dei virtute à mortuis excitata est. Enimvero si illa omnia quibus salus nostra continetur, tribuuntur humanæ carni ex locis superioribus: quæro, nihilne præstiterit ὁ λόγος eorum quæ ad salutem nostram pertinent? Absit vt id vel cogitemus. Ergo nomine Filij, λόγον cum humana natura personaliter vnitum intelligas necesse est: alioqui nulla facta fuerit mentio τῆς λόγου: quippe quum nomen Patris non significet τὸν λόγον. Vtina hæc apud se seridè expendant illi qui nobis locos superiores obiiciunt.

De loco
Pauli ad
Philip. 2.

Sic porrò instant: Locus ille Pauli ad Philipp. intelligendus est secundum humanam naturam. Nam hæc verba: *Sumpta serui forma*, nonnulli ex Veteribus referunt ad formam ipsam seruilem: hanc autem post resurrectionem deposuit, & ei gloriæ maiestas restituta est. Respondeo: Locum illum de persona, non autem simpliciter, secundum humanam naturam esse intelligendum, quemadmodum doctissimi quique veteres censuerunt. Id quod faciliè ex ipsis verbis elucescit. Sic enim Paulus, *Qui quum in forma Dei esset.* (ὄνταρχων, inquit, cuius vocabuli vis imprimis spectanda est) *non duxit rapinam, parem esse cum Deo: sed seipsum exinanivit sumpta serui forma.* Hæc Paulus: *Quem quis non videt agere de æterno Dei Filio, qui nouissimis temporibus humanam*

Aug. Epi.
146.
Theodor.
Dial. l. 2.
Ambr. de
fide contr.
Arr.
Nazian.
in dist. E-
uang. Mat.
19. & c.

humanam naturam assumpsit, ut opus redemptionis, salutisque nostræ perageret? Alioquin, si quis Apostoli verba de humana tantum Christi natura accipiat, hæc incommoda consequentur. Primum sequeretur humanam naturam esse æqualem Deo. Sic enim Paulus: *Nō rapinam duxit, parem esse cum Deo.* At hoc est plusquam absurdum. Hoc enim *ἀξιωμα* in Theologia certissimum est: Nihil creatum esse æquale Deo. Item: Sequeretur humanam naturam assumpsisse humanam naturam ex his verbis, *Sumpta serui forma*: ut paulò post videbimus. At illud est *ἀούρατον*. Item: Sequeretur hæc verba, *esse in forma Dei* ad humanam naturam Christi esse referenda: ac proinde illi Deitas tribueretur: ut mox explicabimus. Ampliùs sequeretur: aut humanam naturam esse æternam, aut æternitatem non pertinere ad formam Dei. Vtrunque falsissimum, Denique sequeretur, exinactionem Christi non cœpisse ab ipso tempore conceptionis, contra Theologorum omnium sententiam, adeoque contra illorum ipsorum dogma. Cùm enim concipi in utero pugnet cum Ubiquitate corporis, coguntur illi conceptionem corporis Christi referre ad ipsius humiliationem, & ut loquuntur, Abdicationem: qua de re iam aliquid diximus, quum illam distinctionem refelletemus.

*Incommoda
falsa expositionis loci superioris.*

Ad veterum expositionem quòd attinet,

De dictione
μορφή.

absit vt illi negent τὸν λόγον sumplisse veram humanam naturam: Nam qui dicit seruilem formam, non tollit serui essentiam, & naturam. Cæterum dictio μορφή, propriè quidem & primaria significatione, non significat essentiam: Sed quia forma (de commentitiis formis non agimus) in rebus naturalibus, sine subtracta essentia, esse nõ potest, idcirco sæpe fit, vt μορφή significet etiã essentiam, nempe ex consequenti, adeò vt ex locorum circumstantiis res ipsa dispicienda sit. Atque vt ad locum hunc accedamus, Forma Dei ab ipsius Dei essentia separari non potest: Nam æterna Dei maiestas est ipse Deus. Est enim simplicissima essentia, cuius ὕψια & τὸ εἶναι idem est: Ex quo fit, vt hoc cõnexum sit verissimum. Est in forma Dei: Ergo est Deus. *Gloriam meam alteri non dabo*, inquit ipse Deus.

Itaque in hoc priore membro, μορφή, apud Apostolum, essentiam significat, & in posteriori membro, idem significet necesse est, propter circumstantiam loci, vt posterius membrum priori respõdeat, & vtrobiq; veritas naturæ significetur. Nec te iuuabit si dixeris, hęc μορφήν accipi pro seruili forma: semper enim vrgebo, non potuisse assumi seruilem formam, nisi serui natura fuisset assumpta. Nec enim vlla vera forma esse potest, nisi sit alicuius essentiæ forma. Quinetiam, Paulus vtitur his vocabulis, ὁμοιώματι, χήματι, quæ non opponuntur ipsi essen-

tiã,

riæ, sed ad eam potiùs referuntur. Etenim hic est sensus Apostoli, Filium Dei verè fuisse in carne exhibitum, quemadmodum ex humana ipsius figura, humanóque habitu fuit omnibus cognitum & perspectum. Quare, non immeritò damnati sunt veteres hæretici, qui hoc Apostoli loco abutebantur, vt veritatem humanæ naturæ Christi negarent. Quos maiores nostri egregiè confutarunt ex hoc ipso loco, & ex his verbis: *Fuit obediens* (inquit Paulus) *vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Quibus verbis satis declarauit se nominibus ὁμοιώματος, & σχήματος non intelligere spectrum aliquod inane, aut imaginem nudam affixam cruci (quibus rebus video Pontificios, imprimisque recentiores Monachos Iesuitas delectari, qui spreto vero Iesu, vnam Iesu similitudinem atque imaginem vulgò circungestant) sed loqui de vera humanæ naturæ essentia, quam omnes ex veris ipsius naturæ *uādeis* dignoscere potuerunt.

At enim (inquiunt) Christus post resurrectionem, formam seruilem deposuit. Respondeo, Si per seruilem formam, intelligūt mortalitatē, & cætera eiusmodi, quibus Christus defunctus est, tum quum in terris versaretur: seruilem illam formam fuisse depositam: sed simul affirmo, formam serui, hoc est humanam naturam depositam non fuisse. Sic enim Christus post resurrectionem,

Ioan. 20. *Ascendo (inquit) ad Patrem meum & Patrem vestrum: ad Deum meum & Deum vestrum. Et*
 Heb. 8. 6. *in epistola ad Hebr. Sedet ad dexteram throni maiestatis in cœlis, minister Sanctuarij, λειτουργός τῶν ἁγίων: Manet enim Christus summus Sacerdos, manet Mediator Dei & hominum, qui ad summam illam gloriam euectus, interpellat pro nobis, inquit Paulus.*

Rom. 8. Sic autem instant: Deitatem nec humiliari posse, nec exaltari. Respondeo, τὸς λόγον se se exinanivisse, quatenus humanam naturam assumpsit, morti & παθήμασιν obnoxia.

Sic enim Deo visum est, & hæc fuit plane admirabilis nostræ salutis οἰκονομία, ut quemadmodum omnia per ipsum λόγον creata sunt, ita per eundem Ecclesia redimeretur. Hanc autem exinanitionem rectè veteres dixerunt fuisse *inclinationem miserationis, non defectionem potestatis*. Itaque æternus Dei filius dicitur exinanitus, non simpliciter, sed propter humanam naturam quam assumpsit: & dicitur exaltatus in humana natura, quâ sua gloria illustravit, quoad humanæ essentiæ ratio ferre potuit: quemadmodum antè diximus. Ut enim, opposita nube, Sol dicitur obscurari, idque non in se, sed relatè, videlicet propter nūbem, ita ὁ λόγος (nobis enim liceat tantum mysterium aliquo simili adūbrare) dicitur exinanitus propter humanam naturam. Et quemadmodum nemo rectè dixerit: ipsam nubem obscurari: Ita exinanitio de qua

de qua Paulus loquitur, tribuenda non est
 Exinanitio
 adumbratur
 simili nobis.
 carni Christi, licet propter carnis assumptio-
 nem & ἐνοσάρκωσιν ὁ λόγος dicatur exinanitus:
 non autem caro dicitur exinanita. Quòd si
 vrgeant verbum, Exinaniuit, atque ita con-
 cludât: Seipsum exinaniuit: Ergo ad humanâ
 naturam referendum est, quæ se exinaniuit:
 quia Deitas non potest esse exinanita: Ego
 vicissim sic vrgebo: *Filius Dei descendit de*
cælo (vt ipse testatur.) Ergo id referri debet
 Ioan. 6.
 ad humanâ naturam, quæ de cælo descende-
 rit, quia Deitas non potest descendere. At
 falsum est, humanam naturam de cælo des-
 cendisse. Hinc igitur animaduertant τὸ ἀκυ-
 πορ suæ conclusionis.

Nunc istam eorum interpretationem ad-
 uersus ipsorum sententiam retorqueamus. Retorquetur
 obiectio.

Si locus hic Pauli, de humana Christi na-
 tura intelligendus est, & ex hoc loco confir-
 matur Vbiquitas corporis Christi, eò quòd
 Christus exaltatus est, & ei datum est nomen
 supra omne nomen: Certè Vbiquitas nõ ma-
 nat ab vnione Personali, sed à glorificatio-
 ne: ac propterea ipsimet lituram inducunt
 superioribus suis argumentis, ipsisque adeò
 toties decantatæ reali proprietatum com-
 municationi. Hoc enim est certissimum, Si
 corpus Christi est vbique propter vnionem
 Personalem: non igitur propter ipsius Chri-
 sti glorificationem: vt potè quæ tempore sit
 posterior, iuxta illud, *Nondum erat glorificatus* Ioan. 7.

Et vicissim: Si propter glorificationem: non igitur propter vnionem Personalem.

LOCVS III.

Glorifica me apud te metipsum ea gloria quam habui apud te priusquam hic mundus existeret. Iohan. 17. Ergo illa gloria communicata est humanitati glorificata, & vi Consequentis corpus Christi est ubique.

RESPONSIO.

*Errores superioris ob-
jectionis.*

Idem error qui supra. Nec enim rectè concluditur à persona ad alteram ex naturis. Illi urgent hæc verba: *Glorifica me: & ego vicissim hæc verba vrgeo: quam habui antequam mundus existeret.* Quæro enim, quisnam habuerit illam gloriam ante constitutionem mundi. Quòd si locus hic est intelligendus de humana natura Christi in Abstracto: Ergo humana Christi natura gloriam habuit ante mundi constitutionem, ac propterea æterna est. *αὐδύατος*. Item: æterna Christi gloria consideratur, tum in essentia, quia est Deus cum Patre: tum in Persona, quia est æterni Patris æternus Filius. Nihil horum secundum carnem dici potest. Nam vt cum Scholasticis loquar, nihil quod præcessit constitutionem mundi, est Ad extra. At glorificatio carnis Christi est opus Dei Ad Extra: vt illi quidem, si nota

si non satis propriè, certè verissimè dicunt. Quare, necesse est locum hunc totum exponere de *θεανθρωπῶ*. Absurdum est (inquis,) diuinam naturam glorificari. Respondeo, Absurdum non esse Christum *θεανθρωπον* glorificari, ita postulante salutis nostræ *οικονομία*. Ipse autem *ὁ λόγος* non glorificatur per se, sed propter assumptam humanam naturam in qua ipsius *λόγου* gloriæ lumen, sublata veluti nube exinanitionis, clarissimè refulget, & hoc modo dicitur *ὁ λόγος* glorificari in natura humana quam assumpsit. Nam (inquit Augustinus) *Sic plerunque Scriptura loquitur, ut quod semper est, tunc fieri dicatur ab aliquo quum in eo cognosci cœperit: Ita enim dicimus in oratione, Sanctificetur nomen tuum, hoc est, Sanctum esse innotescat.* Hæc Augustinus: Atque eius sententiæ Scholastici frequentes subscripserunt post Lombardum, cuius hæc sunt verba, *Hoc eodem tropo usus est Dominus post resurrectionem, dicens, Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra, non quòd tunc primum acceperit, sed quam antè habebat, tunc manifestata est potestas: hæc ille.* Quæ quidem sententia erit luculentior, si addatur dispensatio & *οικονομία* nostræ redemptionis & salutis: Nam ob eam causam Christus fuit tum exinanitus, tum glorificatus.

Quæst. 83.

Quæst. 69.

Sed, inquis, nõnne ipsa quoque natura humana Christi glorificata est? Certè: Sed suo

modo, quippe splendidissimis illis radiis quos non illa, sed ὁ λόγος emittit, illustrata atque ita, ne ipsa natura aboleatur: oportet enim naturam manere, ut natura glorificetur. Ex quo emergit alius error Consequentis. Nec enim consequentium est: Caro glorificatur: Ergo caro est ubique. Cum potius ita concludendum sit, Si caro glorificatur. Ergo caro non est ubique: Quia Ubiquitas non potest esse gloria humanæ naturæ: quandoquidem Ubiquitas naturam humanam evertit. At oportet eius quod glorificatur essentiam manere. Sed res hæc tota copiosius à nobis suprâ exposita est. Itaque satis erit in præsentia demonstrare quantum hic locus nobis obiectus superioribus eorum argumentis repugnet. Nam cum hîc petat Christus glorificari ea gloria quam habuit antè mundi constitutionem: nec dubium sit quin fuerit exauditus: quæro, ecquando effectum habuerit hæc Christi precatio? Nonne quum resurrexit à mortuis, quum ascendit in cælum, quum sedet ad dexteram Dei, subiectis ipsi Angelis, potestatibus & virtutibus? Deinde quum Paulus dicit *Christum fuisse declaratum Filium Dei potenter secundum Spiritum sanctificationis per resurrectionem à mortuis*: nonne illud ad eam ipsam Christi glorificationem pertinet? Quod si ita est (ut etiam negari non potest) efficitur, in Christo glorificato relucere gloriam illam quam ὁ λόγος habuit

Rom. 1.

buit ante mundi constitutionem, & glorificationem Christi, quam hîc à Patre petit, esse declarationem & patefactionem illius gloriæ. *Incommod. super. obiicit.* Ac propterea qui dicunt locos de glorificatione Christi esse secundum humanam naturam duntaxat, & absolutè intelligendos: ad hoc incommodum adiguntur, ut, nec opinantes, humanæ Christi naturæ Deitatem tribuant. Hoc verò perabsurdè dicitur, Christum glorificari æterna gloria, secundum humanam naturam, quæ æterna nõ est. Denique si locus hic confirmat Vbiquitatem corporis Christi, ut volant, Ergo corpus Christi non est vbique vi vnionis hypostaticæ: quandoquidem hæc vnio antecessit glorificationem, de qua Christus hîc loquutus est. Atque ita non tam illi suam confirmant, quàm refellunt sententiam. Id quod cogimur illi identidem obiicere.

LOCVS III.

Omnis plenitudo Deitatis habitat in eo corporaliter, σωματικῶς. Coloss. 2. Ergo corpus Christi vbique est.

RESPONSIO.

Agnoscamus cum Apostolo, plenitudinem Deitatis habitare in Christo corporaliter, hoc est, τὸν λόγον esse verè & hypostaticè cum humana natura vnitum in Christo, ad eò ut *Errores superioris obiectionis.*

Rom. 9.

hoc enuntiatum sit verissimum: *Christus est Deus Benedictus* (inquit alibi Paulus.) Sed negamus inde sequi, corpus Christi esse ubique: nec ullam possum animaduertere huius Consequentia rationem. Imò si crassè accipias vocabulū *corporaliter*, sequeretur (quod absit) Deitatem factam esse corpus. Nam perspicua est coniugatio *corporis*, & *corporaliter*. Quare, vt faueret Ubiquitati corporis, ita potius Paulo dicendum fuit: Corpus Christi habitat in plenitudine Deitatis spiritualiter. Quod longè secus est. Paulus autem (vt hoc obiter dicam) veteres illos hæreticos vno verbo perstringere voluit, qui, propter corpus Christi, negabāt, Christū esse Deum: quæ hæresis ab ipsis vsque Apostolorum temporibus Ecclesiam Christianam diu multumque vexauit: cum tamen Apostoli, adeoque Ioannes in prima Epistola, grauitè & copiosè refutasset. Itaque affirmauit Paulus, hanc ipsam humanam naturam, quæ, quū Christus hinc versaretur, omnium oculis proposita fuit, esse tanquam tēplum ipsius Deitatis: eò quòd verè & personaliter cum ipsa Deitate vnita est. Quod si quis ita connectat: Corpus Christi est personaliter vnitum Deitati, ergo corpus Christi est ubique, quemadmodum Deitas est ubique: Ille de vnione confusionem faciet, quemadmodum antè suis locis declarauimus, quum refelleremus realem proprietatum communicationem,

tionem, qualem isti introducunt.

Quare, adigamus ad incommodum. Si, ex eo quòd omnis plenitudo Deitatis habitat in Christo corporaliter, sequitur corporis Christi Omnipræsentia, sine Vbiquitas: Ergo simili ratione, sequetur ipsius corporis æternitas. Consequentia patet. Nam plenitudo Deitatis sine æternitate esse non potest.

Adiguntur ad incommodum.

LOCVS V.

Nemo ascendit in cælum nisi qui descendit de cælo: Filius hominis qui in cælo est. Ioan. 3. Ergo corpus Christi est ubique: quippe simul in cælo & in terra.

RESPONSIO.

Offendunt ad eundem lapidem, à Persona ad humanam naturam affirmatè concludentes. Quod vt magis percipiant, vrgeamus illos hoc incommodo. Si hæc Christi verba intelligenda sunt secundùm humanam naturam: Ergo humana Christi natura descendit de cælo. *αὐτὸν κατέβη*. Quin & ipsi hoc argumento superiora illa sua retexunt. Quorsum enim glorificationem Christi proferebant, vt assererent Vbiquitatem corporis: si (quod nunc affirmant) constat ex hoc Ioannis loco, corpus Christi ubique fuisse ante ipsam Christi glori-

Errores superioris objectionis.

Adiguntur ad incommodum.

Ioan. 17.

ficationem? Sic enim ille ipse Ioannes: *Iesum nondum erat glorificatus*, inquit. Denique si valet hoc argumentum, nuntium igitur remittant superiori distinctioni de Abdicatione, qua dicebant naturam humanam Christi, ante glorificationē, sese abdicasse ad tempus sua Omnipræsentia. Quomodo enim stare posset ista Abdicatio, si quum hæc Christus diceret (quod tempus glorificationem Christi antecessit, ac proinde ex eorum doctrina referendum est ad ipsius Abdicationem) tum erat, etiam secundum naturam humanā, præsens simul in cælo & in terra? Ac de hoc quidem Ioannis loco, hæctenus. Nam disputare, sit ne locus ille intelligendus de Omnipræsentia τὸ λόγῳ, an verò de ipsa cælesti doctrina, quam Christus proponebat: non est huiusce disquisitionis. Certè si de Omnipræsentia exponitur: referendus est ad primū Theorema supra à nobis propositum.

LOCVS VI.

Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Matth. 28 Vbi cumq; fuerint duo vel tres cōgregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Matth. 18. Ergo corpus Christi est ubique.

Error superioris obiectiōnis.

RESPONSIO.

Fallit Consequens: vt superiora illa omnia. cum

HVM. NATURÆ CHRISTI. 181

Cum enim hinc agatur de persona, quorsum
 verba Christi intelligunt secundum huma-
 nam eius naturam? Quare, si locos illos acci-
 piam de Omnipræsentia & Ubiquitate, ego
 illos referam ad primum Theorema, quod
 antè proposuimus.

Verumenimverò: sequentes nodi patro-
 nis Omnipræsentiæ dissoluendi sunt. Nam si
 loci illi sunt de Omnipræsentia Christi in-
 telligendi: rogo te, quid opus fuit hac pecu-
 liari promissione? Quorsum Christus pro-
 mittit se peculiariter Ecclesiæ affuturū, cum
 tanquam omnipræsēs, adsit rebus omnibus?
 Cur etiam apponitur ea conditio, vt in no-
 mine Christi congregentur? Nonne tanquā
 omnipræsens, adest omnibus cœtibus, qui-
 cunque tandem illi sint? Eligant igitur vtrum
 malint. Si promissiones illas exponunt de U-
 biquitate & Omnipræsentia, nō sunt promis-
 siones. Nihil enim hinc peculiare est Eccle-
 siæ, quandoquidem Christus, tanquā omni-
 præsens, rebus omnibus præsens adest. Si (v-
 ti necesse est) promissiones illæ de præsenti-
 a gratiæ intelligendæ sunt: nihil inuant O-
 mni-præsentiā. Sic enim perperam cōnecti-
 tur: Christus adest suæ Ecclesiæ, quia omni-
 præsens & ubique est. Et illi ipsi distinguunt
 Omnipræsentiā Maiestatis, à præsentiā gra-
 tiæ, quæ si esset Omnipræsentiā, nullum igitur
 esset discrimen inter electos & repro-
 bos, inter Ecclesiam & hostes Ecclesiæ, de-

*Adiguntur
 ad incommo-
 dum.*

nique inter eos qui in nomine Christi congregantur, & eos qui coniunctis animis, consiliis & viribus Christum in eius membris intectantur. ἀδύνατον.

LOCVS VII.

Qui descendit, ipse est qui ascendit supra omnes cælos, ut impleret omnia. Eph. 4. Ex plenitudine eius accepimus omnes. Ioh. 1. Qui omnia implet in omnibus. Eph. 1. Ergo Christus est ubique. Etenim distat ascensus Elia in cælum ab ascensu Christi. Nam quum dicimus Christum in cælum ascendisse, definimus cælum non loco, sed beatitudine. Hoc enim cælum, & regnum Dei Patris, synonyma sunt.

RESPONSIO.

*Errores superioris ob-
iectionis.*

Vitiosum Consequens. Nam quanuis descendisse de cælo dicatur ratione τῆς λόγου ἁπλοῦς, id est, quia naturam assumpsit, ex primo nostro Theoremate (nec enim corpus Christi de cælo descendit) & ascendisse dicatur, ratione humanæ naturæ supra cælos euectæ, ex secundo nostro Theoremate: tamen hæc verba, *ut impleret omnia*, de ipsa tantum Persona intelligenda sūt: ex tertio Theoremate à nobis proposito. Etenim siue verbum *Implendi* de gloria & Maiestate Christi Ubique diffusa, intelligas: siue de impletis prophetiis (sic enim variè disputari video) siue de exadificatione corporis Christi (cò quòd

quòd statim subiicit, datos fuisse Apostolos, Prophetas, Pastores, & Doctores ad ædificationē & cōstitutionē corporis mystici, quod est Ecclesia: adde quod paulò antè dixerat Apostolus: *Vt impleamini omni plenitudine Dei.* & alibi: *Estis completi in illo,* (inquit) certè hæc verba necessariò ad ipsam personā erunt referēda. Christus enim Rex & Dominus, omnia sua gloria, suóque imperio comprehendit: Christus Dei & hominū Mediator prophetias implet: deniq; Christus caput Ecclesiæ, eā suis donis implet, vt tandē aliquādo sistat omni ex parte gloriosam, vt ait Paulus.

Eph. 3.
Col. 2.

Nunc excutiamus istud Consequēs. Christus implet omnia: Ergo corpus Christi est vbique, inquis. Quonam id modo? obsecro. Nec enim dixit Paulus: vt Christus impleret omnia suo corpore, vel, essentiali præsentia sui corporis. Quid autem impedit quo minus Christus, vel omnes prophetias impleuerit, vel omnia impleat sua Maiestate & gloria, vel omnia sua mēbra, hoc est, totā Ecclesiam suis donis impleat, manente nihilominus ipse corpore in cœlo? Hæc enim duo quàm longissimo interuallo differunt: Christum implere omnia sua Maiestate & gloria, & Christum implere omnia essentia sui corporis. Nā si dicas, omnia impleri gloria & Maiestate Christi, cuius ipsa natura humana suo modo est particeps: quid hoc ad Vbiquitatem corporis? Nam gloria & Maiestas

Eph. 5.
*Refellitur
Consequens.*

Christi, non est corpus Christi. Si verò dicas, omnia impleri essentia corporis Christi: primùm, id sine authore dices, quandoquidem nihil tale extat apud Paulum: Deinde nunquam explicabis quænam possit esse eiusmodi impletio: multum enim laborabis in exponendo verbo *Implendi*. Videlicet, an metaphoricè vsurpetur: an verò in propria significatione. Quòd si metaphoricè, nihil iuuabit realem & essentialem corporis Omnipræsentiam. Si propriè, tum dicenda erit causa, quamobrem veri & essentialis corporis vera, & realis impletio non sit impletio corporalis, ac proinde *αιδιωτός*. Quòd quàm absurdum sit in hac quæstione, satis est omnibus manifestum.

Quinetiam coniungamus alios etiam locos nobis obiectos, ut res etiamnum fiat dilucidior. Christus implet (aut ut alij legunt impletur, *πληρωμένος*) omnia in omnibus. Quis hoc de corporali impletione vnquam intelligat? Quanquam autem Christus, quatenus est *ὁ λόγος*, est infinitus, & omnia continet ac sustentat sua virtute (inquit Apostolus ad Hebr.) tamen quia Paulus ibi loquitur de Christo, quatenus est caput Ecclesie: non video quì possit eorum sententia labefactari, qui verba Pauli de impletione donorum intelligunt, quibus ipsa Christi Ecclesia adimpletur. Id quod idem Apostolus copiosius explicauit cap. 4. eiusdem epistolæ, *Ut, inquit, sequentes*

Heb. 1.

sequentes veritatem cum charitate, crescamus in eum per omnia qui est caput, nempe Christus. Ex quo totum corpus, congruenter coagmentatum & compactum per omnes suppeditatas commissuras, ex vi intus agente, pro mensura uniuscuiusque membri incrementum capit corpori conueniens, ad edificationem sui ipsius in charitate, &c. Adde quæ passim occurrunt in scriptis Apostolicis, de fidelibus implendis donis Spiritus sancti. Quibus valde cōsentit locus Ioannis nobis hīc obiectus. Ex plenitudine eius (nempe Christi) accepimus omnes: gratiam pro gratia, inquit. Ex quibus omnibus locis simul collatis, facile est intelligere, locos nobis obiectos agere de donis spiritualibus, quibus fideles efficacitate sancti Spiritus adimplentur, quibus omnibus perfectissimus addetur cumulus, post mortuorum resurrectionem. Ac proinde nemo non videt, locos illos nullo modo confirmare realem illam corporis Christi Omnipræsentiam. Verùm, Christus implet omnia secundùm humanam naturam, inquit, quia secundùm humanam naturam ascendit. Respondeo: id non sequitur in eodem complexo ubi de persona agitur, vnumquodque membrum intelligendum est pro ratione, vel alterius naturæ tantum, vel vtriusque simul, prout res exigat. Sic ad Heb. 2. Participauit carnem & sanguinẽ, vt per mortem aboleret eum qui mortis habet imperium. Ecce tibi quædam de λόγῳ intelli-

Ioan. J.

Obiectio.

Respon.

genda sunt: quædam de humana natura, quædam de ipsa persona. Et in hoc loco nobis obiecto: Qui descendit, ipse est qui ascendit. Nam ille descensus ad carnem Christi non refertur: quasi illa de cælo descenderit.

*Adiguntur
ad incommo-
dum.*

Sed iam id euincamus propositis aliquot incommodis. Primum hæc dicuntur ἀποφαι-
τικῶς: Christum ascendisse in cælum suo corpore, ut corpus Christi sit vbique. Nam verbum *Ascendendi* Vbiquitati repugnat. Item: si vi vnionis hypostaticæ corpus Christi vbique est, ut illi autumant, cur ergo Paulus diceret Christum ascendisse, ut suo corpore omnia impleret, siquidem, ut volunt, longè antea corpore Christi omnia implebantur? Item: Si omnes implentur Christi corpore, & corpus Christi est viuificum (qua de re suo loco nobis agendum erit, satis enim constat Omnipræsentiam hanc propter mysterium Cœnæ Domini fuisse introductam) quid verat quin salutis & vitæ æternæ omnes ex æquo sint participes?

Nec te feram, distinguentem oralem manducationem à spiritali manducatione: semper enim vrgebo particulam *omnia*. Nam si corpus Christi omnia implet, Ergo non os tantum, sed etiam animum implet, idque in omnibus, inquit Paulus. Quamobrem facessat, obsecro, studium contradicendi, & in nobis vigeat amor veritatis. Denique ut locos superiores rectè, & ex verbo Dei interpretemur,

temur, meminerimus eius quod dicebat Petrus, Christum, postquam exalatus fuit Dei dextera, & accepit à Patre promissionem sancti Spiritus, effudisse miraculosa illa S. Spiritus dona, quibus fundata & confirmata fuit Euangelij prædicatio. Meminerimus etiam eius quod dicit Ioannes, *Qui credit in me* (inquit Christus) *flumina aqua viua fluent ex eius ventre.* Hoc autem dixit de Spiritu quem accipienturi erant credentes in eum. Nondum enim erat Spiritus sanctus, quia Iesus nondum erat glorificatus. Hæc Ioannes. Ex quibus facile perspicimus, quid sibi velit Paulus, quum ait, Christum ascendisse supra omnes cœlos, ut impleret omnia. Sed de huius loci expositione plura non videntur dicenda, quando quidem nobis sufficit demonstrasse, hunc locum & alios nobis obiectos, nullo modo realem Omnipræsentiam corporis Christi posse stabilire.

Act. 2.

Ioan. 7.

Porro, ut fateor ascensum Christi esse infinitis partibus excellentiorem ascensu Eliæ: ita pernego discrimen istud vlllo modo Omnipræsentiam corporis Christi posse adinuare. Nec enim Elias in cœlum ascendit, vel sua virtute, vel ut captiuam duceret captiuitatem, vel ut cœlum nobis patefaceret, & pararet locum, quæ omnia & pleræque eiusmodi, dicuntur de ascensu Christi in cœlum. Est igitur error *μη ἀπὸ τῆς αἰτίας*. Nisi fortè dicant discrimen esse

De ascensu
Eliæ.

De vocabulo
Cæli.

Verus Christi
ascensus.

1. Theff. 4.

Matth. 24.

Act 3.

Rom. 10.

Phil. 3.

1. Theff. 1.

2. Theff. 1.

Ioan. 14.

constituendum in Omnipræsentia corporis Christi: ac tum emerget error alius: Petitio principij. Postremò quòd dicunt cælum, in quòd Christus ascendit, non definiri loco, sed beatitudine: *Ἰεὺδ' οὐρανῶν* est in Theologia non ferendum. Nam tamen si Christo in cælo hunc vel illum locum minimè assignamus: tamen humanam Christi naturam esse in cælo, & in loco, si quis dubitat, ille symbolo Apostolico, Christianæque religioni fidem abrogat: quòd absit. Quamobrem error iste refellatur ex locis sequentibus. *Disiunctus est ab eis, & sursum ferebatur in cælum.* Luc. 24. *Aspicientibus ipsis elenatus est, & nubes susceptum eum abstulit ab oculis eorū. Hic Iesus qui sursum receptus est à vobis in cælum, ita veniet quemadmodum conspexistis eum proficiscentem in cælum,* Act. 1. *Ipse Dominus descendet de cælo. Rapiemur simul cum eis in nubes in occursum Domini in aëra. Apparebit signum Filij hominis in cælo. Quem oportet ut cælum capiat usque ad tempora restitutionis omnium. Ne dixeris in corde tuo: Quis ascendet in cælum? hoc est Christum ex alto deducere. Nostrium *πρόλιτρυπεσ* est in cælis, unde etiam Servatorem expectamus Dominum Iesum Christum. Expectare Filium eius è cælis. *Patresiet Dominus Iesus de cælo. Proficiscor paraturus vobis locum, & quum paravero vobis locum, rursum veniam, & assumam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego & vos sitis: & plerique alij loci confimiles, quibus verus Christi in**

sti in cœlum ascensus confirmatur. Vt autem locos superiores eludant, proferunt hæc Christi verba apud Lucam, *Vt edatis & bibatis in mensa mea in regno meo.* Sed hoc Connexum, fat scio, nullus vel Theologus, vel philosophus vnquam admiserit, videlicet: Non editur nec bibitur in regno Dei: Ergo Christus non ascendit in cœlum propria significatione acceptum: nec est in cœlo in loco. Quod perinde est, vt si dicas: in quibusdam Scripturæ locis quædam vocabula sunt per metaphoram intelligenda: Ergo ascensus Christi in cœlum metaphoricè intelligendus est. En quò euadant illi qui nobis toties τὸ πῦρὸν inculcant, & interim ascendendi, descendendi, cœli, loci, & consimilia vocabula negligunt, quasi illa ad τὸ πῦρὸν non pertineant. Sed enim obsecro, censentne aliquando futurum vt fideles, quibus Christus locum parauit, quos vult ibi esse vbi ipse fuerit: denique quorum corpora reddet corpori suo glorioso conformia: fideles, inquam, cœlesti gloria perfruentes, sint extra omnem locum? Quid plura? quum illi nos reuocant ad omnipotentiam Dei, vt credamus corpus Christi esse simul circumscriptum & incircumscriptum: vbinam constituunt corpus Christi circumscriptum? Nimirum in cœlo (sic enim vulgò disputant) quâ fieri ergo potest, vt sit in cœlo circumscriptum, sine loco? Ipsi igitur saltem se audiant: aut (quod longè

*Obiectio ex
verbis Lucae.
Responsio.*

maius est) hanc regulam ab omnibus Theologis receptam accuratè expendant, locos Scripturæ, qui narrationem & historiam continent, esse καὶ τὸ πῦρ, & iuxta sensum litteralem intelligendos. Alioqui, si tibi liceat allegoricè vel metaphoricè ludere in vocabulis, quibus narratur ascensus Christi in cœlum, cur non idem alius experiatur in historia natiuitatis, mortis, resurrectionis Christi, ad eorūque in iis omnibus quæ nobis Euangelica historia commemorat?

*An Cœlum,
& Regnum
Dei sint syno-
nima.*

*Adig. ad in-
commodum.*

At, inquit, cœli ad quos ascendit Christus, & regnum Dei Patris, synonyma sunt. Quæso, quis hoc patienter audiat? Obruamus igitur absurdis istam συνωνυμίαν: Sequeretur, hæcæ interpretationes esse veras: *Christus die nouissimo descēdet de cœlo uiuus & mortuos iudicaturus*: hoc est, descendet de gloria Dei patris. Falsum & impium, tunc enim potius dicitur cum gloria venturus. Item: *Christus ascendit supra omnes cœlos* (inquit Paulus) hoc est ascendit supra omnem gloriam Dei Patris. ἀδύνατον. Item: quia gloria Dei Patris ad quam Christus euectus est, non tantum lucet in cœlo, sed etiam in terra: sequeretur, in hoc enuntiato, Christus ascendit in cœlum (liquidem cœlum & gloria Dei synonyma sunt) terram etiam nomine cœli significari. Absurdum. Contineo me à pluribus incommodis recensendis, & istos adhortor

vt Stephanum primum illum ac fortissimum Christi martyrem audiant: qui, quum oculis in cœlum intentis gloriam Dei videret: *Ecce, inquit, conspicio cœlos apertos, & Filium hominis stantem ad dexteram Dei.* Act. 7.
 Quibus verbis Cœlum ab ipsa Dei gloria distinguit: vt & Christus apud Ioannem, inquiens, *Assumam vos ad me ipsum, vt ubi sum ego & vos sitis.* Ioan. 14.
 Item: *Volo vt ubi sum ego & illi sint mecum, vt conspiciant gloriam illam quam dedisti mihi.* Ioan. 17.
 Quibus consentaneum est quod ait Paulus, *Raptum se in paradysum ad tertium vsque cœlum fuisse, & ibi auduisse ineffabilia verba, &c.* 1. Cor. 12.
 Quanquam enim gloria Dei potissimum refulget in cœlo (attestante propheta: *Cœlum mihi thronus est, & terra scabellum pedum meorum*) Esa. 66. tamen cœlum non est ipsa gloria Dei *συνώνυμος*: vt isti volunt. Sed de nouis istis Synonymis, adeoque de hac obiectione hactenus. Nam hac de re quædam etiam infra nobis erunt dicenda, quum ad eam obiectionem respondebimus, quam illi petunt ex his Christi verbis: *Non bibam ab hoc tempore de hoc genimine vitis ad illum vsque diem, quum illud bibam vobiscum nouum in regno Patris mei.*

LOCVS VIII.

Christus antequam pateretur transfiguratus

est. Matth. 17. Ergo, ne tunc quidem Christi corpus ex physici corporis ratione metiendum fuit. Et vi Consequentis, corpus Christi est omniprensens.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.

Fallit Consequens. Licet enim Christus tunc voluerit quosdam ceu radios suæ Maiestatis emittere, ut ita testaretur se non tantum hominem esse, sed etiam Deum: cuius rei cogitatione discipulorum animi firmiores essent (iam iam enim instabat tempus mortis Christi) nihil tamen fuit in illa Transfiguratione, quod vel tantulum ad Ubiquitatem corporis accederet: luxit quidem corpus nouo splendore exornatum, sed mansit nihilominus corpus, habens suas dimensiones, & mansit loco circumscriptum. Ex quo factum est ut optaret Petrus illic remanere: *Domine bonum est nos hic esse* (inquiens) *si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, & Moysi unum, & Elie unum.* Hæc Petrus: Nihil profecto cogitans de ista corporis diffusione & Ubiquitate, cui tabernaculum parandum non fuisset. Itaque nouæ gloriæ accessio non abstulit corporis veritatem. Non enim potest esse gloriosum corpus, nisi sit corpus, ut iam à nobis aliquoties dictum est.

Adiguntur ad incommodum.

Adigamus igitur illos ad incommodum hoc modo: in Transfiguratione Christi non tantum

tantum colluxit eius facies, sed etiam vestis
 ipsius apparuit candida, tanquam lux, (inquit
 Matthæus) Ergo si illa mutatio ad Ubiquita-

Matth. 17.

tem pertinet, nihil obstat quominus etiam
 ipsius vestimenti noua quædã Ubiquitas sta-

Retorqueatur
 obiectio

tuatur. *ἀδύνατον*. Quamobrem sic argumen-

tum retorqueo: Si ita transfiguratus est Chri-

stus, ut ipsius corpus & circumscriptum & a-

spectabile remanserit: & illa transfiguratio

ad conditionem gloriosi corporis Christi

pertinebat: Ergo non ea est conditio gloriosi

corporis Christi, ut sit incircumscriptum &

inuisibile: nec enim corpus Christi tunc dis-

paruit, quasi ubique diffusum, sed mansit in

vno loco visibile, quemadmodum Matthæus

commemorat: & Petrus testatur his verbis,

Vidimus, inquit, nostris oculis Maiestatem

ipsius. Acceperat enim à Deo Patre honorem

2. Pet. 1.

& gloriam, voce ad eum delata eiusmodi à ma-

gnifica gloria: Hic est Filius ille meus dilectus

in quo acquiesco, & hanc ipsam vocem audiui-

mus è cælo delatam, quum essemus vnà cum eo

in monte Sancto. Hæc Petrus, ad hanc obiectio-

nem pro nobis respondens.

LOCVS IX.

Christus in natiuitate transit uterum virgi-

nis clausum, & in resurrectione saxum monumen-

ti penetravit: Ergo duo corpora fuerunt simul in

eadem loco: quod fieri non potuit quin alterum

esset incircumscriptum, nēpe corpus Christi. Quare, corpus Christi ubique est.

RESPONSIO.

*Errores superioris ob-
servationis.*

Luc. 2.

Matt. 28.

Leo Epist.
83. & 97.

Act. 5.

*Retorquen-
tur vocabu-
la in Omni-
presentiā.*

Antecedens non extat in Scriptura. Imò, grauiissimi auctores aliter sentiunt. Itaque non valet consequens. Certè Lucas non negat Christum natum esse ex virgine, quum ei accommodat præceptum hoc legale: *Omne masculum adaperiens uterum, erit sanctum Domino.* Et quod attinet ad saxum monumenti, narrat quidem Matthæus, saxum reuolutum fuisse ab Angelo, qui mulieribus testatus est Christum resurrexisse: sed non propterea sequitur, Christum exiisse e sepulchro clauso. imò potius hinc perspicuum est, saxum illud Diuina virtute reuolui potuisse, quoties ira Deo visum fuit, vt omnia obstacula cederent Christo resurgenti: id quod veteribus ipsis non displicere video. Quam enim (vt aliquid non planè dissimile proponamus) carcer ille in quem Apostoli coniecti fuerant, repertus fuit clausus: inde tamen exierant Apostoli, ianuâ carceris ab Angelo aperta, vt narrat Lucas. Denique non sequitur ex superiori argumento, corpus Christi esse ubique. Sic enim potius retè concluderem: Si Christi corpus est ubique (vt volunt) ergo nec uterum virginis transiit, neque saxum momenti penetrauit.

uit. Quamobrem ? inquis. Nemp̄e quia hæc verba *Transcendi & Penetrandi* Ubiquitas non patitur. Aded vt hæc præpositio sit verissima: Quicquid transire & penetrare dicitur, id vbiq̄ue non est. Etenim è loco ad locum transitur, atque etiam penetratur. Porrò licet Angeli non circumscribantur loco, non tamen Angelorum essentia est infinita, aut vbiq̄ue diffusa. Itaque qui negat circumscribi loco, negat quidem esse corpus, sed non propterea concludit necessariò esse vbiq̄ue. Nos verò quibus ex verbo Dei certissimè persuasum est, Christi corpus esse verum corpus, affirmamus, illud ipsum corpus esse circumscriptum, & habere suas dimensiones, semp̄erque factum diuina virtute, vt quæcunq̄ue ex ordine naturæ potuerunt huic corpori obstat, tollerentur. Denique ex facto aliquo singulari & per miraculum edito, non rectè colligitur Omnipræsentia corporis Christi. Rectè enim Augustinus: *Si ratio hîc queritur, inquit, nō erit mirabile, si exemplum poscitur, non erit singulare.* Hæc ille. Ac profectò non possum satis illos mirari, qui ex iis, quæ non extant in Scriptura, volunt ea tollere, quæ certissimis & manifestissimis Scripturæ testimoniis comprobantur. Retorquamus igitur eorū argumentum hoc modo, Si, quū Christus natus est, quū exiit è sepulchro, duo corpora fuerunt simul in eodē loco, quorū alterum fuit corpus Christi:

Epist. 3.

Retorque-
tur Argum.

Ergo corpus Christi non est ubique. Nam quod ubique est, in loco esse non dicitur: vel illis ipsis assentientibus.

LOCVS X.

Christus ad discipulos ingressus est clausis ianuis. Ioan. 20. Corpus igitur Christi est ubique.

RESPONSIO.

Errores superioris obiectio-
nis.

Istud Consequens redarguitur illis ipsis rationibus, quas proximè audiui-
mus. Hoc enim connexum est planè ἀσυλλόγιστον : nec vllum vaquam proponetur theorema, à quo vis manare possit ad hanc conclusionem, quam nulla sit hîc vel συνέχεια, vel συνέθεσις. Quamobrem ita potiùs formandū erit connexum : Christus ingressus est clausis ianuis: ergo ingressus est præter ordinariam rationem. Quod nos admittimus, cùm ab ipsa rerum natura admoniti, tum freti perspicuis Ioannis verbis : qui posteaquam historiam hanc de Christi ad discipulos ingressu commemorauit, *Multa, inquit, etiam alia signafecit Iesus coram discipulis suis.* Hæc Ioannes. Quamobrem qui ex hoc Christi ingressu per miraculum factò colligunt Ubiquitatem corporis Christi, nã illi mihi videntur perperam ratiocinari. Quanquam enim in miraculis ordo naturalis, summa Dei potestate, in-

terrumpitur: tamen nunquam rerum ipsarū
 essentiæ perimuntur, licet aliquando forma
 immutetur: qua de re nunc non disputo.
 Sic, quum Sol stetit (de quo miraculo supra
 differuimus) mansit nihilominus Solis essen-
 tia: & quum mare diuisum est, mansit essen-
 tia maris: atque ita de aliis consimilibus mi-
 raculis existimandum est: & quum virga fa-
 cta est draco, non fuit annihilatio, sed con-
 uersio: idem dico de aqua conuersa in vi-
 num: illi autem volunt esse simul, & non es-
 se idem corpus. At si quis velit Vbiquitatem
 corporis Christi ex hoc ingressu miraculoso
 colligere, is necessariò perimet essentiam
 corporis (vt antè copiosius à nobis demon-
 stratum est) idque contra miraculorū vsum.
 Nec enim vult Deus suam potestatem elucere
 in perimendis rerum creaturarum essentiis,
 sed potiùs in conseruãdis, quibus nihilomi-
 nus vtitur aliquando præter ordinariam na-
 turæ rationem, quippe cùm illum ordi-
 nem ipsi naturæ indiderit, nec ei sit alliga-
 tus. Itaque dicimus Christum ingressum
 fuisse clausis ianuis per miraculum, eò quòd
 aditus nulla humana ratione Christo pate-
 factus est. Sed cùm Christus sit Deus, cui
 (vt veteres dicunt, locum hunc exponen-
 tes) omnia sunt peruia, effecit, vt fores &
 omnia obstacula cederent ipsius corpori in-
 gredienti: quo fit, vt Ioannes vsurpet parti-

Hilar. de
 Trin. l. 3.

Ioan. 20.

cipium præteriti temporis *κεκλεισμένων*: non autem præsentis, adeò vt ex verbis Ioannis inferri non possit, clausas etiamnum mansisse ianuas, tum quum Christus ingressus est, sed potiùs per miraculum ingredienti Christo patuisse. Atque id etiam quosdam veteres censuisse, argumento est, quod Iustinus Martyr affirmat, Christum clausis quidem

Quæst. 117.

χυμαρῆν: quod quàm longè distet ab Vbiquitate corporis, nemo est tam rudis, qui non facillè intelligat. Quò fit vt mirer Vbiquitatis patronos, identidem nobis obiicere solitos veterum, in hoc explicando miraculo, sententiam. Sed iam proferamus alia etiam præter ordinariam rationem corporis facta, ex

Matth. 14.

quibus tamen ista Vbiquitas colligi nunquàm possit. *Petrus super aquas ambulauit* (quod miraculum solèt veteres citare in hac quæstio-

In Epitaph. Paul.

ne) sic enim Hieronymus, *Vt scias*, inquit, *non nature mutationem, sed Dei omnipotentiam demonstrari*: Petrus cœpit mergi: Philippus

Act. 8.

raptus est ab oculis Eunuchi, & translatus Azotum. Elias in cœlum sublatus est. Et

2. Reg. 2.

quum diceret Paulus, nescire se an in corpore, nècne, raptus fuerit ad tertium vsque cœlum, non propterea existimabat fieri posse, vt suum corpus vbique esset. Præterea

1. Cor. 12.

(quemadmodum in loco superiore proximo admonuimus) dum concludunt ex hoc ingressu, corpus Christi non habuisse proprias dimensiones.

dimensiones: evertunt quidem corporis naturam, sed Ubiquitatem non idcirco probant: quia Angelus qui Petrum è carcere liberavit, ad ipsum Petrum ingressus est clausis ianuis, nec tamen ille Angelus ubique erat. Et hic est alius error consequentis *τὸ ἐπὶ ὁμοίωτον*. Retorqueamus igitur argumentum hoc modo: Ingressus est Christus ad discipulos clausis ianuis. Ergo corpus Christi non erat ubique. Si non tunc, ne nunc quidem. Consequencia patet ex natura & significatione verbi *ingrediendi*: motum enim significat è loco ad locum, quod Ubiquitati planè repugnat. Dicitur enim *ἄντιπαρ μῶς*, alicubi esse, & simul illuc ingredi. Quare, sequitur ex his Ioannis verbis, corpus Christi antequam ad discipulos ingrederetur, vnà cum ipsis discipulis non fuisset. Satis enim constat vocabulum illud dici non ratione diuinæ naturæ, sed humanæ. Item, Christus ad suos ingressus est, ut probaret se verè resurrexisse, & testaretur suum corpus esse verum corpus, etiam post resurrectionem: *Ostendit illis*, inquit Ioannes, *manus suas & latus suum*. Item: *vide manus meas, & immitte manum tuam in latus meum, & ne sis incredulus, sed fidelis*. Item, *Videte manus & pedes meos* (inquit Christus apud Lucam) *nam ego ipse sum*. *Contrectate me & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet*: aded ut meritò

ACT. 12.

Retorque-
sur Argum-

Ioan. 10.

Luc. 24.

Act. 1.

Lucas dixerit, Christum fuisse visum à suis cum multis *τεμπέτοις*, hoc est, iudiciis & probationibus certissimis, &c. Ergo qui ex hoc Iohannis loco volunt Ubiquitatem corporis Christi confirmare, locum ipsum in contrarium planè sensum detorquent.

*Arguentur in
commodo.*

Item : Si quum sacra Domini Cœna celebratur, præsentia corporis Christi comparatur cum hoc ingressu Christi ad discipulos : sequeretur corpus Christi à nobis videri & atrectari *αὐτοδυνῶς*, quod tamen falsum est, Consequentia patet, quia tunc discipuli Christi corpus viderunt & atrectarunt. Si dicant modum & actionem ipsam ingrediendi non fuisse ab Apostolis perspectam. Sic instabo: non rectè comparari præsentiam corporis Christi in S. Cœna cum illo modo ingrediendi, sed comparandam esse cum ipsa Christi præsentia, de qua dicit Iohannes, *ἐστὶν αὐτὸ μέσον*, vt præsentia præsentia respondeat, ex natura & lege comparationis. Tunc autem Christus stetit visibilis & atrectabilis: quare, visibilis quoque & atrectabilis esset in S. Cœna, si superior comparatio locum haberet. Si locum non habeat: quorsum ergo superiora Ioannis verba nobis opponuntur?

Ioan. 20.

LOCVS. IX.

Christus quum post resurrectionē duobus discipulis

pulis apparuit, dicitur postea ab eorum oculis dis- Luc. 24.
paruisse: sic enim Lucas, ἀφαντος ἐγένετο, inquit.

Quare, corpus Christi est ubique, quia visibile est & inuisibile simul. Hac referripotest, quod corpus Christi factum est Iudais inuisibile, quum per medium illorum transibat illatus. Luc. 4.

RESPONSIO.

Agnosco verba Lucæ: sed simul audio quid ille subiiciat: ἀπ' αὐτῶν, inquit: quod Errores superioris ob-
iectionis.
perinde est ac si diceret, Christum sese ab illorum oculis & conspectu subduxisse. Aliud est autem esse inuisibilem, simpliciter: aliud fieri inuisibilem discipulis. Hoc enim posterius factum est repentino discessu, non ipsa corporis natura. Quinetiam potest Deus tenere oculos hominum: neque propterea res ipsæ quæ naturâ sunt visibiles, fiunt inuisibiles: quemadmodum etiam illis ipsis discipulis principio ita præsens Christus adfuit, ut Luc. 24.
non ab his cognosceretur: *Tenebantur enim eorum oculi* (inquit Lucas *ne ipsum agnoscerent*: postea subiicit, eorum oculos fuisse apertos. Denique nullum hîc consequentiæ vestigium animaduerto. Inuisibilis ab illis factus est, inquit Lucas (sic enim verbum verbo exprimitur: hoc est, repentè discessit ab illis.) Ergo corpus Christi visibile est simul, & inuisibile. Quod quidem cum manifestam contradictionem implicat, tum non rectè colligitur

gitur ex Lucæ verbis: nam qui dicit Christum à discipulis fuisse visum per aliquod tēpus, ac postea videri ab illis desiisse: ille non dicit Christum fuisse visibilem simul & inuisibilem. Etenim ita potius concludendum est: Ergo Christus quam in terris post resurrectionem versaretur, vt discipulorum animos confirmaret, se illis tandiu ac toties videndum præbuit, quandiu, & quoties illi visum est. Atque hoc illud est quod dicit Lucas Act. i. cap. Quamobrem cum Lucas manifestè distinguat ἀφαντον à visibili: perperam faciunt, adeoque Lucæ contradicunt, ij qui inde, scilicet, colligunt corpus Christi simul esse visibile & inuisibile. Quid porro istud facit ad Vbiquitatem corporis? Si corpus fieret inuisibile naturâ (quod absit) certè desineret quidem esse corpus: sed non esset vbiq̄ue. Quis enim nescit in Angelorum visionibus, tandem ipsos Angelos factos fuisse ἀφάντες & inuisibiles? nunquis tamen propterea Angelorum naturam infinitam, & vbiq̄ue esse diffusam existimauit? Quid, quòd Philippus raptus à Spiritu desuit videri ab Eunuchò, neque propterea vllus vnamquam detraxit aliquid de vera corporis Philippi natura?

*Adiguntur
ad incommo-
dum.*

Sed iam adigamus ad incommodum. Si corpus Christi est inuisibile, quatenus vbiq̄ue est, & est visibile, quatenus est alicubi, secundum dimensiones veri corporis: Ergo est ibi-

est ibidem visibile simul & inuisibile, quia ubi est visibile, ibi etiam est inuisibile: aut non est inuisibile ubique. Retorqueamus, *Retorqueant Argum.* igitur superiorem locum hoc modo: Si quæ dicit hîc Lucas, verè gesta sunt (quod absit ut negemus) & Christus duobus illis discipulis in vicum Emaus proficiscentibus, verè appropinquauit, & cum illis iter fecit, cum illis in vicum illam ingressus est, denique cum illis discubuit (quæ omnia Lucas disertis verbis commemorat) Et hæc omnia secundum humanam Christi naturam facta sunt, adeoque post ipsius glorificationem. Ergo corpus Christi nec tunc fuit, nec nunc etiam est ubique & incircumscriptum: nam illa omnia Ubiquitati omnino aduersantur. Porro quod illi dicunt Christi corpus factum fuisse Iudeis inuisibile, nusquam extat in sacris literis. Sic enim Lucas (quem citant) *Quum*, inquit, *transisset per medios illos, profectus est.* *Luc. 4.* Repressit quidem Christus, & cohibuit Iudeorum furorè: sed non propterea sequitur, Christum factum fuisse inuisibile. Neque minùs enituit potestas Christi, quod Iudeis aspectabilis per medios illos transit illæsus. Dicent quosdam id coniecere: verum Theologi sua confirmant, non coniecturis, sed expressis Scripturæ testimoniis. Quanquam, si daremus Christum tenuisse Iudeorum oculos, nihil inde efficerent, ut antè dictum est. *Quin etiam* verba *Transeundi & Proficiscentis* a-

per tē tollunt Vbiquitatem corporis.

LOCVS XII.

Christus post ascensionem in cœlum apparuit Stephano, Act. 7. & Paulo ter, Act. 9. & 15. & 22. Ergo realitè corpus Christi etiam nunc in terris adest. Et vi consequentis est vbiq̄ue.

RESPONSIO.

Errores superioris obiectiōnis.

Act. 7.

Loci Scrips. exponuntur.

Non valet Consequens: nam si Antecedens admitterem, ita vt volunt (quod absit) non tamen inde sequeretur corporis Christi Vbiquitas. Sed tantū inferēdum esset, tunc temporis, corpus Christi in terris fuisse. Et perperam tempora confunduntur hoc modo: Apparuit: ergo adest: sed ita potius connectendum esset. Apparuit, Ergo tum affuit. Et rursus, ex eo quod semel atque iterum factum esset, non rectè colligeretur ordinaria perpetuāque rei alicuius ratio. Verum enim uerò ita nunc excutio & expono Antecedēs, Christus Stephano visus est: sed in cœlo. Sic enim ille apud Lucam, *Ecce, inquit, video cœlos apertos, & Filium hominis statem ad dexteram Dei: & ibidem Lucas: Ille, inquit, plenus Spiritu sancto, intentis in cœlum oculis, vidit gloriam Dei, & Iesum stantem ad dexterā Dei.* Item Christus Paulo visus est, idque ter, inquit, id quod ego sigillatim excutio. Act. 9. lux vi-

lux visa dicitur, sed è cœlo refulgens: vnde etiam vocem audiit Paulus. Id quod veteres agnoverunt. Quemadmodum autem diuina virtute factum est, vt Stephanus Christum in cœlo videre potuerit: ita illa ipsa virtute factum est, vt vox Christi ad aures Pauli perueniret. Et quia cœlestis ille fulgor fuit, itaquam radius diuinæ maiestatis Christi, idcirco dicitur Paulus Christum vidisse. Deinde Act. 18. *Dominus* (inquit Lucas) *noctis Paulum alloquutus est per visionem, δι' ὀράματος*: quemadmodum piis maioribus sacra eiusmodi visa sæpe offerebantur diuinitus. Sic Ananiam compellauit Christus, sed *ὄραματι*, inquit Lucas. Quare, hic locus ad quæstionem propositam non pertinet.

Tertio, Act. 22. Christus precanti Paulo apparuit: sed *ὄραματι*, inquit. Ex quo fit, vt ad Ubiquitatem corporis, hic locus trahi nõ possit. Sed iam argumentum eorum in illos ipsos ita regeramus.

Si probant Christum in terris fuisse eò quòd Christus Stephano & Paulo visibilis apparuit (vt audiimus) Ergo, quum Christus non apparet visibilis, cessat eorum argumentum. Ad eò vt eorum vestigiis, ita nobis rectè cõcludere liceat: Si corpus Christi semper adesset in terris, semper esset aspectabile, vt ille ipse dicebat Apostolis, *Contrectate me, & videte*. Nempe vt illis veram sui corporis præsentiam probaret. Ac de hoc quidem

August. in
Psal. 58, &c,

Act. 9.

Retorquetur
Argumentis.

Luc. 24.

argumēto haecenus: quod nobis etiam post-
hac erit excutiendum, quum aduersus Pon-
tificiam Transubstantiationem disseremus.

LOCVS XIII.

*Dico vobis, non bibam ab hoc tempore de hoc
genimine vitis ad illum vsque diem, quum illud
bibam vobiscum nouū in regno Patris mei. Mat.
26. At post resurrectionem cibum sumpsit cum disci-
pulis. Luc. 24. Act. 10. Ergo illo tempore Chri-
stus erat in regno Patris, hoc est, in caelesti gloria.
Ac proinde Christus eodem tempore fuit in cae-
lo & in terra.*

RESPONSIO.

*Errores su-
perioris ob-
iectionis.*

Permirum argumentandi genus: quo sci-
licet caelum terrae misceatur. Sed illud pau-
cis ita redarguamus. Primus error *ἡμα τῆς λήξεως*. Nec enim Christus de ter-
reno potulo loquutus est: sed hac metaphora
significare voluit caelestē gloriam, qua fide-
les tandem cum ipso Christo perfruentur.
Id quod perspicuum est ex eo quod genimen
illud vitis, nouum appellauit, nequis fortē de
terreno potu intelligeret. Atque haec simili-
tudo saepe in Euangelica historia vsurpatur.
vt, *Multi venient ab Oriente & Occidente, &
accumbent in regno caelorum cum Abraham,
Isaac, & Iacob*, inquit Christus. Item: *Beatus
ille qui manducabit panem in regno Dei.* Item:
Beati

Matth. 8.

Luc. 14.

Luc. 22.

Beati illi qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati fuerint. Apoc. 19. *Et nominatim apud Lucam : vt edatis*

inquit, & bibatis in mensa mea in regno meo, & sedatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel, & consimilia pleraque. Secundus error : quòd existiment Christum fuisse receptum in cœlestem gloriam, antequam in cœlum ascenderet: contra expressos Scripturæ locos. *Posteaquam* (inquit Petrus apud Act. 2.

Lucam) exaltatus est dextera Dei, & recepit à Patre promissionem Sancti Spiritus, effudit id quod nunc videtur & auditus. Nec enim David ascendit in cœlum, & c. Item : *Nondum ascendi ad patrem meum.* Tertius error, quòd nec

opinantes idem concludant etiam de ipsis Apostolis, quibuscum Christus se genimen illud vitis nouum bibiturum esse prædixit, vnà cum ipso Christo, in regno Dei constitutis: atque ira, si Deo placet, noua Apostolorum Vbiquitas erit constituenda. Quartus

error, quia licet intelligeremus locum Matthæi, de cibo quem Christus cum discipulis sumpsit post resurrectionem : nihil tamen inde efficerent. Satis enim constat immortalitatem, & cæteras gloriosi corporis qualitates, quibus humana Christi natura in ipsa resurrectione excelluit, ad cœlestem gloriam & ad ipsum regnum Patris, de quo Christus loquitur, pertinere : quæ tamen gloria post ascensum in cœlum cumulatissimè refulsit. Perperam igitur col-

ligunt Ubiquitatem corporis ex hoc loco Matthæi, quandoquidem, licet illis pro-
pmodum omnia daremus, non tamen con-
cluderent, corpus Christi esse ubique: sed
potius regnum Dei Patris non includi cœ-
lo, sed ad terras etiam ipsas pertingere. Er-
ror istorum est *ἡ δὲ τὸ ἐπὶ ὅλων*. Sed de hoc
argumento nimis iam multa.

LOCVS XIII.

*Nunc non cognoscimus Christum secundum
carnem, inquit Paulus 2. Corint. 5. Ergo non adeo
urgenda est ratio naturalis corporis Christi, quæ
ubique esse possit.*

RESPONSIO.

*Errores su-
perioris ob-
secutionis.*

Fallit Consequens. Error *ἡ δὲ τὸ ἐπὶ ὅλων*
τῆς λέξεως. Etenim nomine Carnis intelligunt
veritatem humanæ naturæ, cuiusmodi est,
circumscriptum esse, & finiri propriis dimen-
sionibus. At Paulus nomine Carnis intelligit
crassas, terrenasque cogitationes, quas p̄i
& sancti homines abs se, quoad eius fieri
potest, remouent, ad ea quæ sunt cœlestia,
totis animis aspirantes. Itaque Paulus, *Ne-
minem, inquit, amplius cognoscimus secundum
carnem*, hoc est, secundum carnis sensum. Ac
proinde iubet nos Christum cognoscere, nō
sensu carnis (quandoquidem non amplius
in terris

in terris versatur,) sed spirituali cognitione. Quapropter subiicit: *Si quis ergo, inquit, est in Christo, noua (fit) creatura: Vtetera transcunt, ecce facta sunt omnia noua.* Hæc Apostolus, qui paulò post exponit, quoniam id modo factum sit, nempe Euangelij prædicatione. Adigamus igitur ad incommodum superiorum istorum interpretationem. Si Ubiquitas corporis Christi colligi potest ex eo quòd Paulus ait, se iam non cognoscere Christum secundum carnem: Ergo eadem ratione reliquorum hominum Ubiquitas erit statuaenda. Quia ibi Paulus idem dicit de reliquis hominibus, hisce verbis: *Ex hoc tempore neminem cognoscimus secundum carnem.* Sed quia locus hic non desiderat ampliorem responsonem, sic argumentum illis suum regeramus.

Ibidem.

Adiguntur
ad incommodum.

Ibidem.

Si Christus non iam est cognoscendus secundum carnem: Ergo non parum falluntur ij, qui non se putant fore Christi participes, nisi in his terris corporali ipsius præsentia fruuntur. Qui si locum illum Pauli ita exponant, vt nomine Carnis intelligant humanæ naturæ veritatem: fateor sanè superiora illa Apostoli verba ita perperam intellecta, ipsorum sententiæ apprimè conuenire, adeò vt meritò hac oratione vti possit: Non iam cognoscimus Christum secundum carnem: quippe Christo veritatem humani corporis detrahentes.

Resorquetur
Argum.

LOCVS XV.

Panis quem ego dabo, caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita. Ioan. 6. Et Synodus Ephesina professa est carnem Christi esse viuificantem. Sic I. Ioannis 1. Sanguis eius purgat nos ab omni peccato: Ergo actiones Deitatis propriae, sunt realiter communicatae humanitati Christi. Et vi Consequentis, Corpus Christi ubique est.

RESPONSIO.

Errores superioris objectionis.
Ibidem.
 Perperam conclusum. Nam haec Christi verba inculcanda sunt: *Quam ego dabo pro mundi vita*: quibus significat, se illum ipsum esse, qui nos viuificat oblatione sui corporis: Ergo Deitas est causa efficiens vitae nostrae: ratio verò & modus nostrae viuificationis fuit oblatio corporis Christi in cruce. Sic enim ille ipse Christus, *Panis Dei ille est*, (inquit) *qui descendit de caelo, & dat vitam mundo.* Item: *Qui manducat me, viuet propter me.* Item: *Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quicquam.* Verba quae loquor vobis, *Spiritus & vita sunt.* Et ibi pleraque confirmata pluraquam aurea, quae utinam semper in animis inscripta habeamus. Adde quae alibi extant apud eundem Ioannem: *Annuntiamus vobis* (inquit) *vitam aeternam, quae erat apud patrem, & nobis manifestata est.* Item: *Deus nobis dedit vitam aeternam, & haec vita est in Filio eius.*
 Atenim

I. Ioan. 1.

E. Ioan. 5.

HVM. NATVRÆ CHRISTI. 211

At enim (inquiunt) Synodus Ephesina vocat carnem Christi viuificatricem. Respondeo: *Quoniam* (inquit Synodus) *est caro Verbi viuificantis omnia*: & sic pij Maiores sententiam illam Ephesinæ Synodi intellexerunt. *Quamquam ex Synodorum verbis* Cyrill. l. ii. in Ioan. Damasc. l. 3. c. 15. &c.

Idem dico de his verbis: *Sanguis Christi purgat nos ab omni peccato*: quæ intelligenda sunt de ipso Christo purgante nos à peccatis per sanguinem suum, hoc est, merito mortis suæ: vt perspicuū est ex his eiusdem Ioannis verbis: *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & nos purget ab omni iniquitate*. Et alibi: *Ipse est propitiator pro peccatis nostris*. Et in epist. ad Hebræos apertissimè. *Purgatione peccatorum per seipsum facta*, (inquit) *Et alio in loco, Deus erat in Christo sibi reconcilians mundum, non imputans illis peccata ipsorum*. Item: *Quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum æternum seipsum obtulit inculpatum Deo, purgabit conscientiam vestram?* &c. Et Ioannes, *Qui dilexit nos, inquit, & lauit nos à peccatis nostris suo sanguine*. De loco Ioannis. 1. Ioan. 1. 1. Ioan. 2. Heb. 1. 2. Col. 5. Heb. 9. Apoc. 1.

Quamobrem hæc obiectio confundit subalterna cum causa efficiente. Nemi enim obscurum est hoc enuntiatum: Sanguis Christi purgat nos à peccato: ita resoluendum esse: Christus suo sanguine purgat nos à peccato. Error igitur est *πῶν αἵτιον ὡς αἵτιον*. Sic enim incommodis sunt vrgendi.

Adiguntur
ad incom-
modum

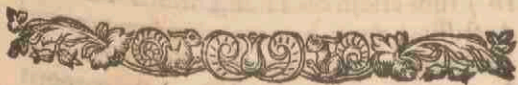
Si ex superioribus Christi verbis sequitur, proprietates Deitatis esse realiter corpori Christi communicatas: Ergo eadem ratione sequetur, corpus Christi de cælo descendisse. Sic enim Christus: *Ego sum panis vita qui de cælo descendi*. Item: sequetur ipsam carnem seipsam obtulisse, & hanc proprietatem fuisse illi communicatam. Sic enim Christus: *quam ego dabo*, inquit. *ad vivat*. Nam de persona quidem hoc dicitur: quomodo Christus vocatur Sacerdos & victima: Sed de humana Christi natura id dictum in Abstracto: nempe quod se humana natura obtulerit, nusquam reperias. Denique alius etiamnum est error Consequentis. Nam licet Christi sanguis dicatur nos purgare, nempe quia est medium nostræ purgationis (ut supra confectum est) non propterea corpus Christi dicetur omnipræens. Quia ipsam corpus Christi non est medium, vel ratio, vel modus Omnipræsentia diuinæ. Idem dico de carne vivifica: Nam vitam nobis fuisse comparatam per humanam naturam Christi, non pugnat cum veritate humanæ naturæ, nec cum eius essentialibus proprietatibus: imò, ut ita nobis vita compararetur maxime oportuit humanæ naturæ veritatem elucere, videlicet, patiendo & moriendo. Quid igitur vivificatio ad Omnipræsentiam? Quare, id demum tribuere carni Christi in Abstracto debemus, quod illi tribuitur in Scriptura:

ptura: & ob eam causam propter quam illi tribuitur, neque nobis extra Scripturæ cancellos vagandum est.

Hæc sunt igitur eorū argumenta qui corporis Christi Omnipræsentiam tuentur, quæ quidem nobis hæctenus videre licuit: de quibus, & simul de nostris ad illa argumenta responsionibus, peto à Christianis lectoribus, qui Christianam veritatem reliquis rebus omnibus anteponunt, vt verbo Dei præuio, sincerè de re tota iudicent, *χωρίς αποκρίματος*, inquit Paulus.

Iam tempus est ea testimonia veterum audire, quibus illi suam sententiam confirmare solent.

*Conclusio
Respons. ad
obiectiones
eorum quæ
dogma Om-
nipræsentia
tuentur.*

CAPVT. V.

Solent Vbiquitatis patroni, vt suam sententiam nobis probent, multa ex maiorum nostrorum scriptis colligere, ac præsertim ex iis locis in quibus illi differant de gloria humanæ naturæ, quam *ὁ λόγος* assumpsit in vnionem personæ, ex quo fit, vt hac etiam de re, priusquam nostræ disputationi finem imponamus, nobis aliquid dicendum esse videatur. Quanquam quod verū est, prius esse: & (vt quidem Ethnicus verè

*Obiectiones
pro Vbiqui-
tate, ex ve-
terum testam-
onibus.*

aliquādo dicebat) id habendum est antiquissimum & Deo proximū, quod est optimum: quia tamen pauci sunt atque admodum pauci, quos non moueat antiquitas, clarissimis præsertim monumentis consignata: idcirco hoc capite nobis dispiciendum est, sat isne rectè in hoc argumento Veterum auctoritas nostræ sententiæ opponatur. Quo loco futurum sumus breuior, tum vt quam disputandi rationem ac methodum cepimus, eam teneamus (est autem nobis propositum *deus d'ext' n'us* & Theologicè differere, quod ex puro Dei verbo, non autem ex hominum, quicumque tandem illi sint, auctoritatem fieri debet, id quod à nobis alibi demonstratum esse spero) tum etiam quia huius ætatis Theologi doctissimi, quum hoc argumentum præcipuè tractandum suscepissent: rem ita feliciter confecerunt, vt nostram de veritate corporis Christi sententiam, vt Scripturæ auctoritate, ita piæ Antiquitatis calculo manifestissimè comprobauerint, & nouum istud dogma de Omnipræsencia corporis Christi frequentissimo veterum Theologorum Senatu explorerint. Iam ergo paucis expendamus ea veterum testimonia, quæ nobis in hac quæstione obiici solent.

OBIE-

OBIECTIO EX VETE-

I. rum testimoniis.

Eteres Theologi docuerunt Christi corpus esse Deificatum.

2. Christi corpori communicatam esse diuinam dignitatem

[μετείληθε θείας αἰτίας, inquit.]

3. Christi carnem esse organon Deitatis.

4. Christi carnem esse locupletatam diuinis ἐνεργείαις.

5. Christi humanam naturam in Diuinæ maiestatis dignitatibus nitescere.

6. Deum conferre humanitati naturæ suæ operationem.

7. Corpus Domini diuina gloria repletum emittere radios lucis.

8. Λόγον assumptam naturam totam in se reduxisse, ad virtutē vitæ traduxisse, ad suam virtutem eleuasse, in suam gloriam & operationem transformasse.

9. Corpus Christi accepisse vitam viuificantem.

10. Deitatem τῆς λόγου vniuisse sibi assumptam humanam naturam in vnam Deitatem, in vnam maiestatem, in vnam potestatem.

11. Λόγον, hominem illum assumptum dignum reddidisse vita æterna, & communionem in diuinitate & beatitudine.

Athan. ad Epist. Damasc. l. 3. c. 17, &c.

Iust. Mart. expos. fid.

Dam. lib. 3. cap. 17.

Cyrrill. de Incar. cap. 11.

Ibidem. c. 8. Theod. dial. 2.

Cyrrill. in Ioan. lib. 4. & lib. 10. & de Incar.

Cyrrill. de fide ad Regin. Epiph. in Ancor.

Euseb. de demonstr. Euang. l. 4. c. 24.

Athan. de
fufc. humā.
contr. Apol
linar. Greg.
Nyl. apud
Theod.

Dial. 2. Ba-
fil. in sanctā
Christ. na-
tiuit. &c.

Damasc. or
thod. fid. li.
3. cap. 5. 15.

12. Diuinitatem fecisse humanitatem Christi, Dominum & Christum.

13. Dexteram Dei vnitum sibi hominem in propriam cuexisse celsitudinem per vnionem.

14. Humanam Domini carnem factam esse participem Deitatis: & si qua alia occurrunt apud veteres in eandem sententiam, adde vocabulum, *ὁμοεικότως*, quo nonnulli veteres, Damascenus præsertim vti solet, quod quidem vocabulum significat Immeationem vel Commeationē, vnde infertur realis proprietatum diuinarum communicatio. Ergo corpus Christi est Omnipræsens.

RESPONSIO.

*Responsio ad
superiora ve-
terum testi-
monia.
Errores su-
periorum ob-
iectionum.*

Nego Consequens. quod quidem ego redarguo tribus potissimum rationibus.

Prima ratio: Quia ex veterum testimoniis *ὅτι οὐκ εἰπὶ μὴ* & Theologicè non concluditur, quemadmodum alibi fusiùs à nobis dictum est.

Secunda ratio: Quia nullus ex veteribus nobis obiectis vnquam dixit, corpus Christi esse Omnipræsens: nec satis rectè concluditur, ab honore, potentia, maiestate, *ἐνεργείᾳ* & efficacitate, ad omnipræsentiā corporis, de qua sola hīc inter nos agitur. Itaque istud obliquè ratiocinandi genus ex dictis Veterum, non modò non affert lucem

lucem huic quæstioni, sed eam potius nouis tenebris obducit. Quæritur enim an ex illis veterum Theologorum dictis possit inferri Omnipræsentia corporis Christi. Quare, hoc non est quæstionem definire, sed pro vna, duas quæstiones proponere. atque hoc disputandi genus (quod bona illorum venia dixerim) valde tenebricosum est. Iam si dogma de Omnipræsentia corporis: à primis vsque Ecclesiæ Christianæ temporibus, semper à piis maioribus nostris receptum fuit (vt isti nobis obiciunt) quis, obsecro, non miretur, nullum vnquam ex veteribus extitisse, qui *ἁποτόμως*, expressis ac dilucidis verbis, docuerit corpus Christi esse omnipræsens? Qui tam copiosè de corporis Christi gloria & maiestate disseruerunt, eòsne Omnipræsentiam prætermisisse, quam isti tamen imprimis vrgendam existimant? tantum, inquam, esse & tam constans ea de re apud veteres silentium, vt ne vnum quidem verbum de Omnipræsentia corporis Christi in veterum scriptis reperiatur?

*Nunquam
Veteres de
Omnipræsen-
tia corporis
cogitarunt.*

Contra, in promptu est certissimum argumentum, ex quo facilè fuerit affirmare, nunquam Veteres de ista corporis Omnipræsentia cogitasse. Nam quum dicunt, humanam Christi naturam esse Deificatam, summè gloriosam, Deitatis organon, denique esse Deitatis participem, & quæ huc referuntur: tam illi disertis, expressisque verbis

semper excipiunt ipsius humanæ naturæ veritatem: & sexcēties inculcant in sanctissima illa vnione humanam naturam essentielles suas proprietates saluas, integrasq; retinere: quod & ipsi Ubiquitatis patroni nobis assentiuntur. Rem igitur totam hac ratiocinatione comprehendamus.

Si veteres summam gloriam, summam dignitatem, atque adeò Deificationem corpori Christi ita tribuerūt, vt nihilominus ipsius corporis veritas, atq; essentielles proprietates, re ipsa & actu saluæ, & integræ remaneāt, quemadmodum omnes fatentur: &, posita corporis Omnipræsentia, ipsius corporis veritas atque essentielles proprietates, re ipsa & actu saluæ, & integræ non remanent, sed tolluntur (id quod negari non posse, antè à nobis demonstratum est.) Ergo ex summa illa gloria, summâque dignitate, atque adeò deificatione, quam veteres corpori Christi tribuerunt, inferri non potest ipsius corporis Christi Omnipræsentia. Quin potius ita statuendum est, istam Omnipræsentiam nunquam veteribus in mentem venisse: aut (quod absit ab iis qui veterum doctorum auctoritate gloriantur) dicendū fuerit veteres Theologos in hoc summo præcipuòque doctrinæ capite secum ipsos non consensisse.

Tertia ratio: quia testimonia veterum ab illis citata, qui corporis Omnipræsentiam tuentur, in alienam sententiam detorta sunt.

Non

Non abs re sanè quidam ex scholasticis ad-
 monuit, ita in veterum doctorum lectione
 versandum esse, vt siquid fortè ab illis minùs
 commodè dictum occurrerit, adhibita in-
 terpretatione, leniatur. Atque id esse impri-
 mis in hac quæstione obseruandum, exem-
 plo esse debet Eusebius: qui quum de huma-
 na natura à λόγῳ assumpta differeret, & ver-
 bum καταπινεῖς aliquando vsurpasset, ma-
 gnos inde clamores Eutychiani sustulerunt.
 Quamobrem attendendum est, non tantùm
 quid veteres dixerint, sed etiam quo sensu:
 ne si vocabula ipsa paulò duriora vrgeamus
 non tantùm ipsi à sese, sed quod longè gra-
 uius est, ab ipsius Scripturæ veritate dissen-
 tire videantur: Sic igitur expono dicta vete-
 rum nobis obiecta.

Thomas.

1. Dicunt veteres corpus Christi Deifica-
 tum esse, hoc est, humanam naturam esse à
 λόγῳ assumptam in vnione personæ, ita vt
 Deus & homo, sit vna persona: quemadmo-
 dum ipsi veteres exponunt his verbis, εἰς
 Θεὸν προσειλήφθη (inquit Theodoretus) hoc
 est, humana natura ad Deum assumpta est;
 quo genere loquendi significare voluit as-
 sumptam humanam naturam à λόγῳ. Alio-
 qui sequeretur corpus Christi esse Deū facti-
 tium & creatum, quod absit. Sed iam hac de
 re in hac disputatione quædam suprâ à nobis
 dicta sunt.

Exponuntur
 dicta Pete-
 rum suprâ
 obiecta.
 Athan. ad
 Epiſt.

Iust. Mar-
 tyr. expos
 fid.

2. Dicunt veteres corpus Christi participasse

diuinam dignitatem : hoc est, in vnionem personæ à λόγῳ assumptum esse. Sic enim ipsi suam sententiam exponunt, μετείληψε θείας ἀξίας, inquit Iustinus, ἔφύσεως: εὐδοκία τὸ λόγῳ : hoc est, siquidem rectè interpretemur, fuit particeps dignitatis diuinæ, non ipsius naturæ, idque beneplacito Verbi. Ecce tibi quomodo naturam distinguit à dignitate: cum tamen dignitas diuina, quatenus est Deitatis proprietas, si propriè loquimur, est ipsa Dei natura, vt suprâ à nobis expositum est. Porrò in summam quidem gloriam caro Christi euecta est, nempe quatenus eius natura ferre potest, atque ita vt manserit vera caro.

3. Dicunt Veteres Christi carnem esse organon Deitatis: hoc est, æternum Dei Filium vsum fuisse humana natura, quam assumpsit, tanquam instrumento, vt ea perageret, quæ ad opus Redemptionis requirebantur. Nam in carne docuit, edidit miracula, & carne passus est pro nobis, inquit Petrus. Atque hanc suam sententiam ipsi veteres exponunt, hisce verbis, *Deus λόγος vnitus homini edit miracula, non separatim à natura humana, sed per ipsam, in ipsa, & cum ipsa diuinam potentiam operatur*, inquit Athanasius. Item: *Quum ipsi λόγῳ humano instrumento opus esset, quo etiam hominibus seipsum ostenderet, Patrisque sui agnoscendi & colendi veram rationem doceret, naturam nostram ingressus ad homines accessit,*

1. Pet. 4.

Dial. de
Trin. 5.

ac Deum hominis specie, ingens miraculum, ostendit, ipsis corporeis obtutibus patens, hominū oculis miracula, quæ supra hominem sunt, exhibens intuenta, &c. inquit Eusebius. *Diuinitas λόγῳ operabatur diuina signa, sed non sine carne*, inquit Damascenus, nec alij mihi commemorandi sint. Huic autem veterum sententiæ, ecquid, obsecro, cum Omnipræsentia corporis commune esse potest? num Deitati, ut vbique sit, opus est humani corporis instrumento? Absit à piis hominibus tantum delirium.

De demō-
str. Euang.
l. 4. c. 12.

4. Dicunt veteres Christi carnem esse locupletatam diuinis ἐνεργείαις, nimirum, quia per eam diuina virtus sese exeruit, ut in miraculis edendis. adde etiam præstantissima illa ornamenta, quibus locupletata est ἀλόγῳ: quibus tamen ipsius carnis veritas sublata non est. Atque hanc esse veterum sententiam, perspicuum est ex his eorum verbis: *Caro Domini locupletata est Diuinis ἐνεργείαις propter hypostaticam unionem, nec propterea excidit, vel excessit à propria sua natura, nec à proprietatibus suis naturalibus*, inquit Damascenus.

Lib. 3. ca. 17.

5. Dicunt Veteres humanam Christi naturam Diuinæ maiestatis dignitatibus nitescere: Nempe, quia vnā personam cum Deitate constituit, ut antè diximus: & illi ipsi veteres addunt: *Per adunationem*, inquit Cyrillus, nobis hīc obiectus. Item: *quia ὁ λόγος*

De rect.
fid. ad
Theodos.

carnis assumptæ ministerio usus est ad vitam salutemque nobis comparandam: quo fit ut multa dicantur de carne Christi κατ' ἄλλο, hoc est, propter Deitatem, cum qua personaliter vnita est: quæ proprie, & per se ad ipsam Deitatem pertinent. Sic enim idem Cyrillus, Caro Christi vnificat, inquit, non secundum propriam naturam, sed secundum vnionem cum viuente Verbo. Alioqui si caro Christi nitesceret, hoc est, esset prædita Diuinæ maiestatis dignitatibus, esset profectò Deus: Ἀδύνατον. Denique semper intelligenda sunt illa assumptæ carnis encomia: quatenus ipsius carnis natura ferre potest, ut antè monuimus. Alioqui, quum inter Diuinæ Maiestatis dignitates æternitas recensetur, idque imprimis: sequeretur carnem Christi æternam esse, quod longè secus est, orthodoxis omnibus assentientibus.

De incar.
c. 8.

6. Dicunt veteres Deum conferre humanitati naturæ suæ operationem: illo ipso sensu qui iam à nobis expositus est: nempe, quia ὁ λόγος, & humana natura assumpta vnā personam constituunt. Sic enim Cyrillus nobis hic obiectus: *Adunatus, inquit, humanitati Deus, seruaui quidem ipsam in eo quod fuerat, & ipse permansit quod erat, semel tamen adunatus, quasi vnus iam cum ipsa putatur, & quæ sunt illius, sua faciens, & ipse ei conferens naturæ suæ operationem. Hæc Cyrillus. Quod si quis*

quis in eam partem locum hunc Cyrilli accipiat, quali velit proprietates Deitatis esse humanitati realiter communicatas: ad eò ut non solum Deitas, sed etiam humanitas sit omnipræsens: is quoque existimet necesse est, Deum esse realiter creatum, finitum, loco circumscriptum, & cætera eiusmodi, quæ absit ut vel cogitemus. Consequentia patet ex his Cyrilli verbis: *Quæ sunt illius sua faciens.* Quare ἐξ ἀνάγκης, verba Cyrilli de unionione personali intelligenda sunt. Præterea fatemur operationes τῷ λόγῳ, in iis quæ ad redemptionem nostram necessaria sunt, administratio carnis assumptæ fuisse editas, quemadmodum antè diximus. Denique miror hoc, ab illis qui veteres nobis opponunt, non esse animaduersum: veteres loqui de operationibus & ἐνεργείαις, quibus Ecclesiæ redemptio peracta est, & quæ ad salutem nostram pertinent. At Omnipræsentia λόγῳ est actus primus ipsius Deitatis, quæ non potest esse Deitas nisi infinita, & quia infinita est, est omnipræsens. Efficacitas autem ipsius Omnipræsentiæ, generaliter omnes res creatas comprehendit, quippe quas Deus infinitus & omnipræsens, sustentat & regit, nec est beneficium Ecclesiæ proprium: ac proinde quæ veteres dicunt de diuinis operationibus, quibus salus Ecclesiæ continetur: ac transferre ad Omnipræsentiæ, sanè quàm absurdum est.

7. Dicunt veteres corpus Domini Divina gloria repletum, emittere radios lucis: Nimirum quia (vt ait Augustinus) *Diuinitas per carnem foras illuxit, quemadmodum in opere redemptionis peragendo fuit in omnibus manifestum.* Præterea nemo nostrum dubitat, quin humanam Christi natura, donis incomprehensibilibus refulgeat, quippe à Deitatis luce summè, quoad eius fieri potest, illustrata, sed ita, ne ipsius naturæ veritas absorbeat, quam existere necesse est, vt illustretur. Cæterùm, quid hoc ad Omnipræsentiam corporis? vt enim caro Christi non emittit radios æternitatis, adeò vt æterna sit: ita non emittit radios Omnipræsentia, vt sit omnipræsens. Quare, radij lucis apud Theodoretum de Omnipræsentia intelligendi non sunt.

8. Dicunt Veteres τὸν λόγον assumptam naturam totam in se reduxisse, ad virtutem vitæ traduxisse, ad suam virtutem eleuasse, in suam gloriam & operationem transformasse: Quæ intelligenda sunt de perfectissima & personali vnione, in quam humana natura à λόγῳ assumpta est: itémque de opere nostræ redemptionis, quod æternus Dei filius in carne, & per carnem perfecit, vt sæpe à nobis dictum est. Sic enim Cyrillus nobis obiectus: *Dedit, inquit, pro vita omnium, corpus suum, & per illud rursus vitam nobis immittit.* Nihil igitur hæc ad Vbiquitatem.

Semper

In Ioan. I. 4.
c. 12.

Semper enim repetenda est illa exceptio ab ipsis Veteribus proposita, & à nobis identidem inculcata, nempe, Quoad humanæ naturæ conditio, & veritas ferre potest. Alioqui, si superiora verba præcisè vrgeas: quis non videt inde sequi naturarum confusionem? Atqui id noluit Cyrillus, ac propterea ex illius orthodoxa sententia duriora illa verba lenienda sunt.

9. Dicunt veteres, corpus Christi accepisse vitam viuificantem: Nempe, quia Christus pro nobis carne passus, per ipsam carnem nobis vitam confert. Sic enim Cyrillus In Ioan. lib. 3. c. 17. nobis obiectus: *Viuificat, inquit, corpus Christi, quia ipsius vita corpus est.* Item: *Per illud vitam nobis immittit.* Porro viuificatio Lib. 9. c. 12. ad Omnipræsentiam trahi non debet: quia Christus ipse non viuificat Ecclesiam, quia est omnipræsens quatenus Deus (alioquin omnes viuificaret) sed quia est ipsius Ecclesiæ Redemptor. Nisi fortè velint constituere Omnipræsentiam solius Ecclesiæ respectu: hoc est, Omnipræsentiam non Omnipræsentiam.

10. Dicunt veteres Deitatem λόγος vnuisse sibi assumptam humanam naturam in vnã Deitatem, in vnã maiestatem, in vnã potestatem: Quæ sunt de arctissima vnione personali intelligenda aduersus furores Nestorij, qui personam diuellebat: atque ita Epiphanius nobis obiectus can-

didè interpretandus est: nequis locum illum ad viuum refecans, naturarum confusionem inducat: quod absit. Nam si vtriusque naturæ vna est Deitas: ergo humana Christi natura est Deus æternus. *Αδύνατον* & blasphemum, & ab Epiphaniij sententia alienissimum.

II. Dicunt veteres *λόγον* hominem illum assumptum, dignum reddidisse vita æternæ, & communionem in diuinitate & beatitudine. Sic enim Eusebius, *τῆς ἐν τῇ θεότητι κοινωνίας ἀξιώων*, quæ de vnione personali sunt exponenda, ex phrasi veterum, qui vocabulo *κοινωνίας* vnionem personalem solent exprimere, vt suo loco à nobis dictum est: atque hunc esse sensum Eusebij, patet ex his illius verbis: *Deus Verbum, secum Deum hominem fecit, spei nostra primitias*, inquit Eusebius in loco nobis obiecto: quod necessariò de vnione personali intelligendum est. Ergo humana Christi natura in vnionem personalem à *λόγῳ* assumpta, vitam æternam summamque beatitudinem adepta est, id quod omnes orthodoxi credunt, nec propterea corpus Christi esse omnipræsens existimant. Porro hic locus Eusebij equum & candidum lectorem postulat. nam ibidem ait, *Τοῦτον hominem à Dei natura absorptum esse*. quod nisi dextrè intelligatur, Eutychianum est, & ab Eusebio alienum.

Demonst.
Euan. l. 4. c.
14.

Dicunt

12. Dicunt veteres humanam Christi naturam factam esse à Deo, Dominum & Christum: hoc est, verba illa Petri, Act. 2. *Cerrò sciattota domus Israel hunc esse factum à Deo Dominum & Christum, hunc Iesum quem vos crucifixistis*, inquebat Petrus: non esse intelligenda seorsum de λόγῳ, id quod vigeabant Ariani, vt de Deitate Θεῷ λόγῳ detraherent, sed ita locutum esse Petrum propter humanitatem à λόγῳ assumptam: vel, vt ait Nazianzenus in sanct. pasc. non propter diuinitatem tantum, sed etiam propter assumptionem humanæ naturæ, & vt loquitur Basilus, *εἰς πῶ ἐνανθρώπησιν ἔκ ἐκείνῃ θεότητι ταῦτα νοεῖν δεῖ*. Sic porro Nyssenus, Quæ naturaliter, inquit, habebat vt Deus, ea dicitur accipere οἰκονομικῶς tanquam homo factus. Hæc est sententia Athanasij nobis obiecti: id quod faciliè cuius perspicuum esse potest ex eo argumento quod ibi tractat Athanasius aduersus Arianos disputans. Verba igitur Petri sunt accipienda de Christo ipso, Deo & homine, Mediatore Dei & hominum, & Ecclesiæ Redemptore: non autem vel de diuina tantum, vel tantum de humana eius natura. Quis enim dubitat Christum esse Mediatorem ratione vtriusque naturæ? Alioqui ex Petri verbis sequeretur Christum esse tantum hominem, quod absit ab Athanasio, & à piis, & ortho-

uno 35. 1

Athā. orat.
4. contr. Arian.

Basil. contr.
Eunon. lib.
4. Nyss. orat. 2. de Resurrect.

doxis omnibus. Nec enim satis laudari potest hæc Augustini sententia: *Diuinitas, inquit, sine humanitate non est mediatrix: humanitas sine Diuinitate non est mediatrix: sed inter diuinitatem solam & humanitatem solam, mediatrix est humana Diuinitas, & diuina humanitas.* Sed hac de re supra egimus, quum obiectiones ex Scripturæ locis petitas dissoluere: itémque quum ea vocabula & phrasés Scripturæ tractaremus, quæ ad ipsam Christi personam pertinent.

13. Dicunt veteres dexteram Dei vnitum sibi hominem in propriam euexisse celsitudinem per vnionem, hoc est, humanam naturam à λόγῳ assumptam esse in personalem, ac proinde arctissimam vnionem, ne Christi persona diuellatur. Et eodem spectat Nyssenens nobis hic obiectus, quod Athanasius spectabat: nempe, vt eos refelleret qui superiora illa Petri verba Act. 2. de quibus proximè egimus, ad naturam τῆς λόγου seorsum referebant, vt eius Deitatem negarent. Quare, locus Nysseni, & quotquot extant cõsimiles, de ipso θεῶν ὁμοῦς intelligendi sunt: ne in illud longè maximum incommodum incurramus, quod à nobis proximè notatum est: huc adde, si Nyssenens intelligatur loqui de humana natura tantùm, quæ euecta sit ad celsitudinem Deitatis propriam, sequetur humanam naturam esse Deum. ἀδύνατον.

Nam

Nyff. apud
Theod.

Nam celsitudo Deitatis propria, ipsa Deitas est. Nec moror superiores illas distinctiōnes, à nobis, vt spero, antè refutatas, carnem Christi non habere essentialiter celsitudinem Deitatis, sed communicatiuè: nam hæc duo Theoremata in Theologia sunt verissima: *Nihil quod creatum est potest essentialiter esse Deus: Item, Nihil potest fieri Deus.* Itaque nec humana Christi natura est essentialiter Deus (ecquid enim esse potest Deus nisi essentialiter Deus sit?) nec humanæ Christi naturæ conferri potest Deitas, quæ non est factitia, & initium habere non potest. Enimuerò, obsecro vos, ne in re tam seria vocabulis ludamus. Nonne celsitudo Deitatis propria, est ipse Deus? Nonne habere communicatiuè & realiter celsitudinem Deitatis propriam, est habere communicatiuè & realiter Deitatem? Atque id nonne est communicatiuè & realiter esse Deum? Quamobrem apagesis ista verborum inuolucra: nam si Nyssenus existimant, non ipsam personam Christi, sed tantum eius carnem esse realiter (vt isti loquuntur) euectam ad eam celsitudinem, quæ Deitatis propria est, ille profectò existimauit carnem Christi factam esse Deum: Et si verò Nysseni non admodum magna est auctoritas, nolim tamen tantum errorem illi impingere.

In sanct.
Chr. nati-
uita.

Conclusio
reiponf. ad
veterum te-
stimonia.

Orth. fid. li.
3. c. 5.

14. Dicunt veteres humanam Christi car-
nem factam esse participem Deitatis, eo sen-
su qui suprâ à nobis expositus est : nempe
quia vnâ personam cum λόγῳ constituit
qui Christus est: ex qua vnione, siue (vt loqui-
tur Basilius nobis hîc obiectus) κοινωία ad
Deum, fateor præstantissimas dotes in ipsam
Christi carnem manasse, sed quæ tamen na-
turalis ipsius carnis proprietates non abole-
uerint, quemadmodum sæpe à nobis dictum
est. Quod attinet ad vocabulum περιχώρισις
paucâ quædam nobis dicenda sunt, ex qui-
bus Damasceni sententia faciliùs intelliga-
tur. περιχωρεῖν propriè dicitur de superficie
quæ corpus ambit, & amplectitur, siue con-
tinet. Deinde dicitur de figuris Mathema-
ticis, ἢ ἀφαρίσεως : vt quum Pentagonus di-
citur περιχωρεῖν Trigonum. Inde translatum
est vocabulum ad animam ipsam, per quan-
dam similitudinem, vt quum dicunt Philo-
sophi, In homine animam intelligentem πε-
ριχωρεῖν sentientem, & vegetâtem, id est, com-
plecti, ita vt sit vna anima. Denique Theo-
logi verbum περιχωρεῖν accommodarunt re-
bus sacris, ac præsertim mysterio Trinitatis,
& vnioni personali duarum naturarum in
Christo. Sic enim Damascenus nobis obie-
ctus : Personas, inquit, scimus insecessibiles
& indistantes ab inuicem, & vnitas, & incô-
fusè ὁν ἀλλήλαις περιχωρέσας : quod nonnulli
ita interpretantur, Se inuicem immanentes.

Scho-

Scholastici verò vtuntur excogitato ab ipsis vocabulo, Circumincessionis, quo περιχώρησιν exprimere voluerunt. Idem Damascenus de Vnione personali differens: In inefabili οἰκονομίᾳ Christi, inquit, duas naturas confitemur, diuinam & humanam, συναληλυθείαις ἀλλήλαις (hoc est mutud concurrentes) siue inuicem coniunctas, & secundum hypostasim vnitas: & vnam hypostasim ex duabus naturis perfectam & compositam. Seruari autem dicimus duas naturas, etiam post vnionem in vna persona, videlicet in vno Christo, & secundum veritatem ipsas esse, & illarum naturalia idiomata: hæc Damascenus. Et paulò pòst: Quæuis, inquit, nature vniantur, tamen inconfusè vniuntur & tamen ἐν ἀλλήλαις περιχώρησιν, hoc est, (vt vulgò interpretantur) in se inuicem commeant & immanent tamen versionem & transmutationem inuicem non admittunt: τῶ ἐν ἀλλήλαις θεωρῆν τε καὶ μεταβολὴν ἢ προσίενται. Seruat enim vtraque sui ipsius naturalem proprietatem incommutatam, ἀμετάβλητον. Idem aliò in loco: Quemadmodum, inquit, duas naturas vnitas cognoscimus, habentes τῶ ἐν ἀλλήλαις περιχώρησιν, neque tamen earum differentiam negamus, sed & numeramus, & eas inseparabiles agnoscimus: Ita voluntatum & actionum coniunctionem cognoscimus, & differentiam agnoscimus. Et alibi: Diuina natura, inquit, dedit carni τῶ

Ibidem.

Orth. fid. li.
3. c. 15. Lib.
4. c. 19.

πρὸς αὐτὰ ἀρρητὸν *πείχων*, ἢ δὲ ἔνωσιν λέ-
 γωμεν. quam sanè videlicet *πείχων*, Vni-
 tionem dicamus, siue Vnionem. Hactenus
 Damascenus. Ex quibus facile est iudicare,
 vocabulum *πείχων*, perperam trahi ad
 realem illam proprietatum communicatio-
 nem, qua videlicet Deitas communicet, &
 conferat humanæ naturæ suas proprietates
 (id quod volunt Omnipræsentiaë patroni)
 quandoquidem manifestè Damascenus ait,
 in vnione personali seruari tum naturas, tum
 ipsarum naturarum proprietates incommu-
 tatas, ac proinde nō communicatas, siue col-
 latas. Vocabulum autem *Commeandi*, siue
Immeandi, vereor vt sit satis ad explicandam
 Damasceni sententiam accommodatum:
 quippe cū mutua Immeatio, si propriè lo-
 quimur, mixtionem & confusionem indu-
 cat, quam ab hoc mysterio Damascenus lon-
 gissimè identidem expellit: potest tamen le-
 niri commoda interpretatione, vt & verbum
Transeundi, quo Irenæus & Augustinus ali-
 quando vsi sunt. Quia verò cum verbo *πεί-*
χων Damascenus coniungit *τὸ συνέχον*
 & *ἐνωσιν*, adeoque verbis expressis *πείχων*
πείχων vocat *ἔνωσιν*, satis apertè significat *πεί-*
χων esse arctissimam vnionem: videlicet
 in Trinitate, vnionem in Essentia: in Christo
 verò, vnionem siue vnionem duarum na-
 turarū in vna eademque Persona, quæ Chri-
 stus est. Quamobrem sidilicenter attendas,

πειχωρήσιν communicari Trinitati: facile videbis ex hoc vocabulo realem illam proprietatum communicationem, siue collationem inferri non posse. Quinetiam vrgeo hæc Damasceni verba, *εις ἀλλήλας, & ἐν ἀλλήλας*, quæ planè tollunt realem illam proprietatum communicationem, alioqui humana natura cōmunicaret Deitati vt sit realiter alicubi, quod fieri nequit. Atque hæc de vocabulo *πειχωρήσις*, nobis dicta sint.

Ex quibus, omnibus perspici potest, veterum doctorum testimoniis nobis obiectis, nullo modo dogma Omnipræsentia confirmari: quod vt ante omnium oculos magis magisque constitui possit, profero syllogismum *ἀπαγωγικὸν εἰς ἀδύνατον*, hoc modo:

Si ex præclaris illis elogiis humanæ naturæ Christi, quæ passim extant apud veteres doctores, effici potest, ipsam humanam naturam esse reliter omnipræsentem, eò quòd dicitur à veteribus particeps Deitatis, & cætera eiusmodi, quæ à nobis antè commemorata sunt: Ergo simili, adeoque maiori ratione efficeretur, ipsam humanam naturam esse Deum: *ἀδύνατον* & impium.

Conclusio
resp. ad veterum testimonia.

Consequentia patet. Ais omnipræsens esse Christi corpus, eò quòd omnipræsentia Deitatis illi communicata est, ac proinde est ipsius omnipræsentia particeps. Quare, cum Diuinæ maiestatis, adeoque ipsius Deitatis caro Christi sit particeps (quemadmo-

dum ex veteribus obiicis) sequetur ipsam carnem esse Deitatem ipsam. Quinetiam si vrges , communicatam esse Omnipræsentiam, ac propterea corpus esse omnipræsens, cum tamen veteres nullam de carnis Omnipræsentia mentionem fecerint , quæso , cur mihi non licebit argumentari ex iis quæ veteres nominatim dixerunt : siquidem putas tibi licere ex iis argumentari , de quibus veteres nunquam loquuti sunt ? Verumenimvero , ut facilius perspici possit veterum sententia de veritate humanæ naturæ Christi, iam nobis quædam eorum testimonia recitanda sunt. Nam , ut initio huius nostræ responsionis diximus : totum hoc argumentum copiosè & accuratè à Theologis doctissimis tractatum est , ex quorum scriptis locupletissimis lectores planè intelligent , quanam fuerit piæ & orthodoxæ antiquitatis de hac quæstione sententia. Quare , ex illorum vberissimis fontibus quosdam tantùm riuulos diducemus.

VETE-

VETERVM DOCTORVM

SENTENTIA DE VERITATE

humanæ naturæ Christi aduersus dogma de Vbiquitate siue Omnipræsentiâ corporis Christi.

CAP. VI.

Auendum est ne inducamus diuersam aliquam substãtiam, quam tamen velimus capacem esse proprietatum primæ substantiæ: scriptum est enim,

Athan. li. de Synodo.

Gloriam meam alteri non dabo. *Quorsum igitur communicatio realis?*

Natura creata non potest esse capax eorum quæ propria sunt Dei. *Taceant igitur distinctiones τὸ ἕχεν, & τὸ εἶναι, communicatiuè & essentialiter.*

Id comp. de Spir. s.

Nestoriani dicunt homini donatam esse à Deo æqualitatem dignitatis: & contendunt solum hūc hominem omnia paria cum Verbo sortitum fuisse, & honoratum maiestate diuinæ eminentiæ. *Hoc idem dicunt Omnipræsentiâ patroni.*

Cyrill. de Incarn. ca. 28.

Nestorius statuebat coniunctionem diuinæ & humanæ naturæ in vnitare seu æqualitate dignitatis, auctoritatis & potestatis

Idem in Epist. Synod.

Verbi & Carnis. *Idem statuunt Ubiquitatis patroni.*

Idem in
Ioan. 1. n. c.
21.

Nulla res quæ propria Dei opera sunt, facere potest, nisi essentialiter Deus sit. *Iacet igitur realis communicatio proprietatum.*

Iust. marty.
tyr. in ex-
pos. fid.

Corpus manet corpus: non enim corpus est Deus. *Non igitur est ubique.*

Tert. de
car. Chr.

Non dicimus carnem Christi euacuata in ipso, cum illam & ad dexteram Patris in cælis præsidere meminerimus, & venturam inde in suggestu paternæ claritatis prædicemus. *Non igitur dicunt carnem Christi esse ubique, sed potius esse alicubi.*

Damasc.
lib. 3. c. 3.

Christus nomen est personæ, vtriusque naturæ significantium, & vna natura non est susceptiva contrariarum substantialium differentiarum. *Perijt igitur communicatio realis.*

Idem.

Proprietas est immobilis. Quomodo enim proprietas maneret, si moueretur aut excideret? *κινεμένη ἢ μεταπίπτουσα? Quid fiet igitur reali proprietatum communicationi?*

Idem lib. 3.
de orth. fid.
ca. 17.

Manferunt & post vnionem tam ipsæ naturæ inconfusæ, quàm earum proprietates illæ. *Ac propterea non realiter communicata, hoc est, communes factæ.*

Decretum
concilij
Chalced.
recitante
Euagrio li.
2. c. 4.

Iesum Christum Dominum filium vni-
genitum in duabus naturis inconfusè, im-
mutabiliter, indiuisè, inseparabiliter cog-
nitum profiteamur, naturarum differentia nul-
lo modo sublata propter vnionem, sed po-
tius seruata proprietate vtriusque naturæ, &

in vnam Personam & hypostasim concurrente. *Non possunt tolli & seruari simul naturarum propria.*

Definimus essentialem naturarum differentiam seruari *ὁμοῦ ἐσθαι τῆς φύσεως τῆς ἐσώδης ἁποπαρ*, & duas naturas post vnionem verè easdem esse & illarum naturales proprietates. Seruat enim vtraque natura suam naturalem proprietatem immutabilem. *ac proinde tollitur realis communicatio proprietatum.*

Idem recitante Damasc. lib. 3. ca. 3.

Crede oportet fideles, quanuis corpore suo absit Christus, virtute tamen sua omnia & nos gubernare, semperque adesse omnibus qui eum diligunt. *Vbinam est Vbiquitas corporis?*

Cyrl. li. 9. ca. 21. & c.

Ascendit ad cœlum, sedet ad dexteram Dei Patris, manente ea natura carnis, in qua natus & passus est, in qua etiam resurrexit: non enim exinanita est humanitatis substantia, sed glorificata. *Non est igitur omniprensens.*

Hieron. in Symb. Damasc.

Docemus eundem Christum patibilem carne, & impatibilem diuinitate, circumscriptum corpore, & incircumscriptum Spiritu, visibilem, & qui cerni animo & intelligi potest, qui loco continetur, & non continetur. *Atque ita corporis Vbiquitas euanescit, & nusquam est.*

Nazianz. ad Cletod.

Inuisibile simplex & immensum corpori vnitum, nihilominus manet inuisibile & simplex, nec iisdem terminis, quibus corpus

Theodor. Dialog. 2. & 3.

continetur; sed corpus manens in propria natura & mensura vnitur Deo secundum viuificationem. Non enim Christi copulatio cum corpore mutat naturam corporis &c. *Non igitur facit vbiq̄ue esse.*

Fulg. de In-
car. & grat.

In Deifica illa vnione, vera Christi humanitas naturalem prorsus retinuit nostri generis veritatem. *Non igitur facta est omnipræsens.*

Idem lib. 2.
ad Thrasim.

Vnus idemque homo localis ex homine, qui est Deus immensus, ex Patre vnus idemque secundum substantiam humanam, absens cælo, quum esset in terra, & derelinquens terram, quum ascendit in cælum: secundum diuinam verò immensamque substantiam, nec cælum dimittens, quum de cælo descendit, nec terram deserens, quum ad cælum ascendit, &c. Secundum veram humanitatem suam localiter tunc erat in terra: secundum diuinitatem autem, quæ nullo loco continetur, cælum totus implebat & terram. Iohan. 3. *En tibi locus Ioannis expositus, & ab Vbiq̄uitate corporis vindicatus.*

Cyrill. lib.
II. in Ioã c. 3.

Nemo dubitat quin ad cælos ascenderit Christus, quanuis virtute Spiritus adfuerit, præsentia tamen carnis abfuisse. *Caro igitur Christi non est omnipræsens.*

Idē lib. 2. di
al. de Trin.

Etiā Diuinitas si esset corpus, esset omnino in loco, & magnitudine & quantitate: & si caderet in eam quantitas, non effugeret circumscriptionem. *non est igitur in circum-*

circumscriptum corpus Christi.

Sublatis proprietatibus corporis, ipsum quoque corpus simul tollitur & euanescit, utpote à quo nullo modo separari, ac ne cogitatione quidem distrahi possint. *Iacet igitur distinctio, naturaliter & supernaturaliter.*

Homo secundum corpus in loco est & de loco migrat, & quum ad alium locum venerit, in eo loco unde venit non est: Deus autem implet omnia, & vbique totus est, non secundum spatia tenetur locis. Erat tamen Christus secundum visibilem carnem in terra, secundum inuisibilem maiestatem in cælo & terra. Ideo ait, *Vbi ego sum vos non potestis venire*, &c. Id ipsum & quidem copiosius tradit Augustinus. Tractat. 50. in Ioan. & aibi, quos omnes locos Vbiquitatis patroni sibi videntur eludere ex vocabulo Maiestatis, quod Augustinus vsurpauit: quasi verò vnquam Augustino in mentem venerit modus ille maiestatis, quem illi in suis distinctionibus excogitarunt, & de quo nec Augustinus, nec vllus alius ex veteribus cogitauit, cum potiùs nomine maiestatis diuinam naturam intelligat, ut perspicuum est ex his verbis, *Me autem semper habebitis* (inquit Christus), Accipiant hoc & boni (inquit Augustinus) sed non sint solliciti: loquebatur enim de præsentia corporis sui. Nam secundum maiestatem suam, secundum prouidentiam, secundum ineffabilem

Nicetas in Nazianz. in orat. de 5. Pentecost. August. in Ioan. 11. Tract. 31.

Respons. patr. Vbiq. refellitur.

De vocabulo Maiestatis, quod August. vsurpauit.

& inuisibilem gratiam impletur, quod ab eo dictum est, *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.* Hæc ille. Quemadmodum igitur pro uidentia & ineffabilis atque inuisibilis gratia referuntur ad diuinam naturam: ita & maiestas. Quinetiam maiestatem opponit præsentia corporis, ne quid dubitationis supersit: Loquebatur, inquit, de præsentia corporis, & statim postea: Secundum carnem uero quam Verbum assumpsit, inquit, secundum id quod de uirgine natus est, à Iudæis comprehensus, ligno affixus, de cruce depositus, linteis inuolutus, in sepulchro conditus, in resurrectione manifestatus, Non semper habebitis me uobiscum. Quare? quoniam conuersatus est secundum corporis præsentiam 40. diebus cum discipulis suis, & eis deducentibus, uidendo non sequendo, ascendit in cælum, & non est hîc: ibi enim sedet ad dexteram Patris: & est hîc: non enim recessit præsentia maiestatis. hæc Augustinus: Vbi hæc duo membra inter se opposita, spectanda sunt. Præsentia corporis, & præsentia maiestatis. Itaque, qui dicit, præsentiam maiestatis esse præsentiam corporis, ille proculdubio Augustini non tantum sententiam euertit, sed ipsis etiam uerbis lituram inducit. Adde quæ ille statim subiicit: Secundum præsentiam maiestatis, inquit, semper habemus Christum: secundum præsentiam carnis,

nis, rectè dictum est discipulis, me autem nō
semper habebitis. Ex quibus omnibus satis
superque facilis, & perspicua est Augustini
de præsentia corporis Christi sententia. At-
enim inquirunt, nōne corpus Christi est par-
ticeps illius maiestatis? Certè: quia cum λό-
γῳ personaliter vnitum est, ac proinde per-
sonaliter vnitum est cum maiestate, prou-
dentia, ineffabili gratia, omnipræsentia, ad-
de etiam cum æternitate ipsius τῷ λόγῳ: sed
nihilominus manet intra naturæ suæ fines:
quinetiam præsentia maiestatis, non est rea-
lis præsentia corporis, quia maiestas non est
corpus Christi, vt alibi copiosius diximus.
Sed Augustinum audire iam pergamus.

Corpus eius in quo resurrexit, in vno lo-
co esse oportet: Veritas eius vbique diffusa
est. Sic olim Gratianus legit apud Augusti-
num: at in recentioribus codicibus ita legi-
tur: vno loco esse potest: quam posteriorem
lectionem nonnulli ex patronis Vbiquitatis
arripiunt, & vrgent verbum illud, Potest, vt
Augustini sententiam eludant. Verumenim-
uero quis vnquam vel Theologus vel Phi-
losophus ita loquatur? fieri posse vt corpus
sit in vno loco. Nec enim hīc τὸ δυνατόν, sed
τὸ ἀναγκαῖόν vsurpandum est. Quamobrem
aut ridiculè loquutus est Augustinus (ac
proinde non locutus est Augustinus) aut, si
retines verbum Potest, hæc erit illius sen-
tentia: corpus nō posse esse simul & semel ni-

Idè Tract.
30.

De Vocabu-
lo Oportet,
quod Grati-
anus vsurpa-
uit ex Augu-
stino.

si in vno loco: sed ipse suã nobis Augustinus sententiam exponat. Sic igitur alibi scribit:

Idem de fi-
de ad Pet.

Quantumcunque sit corpus, vel corpusculum: vt loci occupet spatium, eundemque sic impleat, vt in nulla eius parte sit totum, NECESSE EST, *id est, Oportet.*

Idem ad
Dard.

Deus vbique esse dicitur, quia nusquam absens est in seipso, nec continetur ab iis quibus præsens est. Nam spatia locorum tolle corporibus, & nusquam erunt: & quia nusquam, ergo nec erunt. Naturaliter, inquit illi, nusquam erunt, sed personaliter & supernaturaliter corpus Christi est vbique. At enim si id Augustinus sentiret: sic igitur diceret: tolle locorum spatia corpori Christi, & corpus Christi vbique erit. At ille contra affirmat, nusquam esse, adeoque non esse. Sed omnem ansam tergiuersandi præcidit Augustinus, inquiring statim postea. Hinc vbique crede Christum, per id quod Deus est, in cælo autem per id quod homo est, secundum veri corporis modum. Hæc Augustinus contra eos qui modum veri corporis, ac proinde veritatem corporis Christi negant.

Resp. patr.
Vbiquis. re-
fellitur.

Idem de
Essent. diui.

Sicut (inquit) eundem filium Dei redemptorem nostrum secundum diuinitatem invisibilem, incorporeum & incircumscriptum, sicut & Patrem & Spiritum sanctum, non credere, impium est, sic eundem Dei Filium in homine assumpto visibilem, corporeum

poreum & localem post resurrectionem non profiteri, est profanum. Semper enim manet incommutabilis veritas humanæ naturæ, quam sibi vnitam diuinitas gerit. Item: Venturus est in eadem carnis forma atque substantiâ, cui profectò immortalitatem dedit, naturam non abstulit: secundùm hanc formam non est putandus vbique diffusus. Cauendum est ergo ne ita diuinitatem astruamus hominis, vt veritatem corporis auferramus. *Corpus igitur vbique diffusum esse, credendum non est.*

Ad Dardanum.

Sexcenta eiusmodi apud veteres occurrunt, ex quibus dubitari non potest, quænam fuerit constans totius Antiquitatis de veritate corporis Christi sententia, quod argumentum (vt iam præfatus sum) alij locupletissimè tractarunt.

Hæc igitur nos moueat Antiquitas clarissimis testata monumentis, &, quod caput est, certissimis Scripturæ firmamentis subnixâ.

Atque hæc de nostra responsione ad obiectiones ex veterum doctorum scriptis petitas. Superest vt ex nostræ methodi ratione ipsos errorum fontes indicemus, quibus redarguendis nostrâ hæc adhibita fuit disputatio: vt ita magis magisque nostræ sententiæ veritas ante omnium oculos proponatur.

Conclusio de
Vetorum
sententiâ ad-
uersus do-
gma Omni-
presentiæ.

Authores huiusce dogmatis, illud con-

firmare sibi videntur ex eo loquendi genere quod extat apud quosdam veteres: nempe κοινωία ιδιωμάτων. Qua in re tribus modis ab illis peccatur. Primum, quia in asserendo fidei dogmate non sunt vrgendæ veterum doctorum phrasés. Nam sola Scriptura est Christianæ religionis firmamentum. Deinde, hoc ipsum loquendi genus, κοινωία ιδιωμάτων, ex suo illi sensu, non ex ipsorum veterum sententia exponunt. Denique cum illa phrasís ita vulgò Latine exprimitur, Communicatio proprietatum; Communicationis & Communicandi vocabula transitiuè accipiunt, perinde ac si ó λόγος suas proprietates communicaret humanæ naturæ, hoc est, eas cum humana natura communes faceret, easque humanæ naturæ largiretur, quam illi realem proprietatum communicationem appellarunt. Atqui tam κοινωίαν quàm κοινωία, atque etiam Latinum vocabulum Communicare, in hac quidem quæstione veteres intransitiuè usurpant (hæc enim vis est Græci vocabuli) adeò vt realis proprietatum communicatio siue communio, nihil sit aliud quàm naturalium proprietatum vnio, quemadmodum etiam naturarum in vna persona quæ Christus est, vt suo loco fusiùs expoluimus.

Porro vt realem, quam illi excogitarunt pro-

proprietatum communicationem defendāt, multas ac varias adhibent distinctiones, quæ non modò non sunt Theologicæ, sed ne distinctiones quidem: Etenim contradicunt expressis ac dilucidis Scripturæ locis, vt à nobis demonstratum est. Obscuræ sunt & inexplicabiles, tantum abest vt quæstioni proposite lucem adferant, id quod est distinctionis proprium: & sunt ἀντιφατικῆς, quandoquidem statuunt vnum & idem corpus, nempe Christi, esse circumscriptum simul & incircumscriptum, hoc est, nō esse circumscriptum (sic enim hoc loquendi genus à me usurpatum intellectum velim.) Nec illas iuant varij respectus, quos Vbiquitatis patroni prætexunt suis illis distinctionibus, idque duabus præsertim rationibus. Prior est: quia non agimus de humana natura in specie considerata vt est καθ' ὄλε, sed agimus de humana Christi naturæ quæ est τῶδετι. Posterior ratio: quia quæritur inter nos, quale sit corpus Christi, actu, non autem, consideratione, vel respectu tantùm. Quòd si circumscriptum est actu, certè actu non est simul incircumscriptum, & contrà. Cùm autem velint esse incircumscriptum actu: relinquitur vt sit tantùm cogitatione circumscriptum: atque ita corpus Christi erit verum corpus sola cogitatione: quod piæ Christianorum aures auersantur, atque refugiunt. Hoc enim Theorema propono assentientibus, vt cōfido, ple-

risque omnibus, tum Theologis tum Philosophis. Duo actus in vna eademque re *entibus* oppositi, idque tam ex parte subiecti, quam ex parte attributi, stare non possunt: quicunque tandem respectus adhibeantur: Vt in hoc Enuntiato: Corpus Christi est omnipræsens: oportet corpus esse actu corpus & Omnipræsentiam esse actu Omnipræsentiam: ac proinde Enuntiatum illud non potest stare cum hoc Enuntiato: Corpus Christi non est Omnipræsens. Itaque si hoc posterius verum est (vt est verissimum) certè prius illud verum non est. Quòd si respectu & consideratione tantum, vel corpus est corpus, vel omnipræsentia est omnipræsentia: certè tollitur & corporis & Omnipræsentia veritas.

Nominum propriam significationem evertunt, adeò vt nec res, nec ipsa rerum etiam vocabula retineant. Sic realiter sine re ipsa, & realem præsentiam sine vero existendi modo comminiscuntur, & pleraque consimilia, quæ suis locis annotauimus.

Quod attinet ad locos Scripturæ, quos illi nobis obiiciunt, hunc errorem admittunt, vt quæ dicuntur de persona Christi in Concreto, ea restringant ad humanam ipsius naturam in Abstracto: & hæc regulam expresso Dei verbo fundatâ à piis maioribus traditâ, ab illis etiam ipsis approbatam, hac tamè in parte negligunt: nēpe: Quædam dici de Christo quæ

sto, quæ seorsum, nec ad λόγον, nec ad humanam naturam à λόγῳ assumptam, sed ad totā ipsam personam pertinent. Quo fit, vt non possint distinguere inter hæc duo theoremata: quorum prius est: Quædam dici de Christo quæ λόγῳ conueniunt, non simpliciter, sed Propter humanam naturam assumptam: Posterius est:

Quædam dici de Christo *Secundum* humanam naturam. Hoc est: quatenus est humana natura.

Hi sunt præcipui fontes errorum, quos hæc nostra disputatione refutauimus.

Quamobrem cum nostra de veritate corporis Christi sententia locis expressis Scripturæ nitatur, & cum præcipuis fidei Christianæ capitibus arctissimè cohæreat: dogma verò de Omnipræsentia corporis Christi repugnet manifestissimis Scripturæ testimoniis, & præcipua Christianæ fidei capita conuellat, atque aded tot tantisque incommodis afflicetur, vt inde nullis vnquam possit distinctionum adminiculis liberari: cumque tam ad argumenta, quàm ad Scripturæ locos, & ad veterum testimonia, quæ huic dogmati prætexuntur, à nobis responsum fuerit: sequitur, hæc nostram sententiam: quâ in præsentī disputatione probandam suscepimus, esse in clarissima veritatis luce constitutam: nempe, *In vna persona, quæ est Iesus Christus, humanam naturam à λόγῳ assumptam,*

*Generalis 20
viss disputationis conclusio.*

cum ipso λογῶ inseparabiliter & inconfuse unitam esse, saluis utriusq; nature proprietatibus, ipsamque naturam humanam summis & incomprehensibilibus donis exornatam esse, quatenus ipsius natura essentia ferre potest. Ex qua verissima affirmatione sequitur ἡ ἀνάγκη hæc certissima negatio, Corpus Christi non esse omniprasens sine ubique.

Faxit autem Pater ille lucis, vt sacrosanctam hanc veritatem, oculis ab eius Spiritu illustratis, intueamur, & arctissimo fidei consensu Iesum Christum verum Deum & verum hominem, vnum Dei & hominum Mediatorem, vnum Ecclesiæ Redemptorem, vnum Seruatorem constantissime amplectamur: cui cum Patre & Spiritu Sancto sit æterna laus & gloria. Amen.

LAVS DEO.

